

smuler av en ikke lenger opprettstående sivilisasjon, denne eller en annen, ukjent, n   mulig    feie sammen og halvveis f  lle en communal gravemaske med. Uansett, de hadde stått der kveld etter kveld, under taket, i hjørnet av den tomme fotballbanen uten lyskastere, på den kalde betongen, som iset gjennom buksebakkene og ga hurtig trang til    pisse, hvis man satt mer enn et kort øyeblikk; så de hadde stått, for det meste, i diverse konstellasjoner, fra en tett sirkel samlet rundt en fyrstikk eller et bilde, til en ytterst spredt orden med statister springende rundt i periferien, stadig trippende, tr  kkende omkring på betongrampen, slik at hvis deres samlede fotposisjoner var blitt avmerket med kritt, for eksempel, ville, antagelig, mengden av spor bare blitt et uleselig virvar, en floke av, ikke bare dobbel- men kvadrupel- og kvintupleksponerer, hver kvadratcentimeter dekket, som var det en ventehall på en flyplass det dreide seg om, eller et gammelt, nedslitt dansegulv. Musikk hadde de også hatt, av og til, skingrende ut av en transportabel b  ndoptaker, batteridrevet, en forløper for kassettpilleren, nærmest, med st  rrre bånd, men samtidig mindre enn en spoleb  ndoptaker (de digre brune og elfenbensgule kassene), en grå og svart eske av plast og forniklet metall, omtrent på størrelse med et middels pengeskinn, beskyttet (under transporten) av et hylster i skai eller plast, utstyrt med skulderrem; og denne maskinen hadde av og til, i de m  rkre h  stkeldene,

86

[Page 87]

spytte ut den epokens poplåter (de fleste var glemt, men dukket n  , mange år etterp  , opp igjen i nostalgiske radioprogrammer) i rask rekkefølge, og ikke minst lagde den en betagende bableyd ved hurtigspoling, som sinte tegnefilmdyr. Men danset, nei, de hadde aldri danset, ikke der, en situasjonsbetinget umulighet, som    danse på en jernbanestasjon eller et sykeh  us. Derimot, som en slags erstatning for dansens legale intimitet, hadde de selvsagt benyttet enhver anledning, ethvert påskudd, til    røre hverandre (dvs. det motsatte kjønn, dvs. ikke kjønnet, men nærmest en hvilken som helst annen del av kroppen) falskt tilfeldig, hånd mot hånd, kinn mot kinn, h  r mot kinn, skulder mot skulder, arm mot rygg, hofte mot hofte, hake mot skulder, nese mot nakke, og så videre, i utallige varianter; eller overlagt, men stadig under falskt foregivende, eksempelvis som liksomtyveri, fra utsatte lommer eller vesker, av kammer, nøkler, passfotos og lignende, hvorved den vesentlige gevinsten i form av berøringer kunne innkasseres n  r den bestj  lne (ofte forgives) forsøkte    fi   tilbake sin eiendel; og dette spillet opphørte aldri helt (unntatt for dem som var offisielt 'sammen'), men fi  rte heller aldri til noe, s  rlig ikke for ham, som på det tidspunktet var småvokst og fet og gikk med tykke briller, som en forminsket parodi på en intellektuell. Alltid de andre som opplevde noe, der, foran det alltid stengte klubhuset, eller et annet sted, vakre historier, som denne kamera-ten hans, som fortalte, siden, hvordan han hadde gått forbi en av blokkene på baksiden av kjøpesenteret, det vil si mellom denne blokkens bebodde bakside og et lite granholt (en rest av skogen som hadde stått der fi  r bebygelsen) langsmed fotballbanen, og hvordan han plutselig hadde fi  tt øye på en kvinne, visstnok ung, men antagelig eldre enn ham (kameraten) selv, i et av vinduene, hun hadde stått der, med nakne bryster, og stirret ut, og hvordan han (begavet med en viss freidighet) hadde stanset og sett på henne, eller snarere på brystene hennes, og hun, hadde han fortalt senere, hadde sett at han så på henne, men var bare blitt stående der, n  r vinduet, synlig for ham (kameraten) og ingen annen (på grunn av granholtet og fotballbanen bak det igjen), var blitt stående lenge (i denne sammenhengen kan skje trede sekunder eller et minutt, kanskje to) og vise frem brystene sine til en fullst  dig ukjent (kanskje nettopp derfor), fi  r hun endelig hadde snudd seg, fordi stunder av glede ikke kan være uendelig, og forsvunnet inn i rommets ubestemmelige mørke, hvorfra hun aldri skulle komme ut igjen, lik et speilbilde oppslukt av vannet selv, tenkte han (selv, ikke kameraten),

[Page 88]

nīð½ etterpīð½. Sīð½ vidt han visste hadde denne kameraten aldri funnet ut hvem kvinnen i vinduet var (eller er, tenkte han, nīð½, om hun stadig lever, hvilket er sannsynlig; hvis han (kameraten) hadde truffet henne, tilfeldig, uten ïð½ vite hvem det var, og hun hadde fortalt ham historien om de blottede brys-tene sine, en fascinerende tanke), hva hun het, og han hadde heller aldri sett henne igjen, eller kjent henne igjen noe sted; det fīð½rste mīð½tet det siste. Men ogsið½ den omvendte historien, pīð½ en mīð½te, om henne med det lange, nesten blið½sorte hīð½ret og den skarpe nesen, alltid sīð½ verdig, liksom hevet over de andres pubertetslīð½yer, men likevel, pīð½ et visst tidspunkt, sammen med en fyr (gitaristen med band-ambisjoner), da faren hennes plutselig forsvant, pīð½ fjellet, lett etter, ikke funnet, kanskje aldri funnet (han visste ikke); hvordan hun hadde slīð½tt opp med ham (gitaristen) nesten ïð½yeblik-kelig, og ingen av de andre i gjengen hadde kunnet forståð½ det, trodde hun trengte trīð½st, stīð½tte, mer enn noensinne, det forble en gīð½te for dem, men ingen spurte, selv fīð½lgelig, sīð½ problemet forsvant i det stumme etterhvert. De hadde ropt, av og til, innover i det tīð½rrlagte innlīð½pet til dammen, der hvor vannet rant ut i en kunstig bekk om sommeren, fra en ukjent kilde, nedover en skrīð½nende betongrenne; om hīð½sten ble vannet skrudd av; gjen-sto en firkantet ïð½pning i den skrīð½nende gressbakken, med en slags kant-stein murt opp i trappeform pīð½ hver side, jo nīð½rmere ïð½pningen, jo hīð½yere, inntil et stīð½pt rīð½r begynte, kanskje en meter i diameter, men foran rīð½rets munning stengte et solid jerngitter for enhver ekspedisjon, de mīð½tte nīð½ye seg med ïð½ rope, og hīð½re ekkoet etterpīð½. Inngangen til et fangehull, eller en grav: en rektangulīð½r ïð½pning kantet med steinblokker, som leder inn i en lav gang (umulig ïð½ gīð½ oppreist) foran selve gravkammeret, et forbausende hīð½yt, ovalt rom med vegger av enorme steinblokker, mellomrommene fylt av tīð½rrmurte flate steiner, taket sikret med store heller, det hele (inkludert gangen) dekket med, fīð½rst, et lag av steinplater med brent flint imellom, deretter gressstovr (med vegetasjonssiden ned), sīð½ flere lag med leire, jord og hvitbrente flintbiter, slik at hele konstruksjonen bare fremstīð½r som en slakk haug i landskapet. Jordgulvet i kammeret er som oftest fylt med skje-lettrester, opptil hundre individer og flere, sammen med (knuste) leirkar, flintið½kser, ravperler og annet, alt sammen strīð½dd utover hulter til bulter, liksom rīð½rt ut eller gjentatte ganger endevendt, et dīð½dens kaos i pīð½fallende kontrast til selve byggverkets tekniske og arkitektoniske orden, metodikk og stabilitet, som ogsið½ har gjort konstruksjonen holdbar i opptil fem tusen

88

[Page 89]

ïð½r. Hun var fīð½dt med en alvorlig misdannelse i ansiktet, som, da hun var femten ïð½r, ble forverret ytterligere ved en ulykke. Familien hennes oppfattet lytet som en straff fra Gud, et skammelig faktum som ikke mīð½tte vises for landsbyens ïð½rvirge innbyggere. Pīð½ dette tidspunktet sperret de henne inne i et lite rom i husets annen etasje, uten noe virkelig vindu, mīð½blert med seng, bord og stol, men uten radio eller tilgang pīð½ bīð½ker (rommet var imid-lertid, viste det seg, ikke spesielt skittent, da den innesperrede selv pleide ïð½ feie det regelmessig), foruten nattpotte og noen andre absolutt nīð½dvendige ting. Kvinnen ble rett og slett glemt av landsbyboerne, som om hun skulle vīð½rt dīð½d, og det var ved en tilfeldighet at noen, etter at hun hadde vīð½rt innestengt og gjemt bort i seksti ïð½r, hīð½rte mistenkelige lyder fra rommet og varslet myndighetene. Da hun endelig ble sluppet ut, viste hun tydelige tegn pīð½ sinnsforvirring. Under avhīð½rene hos politiet var hun meget eng-stelig, og tryglet hele tiden om ïð½ fīð½ vende tilbake til rommet hvor hun hadde sittet innesperret.

Jeg satte meg bare pī̄½ kjī̄½kkenet, stirret ned i duken, sī̄½ ikke mī̄½nsteret (hvite hjerter pī̄½ brun bunn), bare veven, i detalj, fletningen, sekker, gitre, ruser, knuter, gjærder, jeg kastet den pī̄½ gulvet (det foregikk helt lydliī½st) og begynte ī̄½ grī̄½te (ogsī̄½ det nesten lydliī½st) med hendene oppī½ hverandre og knokene trykt mot pannen, og hī̄½te lydene fra stua: skyting, metalliske drī̄½nn, ras av tunge gjenstander, murer som sank i grus, en katastrofe, det tok aldri slutt; og likevel, siden, synet av tī̄½rene mine mot arringene i treet, ved siden av de stī̄½rknedde, brustne boblene i lakken. Og det fī̄½ltes som min ulykke rammet en som sto meg fjernt.

Trehus blir mye varmere om sommeren enn murhus, uutholdelig hett der inne allerede om formiddagen, den dagen det hendte; han hadde strakt hī̄½nden ut etter det kalde seltersglasset, men var begynt ī̄½ kope pī̄½ den i stedet, der den lī̄½ pī̄½ bordplaten av teak, som en annens gjenglemte hī̄½nd (han husket vagt en spī̄½kelseshistorie: *Apehī̄½nden*, noe om en avhugd apehī̄½nd som fortsatte ī̄½ rī̄½re seg?), en rekvisitt, svakt alderdomsspastisk, hī̄½nden, en halvdī̄½d fisk; den rynkete huden (han mī̄½nstret den nī̄½, etterpī̄½) lignet kī̄½llete strī½mper trukket utenpī̄½ knoklene, strī½mper til ī̄½ trekke av om kvelden (mī̄½ysommelig) fī̄½r man la seg til ī̄½ sove. Han hadde etterhvert oppdaget at hun beveget munnen, prī̄½vde ī̄½ si ham noe; og han hadde, som

GRAVGAVER | 89

[Page 90]

vanlig, lent seg mot henne (med ī̄½ret fī̄½rst, lik skiven pī̄½ en metalldetektor: tale er sī̄½lv), og etter ī̄½ ha klaget, rituelt, over at han aldri gadd hī̄½re, hadde hun foreslī̄½tt at de skulle gī̄½ ut i haven, pī̄½ grunn av varmen, selvfī̄½lgelig, og dessuten befalt (skjī̄½nte han etterhvert) at han skulle ta med den fullstappede sī̄½ppelposen fra kjī̄½kkenet. Han hadde ogsī̄½ hentet den og trī̄½dd den inn pī̄½ armen (den venstre) fī̄½r han hjalp henne opp fra sofaen (og kjente lukten av sigarettrī̄½yk fra hī̄½ret og klī̄½rne hennes, og gammel parfyme, blande seg med den sī̄½tlig-rī̄½tne eimen fra avfallet), hele den tungt manī½rverbare fedmen, og stī̄½ttet og styrtet henne, langsomt subbende over tepper og parkett; hun skimtet selv lyset fra hagedī̄½ren, og navigerte dess-uten ved hjelp av mī̄½blene. Ettersom hun var dī̄½rligst til bens, hadde hun rett til ī̄½ sette seg i campingstolen nī̄½rmest dī̄½ren, mens han, endog etter ī̄½ ha gī̄½tt helt til sī̄½ppelkassen ved porten og tilbake igjen, mī̄½tte gī̄½ rundt bordet fī̄½r han endelig kunne senke seg (sakte, stivt) ned i den andre, og kjenne de litt fuktige, skumgummifylte putene mot baken og ryggen. ī̄½ komme ut fra den kompakte varmen i stuen var nesten (et annet, eldgammelt minne) som ī̄½ komme inn i den luftkondisjonerte hotellvestibylen i en eller annen ī̄½rkenstat, liksom ute og inne var byttet om, og leiligheten fylt med agaveplanter og kaktus, solblekte hyeneribbein som stakk opp av sanden nesten uten ī̄½ kaste skygge. Knokler.

Da jeg skylte munnen etter tannpussen, og lot vannet surkle frem og tilbake over tennene, gjennom munnhulen, en suppe av slim, spytt, matrester og tannpasta, kom jeg til ī̄½ tenke pī̄½ havet igjen, pī̄½ tidevann som raslende skummer over et rundslipt svaberg, som over gommer uten tenger, og trekker seg tilbake med en grī̄½ og grī̄½nn hveselyd som nī̄½r fjernsynet stī̄½r og yrer programliī½st, et rom i mī̄½rket, opplyst av den statisk snī̄½ende tv-skjermen, som bare beglos av et forlatt gebiss pī̄½ bordet, stilleben med gebiss og tom tv-skjerm, bordet av glass, sī̄½ tennene, med dette smilet som minner om en hodeskalles uavskruelige smil (lik en kvinnebedī½rs uavskruelige sjarm), kunne speile seg, som i sin ungdoms elskedes ī̄½yne; og i bakgrunnen bruset av vannet, av havet, frem og tilbake over en strands krinkelkroker, sporfjernende; og pī̄½ bordet, det sotfarvede glassbordet som ogsī̄½ avspeiler det virrende, plankton- eller molekylaktige lyset fra tv-skjermen, skulle det, ved siden av gebisset, ligge et kondom, stadig innpakket i sitt plastrek-tangel med ringformen uthevet (lik en ring i vannet), ennī̄½ uī̄½pnet, et lī̄½fte

[Page 91]

om elskov, om kjijørlighet. Suset av mangel på øye meningen. Suset av mangel. I bakgrunnen: havet, eller sjøen ingen fra havet, eller havets imitasjon, langt bortefra, som lyden av et stort kor i ferd med å skylle munnen i takt, et sted i miørkretet, som jeg, nøy, her, foran tannpirkere og høyrspray, faserte flakonger med aftershave og parfyme, pastellfarvede sminkekrukker.

En protokorintisk parfymeflakong fra omkring 650 f.Kr., formet som visdommens fugl, uglen. (Og er det ikke klokt å være forfengelig? Er det ikke de dumme som er fiksert på det naturlige og det ekte, som de tror finnes?) Den lukter sikkert av stein og størene. Men nok til å få meg til å huske duften av parfyme fra halsen, eller bak årene, muse, ambra, sjasmin, eller nøy hun sto der med to?tre flasker foran seg på diskens og fylte høyndbaken med drøpene opp mot nesen, snusende, avventende, hodet litt foroverbøyd.

Han hadde stirret lenge inn i landskapet under den fiolettblå himmelen, hvor solen, farveliggelses, kastet et skjelv av julihete utover alt, fra en stum trompet av lys, ikke for at noen skulle oppvekkes, men tvertimot for at de skulle bysses i sittvn, den hildrende luften var et sovermiddel, en slippende gass der alt syntes å røyre seg langsommere (bladene på syrinbusken viftende i tak med bilene på motorveien langt borte), en blank dørhånds hvor all dramatikk var oppslippt, eller slipt, som smerten under en hinne av bedriftelse, eller hypnagogie syner like før de glir over i drømmebilder. Det hadde virket som den vidspilte sommerdagen, polert av solstrålene, ikke var nøytid (ikke engang da), men fortid, som om det han sett alt var et minne, en eller annen udatert julidag for lenge siden, ikke et personlig minne engang, men en sommerdag som husket seg selv, uten at noen var tilstede, de var borte for lengst, ikke først i det hele tatt. Alt som sto igjen var den julidagens hendelsesløshet, lik en krystall, et smykke, på et langsomt roterende platå, trukket med blåfjær, eierløpst, verdiløpst. Også merkelig hvordan disse hete sommerdagene i byen ga et inntrykk av tomhet gjennom alt det grønne, at de bestandig fikk ham til å tenke på folketomme idrettsbaner, årlige parkeringsplasser, støvete grusganger hvor ingen kom, årlige motorveier i milevis, alltid bare befolket av langsomme treskygger; alt det forlatte og fortapte, det lyttende, kansje. En tomhet i det urbane landskapet som ikke finnes i sittkalt uberiktig natur. Årkenstrålk, eller polarområder (slik han hadde sett dem i fjernsynet) virket aldslige og umenneskelige, men ikke virkelig tomme, ikke strikk-

GRAVGAVER | 91

[Page 92]

lende av fravær. Et vindfall, tenkte han, en tiflerrfur noen setter seg på, i skogen, mens de spiser nisten, den utstrikkler ikke tomhet nøyde reiser seg og gjør videre, den bare er der; mens en stol, en hvilkensomhelst lenestol, den gaper som en stivfrossen revekjeve, et polstret rop nøyde den støvende der i et rom, tom, tom etter noen, den etterligner kroppen til den som satt i den, som om selve stolen sto på sprang mot deg. Han husket (nøyde, etterpå) noe fra en reise til Italia, tilsynelatende et slags skap av stein, men selvfligelig et husalter, som i nesten alle romerske hjem fra antikken, hvor det en gang hadde støvtt bilder av penatene, små statuetter; den tomme nisjen (som de hadde sett to tusen år senere) hadde rett og slett viet helig, og det virket som om tomheten selv var blitt igjen som mysterium, ikke helligets fravær, ikke savnet av en absurd gud, men diktet at hulrommet sto åpent som et foramen magnum, at muren, steinen selv var uforstikkelig til stede. Etter en lang stumhet hadde hun (det gikk opp for ham etter en stund) bedt (det vil si skrek) til ham om å fortelle hva han sett, og han hadde sagt noe om at plenen begynte å fylle brune flekker, at han bortenfor der sett elven (som

vanlig), at breddene var høyere enn vanlig (det vil si vannstanden lavere), med røtter og stein i, og en diger lenestol som ikke hadde vist seg der dagen før, sto med setet og ryggen mot over vannet, armlener av tre, sikkert ganske god til å sitte i, så ut til å være fra like etter krigen; og hun hadde skreket Jeg kan lukte den! og han sa Stolen? og hun svarte Nei, elven, din senile tulling! Den lukter verre om sommeren. Du også. Og han hadde fortalt at han var en stor, mørkeblå varebil med øyne på bakdørene, og en truck som satte fra seg en pall bak bilen, og to mann, én med hvit t-skjorte, én med bar overkropp, som begynte å lesse på. Hun hadde skreket noe om fellesferien, og han hadde svart at det var ved ukebladtrykkeriet, at de sendte ut blader hele sommeren. Det var ut som de to transportarbeiderne vasset i en slags dissende gelé, varmluftens som boblet opp fra asfalten; og langt borte på den andre siden av byen, ved en forstad, så han en vei på skrikk ned en ås, og bilene som rullet seg i sakte film nedover og oppover den, eller rettere sagt, bilene var nesten usynlige, men av og til blinket de i solen og markerte at de var der, uten at føreren visste noe om ham, som satt der, i haven, på den andre siden av byen. Han hadde, i sin tur (som vanlig), spurt henne hva hun hørte. Svaret var uklart, men det viste seg at hun antagelig hørte stereoanlegget i varebilen, en pumpende banking (som hun uttrykte det), fordi dørene på den sto på pneuene. Han hadde sett arbeidet (tenkte han

92

[Page 93]

når, etterpå), og hun hadde hørt underholdningen, begge deler like unyttig. Hun hadde skreket videre til ham (i rekonstruksjon noe slikt som) Jeg hører bilene kjøre forbi nede på veien, de saktner farten under den smale jernbanebroen. Og så hører jeg sirenene fra en brannbil, eller en politibil eller en sykebil, det blir svakere når, når er det nesten borte. En vakker dag blir det sterkere og sterkere, og så stanser den her. Eller kanskje ikke. De henter jo ikke døde for fulle sirener, liksom det skulle haste med å sende dem til Paradiset, og sirenene var en prøve på den himmelske musikk. Å dødsdugdens hall og Persefones hjem! Å Hermes som fører oss ned under jord! Å hører meg, du mørke forbannelsens dis og blodhevnens vetter av gudenes ått. I strenge som skuer det rettliggende mord og ser når en ekteseng skjendes ved hor, Å kom deg og hjelp oss! Å, hevn dog vår far, og send meg tilbake min elskede bror! Inkontinens igjen, den dagen også, på et dunkelt sted i sjelen, som bobler, klare og velformede gassbobler, kan stige opp til overflaten fra gjennrende planterester på bunnen av et tjern, eller det var en tombolaboks full av ark fra gamle rollehefter, og uten forvarsel ble ett av dem trukket ut, og munnen ble et åpent hull mot antikken, eller den elisabethanske epoke, eller den naturalistiske, eller når- og hvorsomhelst ellers, i prinsippet. Siden hadde hun skreket noe om varmen, spurt om det var som naboen var hjemme, hun hadde ikke hørt dem, og han svarte at han hadde ikke sett dem, at gardinene var trukket for, at ingen solte seg på plenen (dessverre, en nesten uforstyrret glede, med blind kone, når nabofruen var antrukket i bikini, og det ga ham alltid en merkelig følelse av å gjenoppleve noe, dette å se en ung kvinne nesten naken i solen); og da hun hadde fått den opplysningen, hadde hun resolutt trukket av seg parykken, den grønne parykken med fall (litt mer enn hun hadde hatt, strengt tatt), og lagt den på havebordet, og dette minnet ham om at gebisset, tross alle slags vidunderlige kremer og pulvere, satt dørlig, og gjorde ham så i gommene, så han hadde, etter en smule famling, fått tak med tommel- og langfinger, hadde gapt og dratt det ut, lagt det ved siden av parykken hennes, på det hvitlakkerte havebordet med på pneuene mellomrom hvor mindre gjenstander, så som pengestykker og kulepenner, ufeilbarlig pleide å forsvinne; men de to reliktene ble liggende der trygt, som om noen nettopp hadde skiftet identitet, lagt igjen sine gamle tenner og sitt gamle hår. De var blitt liggende der, gjenglemt i forvirringen, til utsikt over ettermiddagen, da han var tilbake fra sykehuset, og solen sto stille over bordet, så det skinte i de litt for

[Page 94]

blanke høyrene av kunststoff, mens begge protesers slagskygger hadde liggst seg ut fra skyggen av huset, stilleben og solur samtidig, i sollyset og sommerheten hvor kalde lyddrikkjer av fuglevitter stundom drysset. Det skinner i de gulhvite tennene; bare den innerste jekselen i underkjeven mangler, mens hele hodeskallen er fullkommen bevart, forseglet i profil, i den (nøyaktig steinharde) pyroklastiske massen som sprøytet over dem med en hastighet på halv hundre kilometer i timen, der de ligg sammenkrummet, hele kroppen fortrukket av skrek og hjelpeleggsforsyningen på halvverge seg, under buengangene i muren nede ved stranden, og noen centimeter fra munnen kommer høyden til synet i den kornete tefraen, kanskje litt tet til beskyttelse, ihvertfall knyttet, for de to ytterste fingerleddene er usynlige, bøyd innover i massen, og på pekefingeren, merkelig nok, to tykke gullringer etter hverandre, skinnende gulblankt mot knokkelfingerens brunfarve, den ene med en stor rødstein (rubin?), den andre med en mindre, grønn (smaragd?), og det ser ut som den tomme øyebulen, metallisk-blødig av mineralavsetninger, stirrer rett mot disse tegnene på rikdom og makt. Den eksakte datoene for katastrofen er kjent.

[Page 95]

NEI, IKKE DET)

Historier

[Page 96]

[Page 97]

GULL, VINTER

For eksempel kunne jeg begynne med tujaen der den står og rokker i vinden; en slags grønn, konisk mopp av bar. Det lille tretenner elastisk som en punchingball, eller kanskje som visse typer leketøy festet til springfjærer, men mer kaprisiebrett, mindre mekanisk (nomadene: de knusktørre, kvase buskene som blir ser gjennom ørkenen sammen med sanden og stårvet, hekter seg fast i en trestamme, hopper videre som klovnene skjeletter av fillebiller). De har helt forskjellige mønstre i rørene seg på vind, sivilig svak vind: de små bartrørne oscillerer slik at toppen beskriver en slak bue, eller kanskje en sirkel (hvis vinden kommer fra flere hold), mens frukttrørne (ihvertfall nøyaktig, om vinteren) bare flimrer med de tynnestes kvistene, det ligner tentakler eller fjellhorn, kanskje på sjeldyd, eller insekter, men stammen og de tykke greinene forblir mer eller mindre urørlige. Hvis jeg bare kunne beskrive haven slik den ligger nøyaktig, uten noen historie, omtrent farveløss, tressnittaktig, nesten helt svart og hvit, bare formidle synet av haven, ikke noe annet, som om jeg var et hjerte- og hjerneliggende øye, som om jeg var et videokamera av ord. Fotografiet, tatt fra vinduet i annen etasje, av innkjørselen, med gasbindtynn fersk snø, og fotsporene, med høyler og skotupper begge veier (til og fra porten, liksom en fot kunne gå forver og bakover samtidig uten spijer i kroppen), mørke som sott lekker på lerret (det som kalles fumage), rotet sammen på grensen til det nonfigurative; men så kattesporen, de runde, ensomme merkene etter kattens poter i den hvite, umerkede snøen, på tvers av fotsporene, bort fra dem, likegyldige til de vanlige ferdelsveiene, katten som går i tvers gjennom de vinterkledde menneskene og kommer ut på den andre siden, uskadd, likegyldig. Haven skulle ikke bare være mennesketom, den skulle være ubebodd, ligge på en i de steppe, i Sibir, på en planet ingen noensinne har sett og aldri kommer til. Nøyaktig, etter at mildværet har smeltet snøen som ligg i skumaktige remser over greinene, er trærne viste og svarte som iglerygger. Jeg ville beskrive børbuskene, der de spruter opp av snøen lik granatnedslag eller svarte edderkopper, hvordan

man pī̄½ bakken, mellom kvistene, kan skimte rī̄½tne blader som er rakt inn der (slik man feier stī̄½v under teppet), en klissen kake av lī̄½v, ikke lenger brune, men svarte og lī̄½raktige, de revner lydlī̄½st (ikke ritsjende som tī̄½rt

NEI, IKKE DET 97

[Page 98]

hī̄½stī̄½v) og dvaskt hvis man river dem i stykker, lik jordslī̄½tt tī̄½y eller plī̄½sete papir. En haug. Omgjerdet av lemmer stī̄½ttet med rustne armeringsjern, en hengslet grind fra et gammelt havebord (man ser hullet til parasollstangen), i ferd med ī̄½ rī̄½tne mer og mer, nedenfra, fra der jorden mī̄½ter plankene, der humusfukten trekker seg vertikalt inn i trefibrene, omtrent slik tenner rī̄½tnær: skrī̄½, brunflisete kanter sakte pī̄½ vei oppover (ikke rettlinjet, men ujevnt, som nī̄½r en kvinne lī̄½fter kjolekanten), liksom porten var, ikke tener, men tvert om et mī̄½ltid for jorden, noe den holdt pī̄½ ī̄½ fordī̄½ye, inntil porten vil stī̄½ helt ī̄½pen, eller rettere sagt vī̄½re borte, og alt den holder tilbake (den kan lukkes med et lī̄½sjern hvor en titoms spiker er stukket inn) vil brī̄½yte seg ut i form av et langsomt ras (porten nesten umulig ī̄½ lukke fordi haugen er for svulmende, kan man si: for svulstig?). Men hierarkiet, ikke av verdi, men av tid, mī̄½lt baklengs: ī̄½verst snī̄½en (ispedd aske fra ovnene i huset), deretter et tykt lag blader etter fruktī̄½rne, rakt vekk fra plenen og kī̄½rt dit i trillebī̄½r (pluss endel lī̄½nneblader som drysser ned pī̄½ haugen direkte fra treet, det stī̄½r krī½kt over den fra den andre siden av det rustne nettinggjerdet); sī̄½ en forgjengelighetens kompott av forkastet nedfallsfrukt, epler og pī̄½rer i alle stadier av forrī̄½tnelse, fra den lille brune flekken pī̄½ siden til det helt svarte med hvite muggkrystaller; sī̄½ gress, dels kladdele, kort gress fra undersiden av dekselet pī̄½ motorklipperen, dels lī̄½sere gress fra plenen, dels bunter av lengre strī̄½ fra rundt trestammen og blomsterbedene, et tykt sjikt gress, hvis lagring begynner allerede i mai; under der igjen en ubestemmelig overgangssone mellom organiske ting som ennī̄½ kan identifiseres som former, og jord; og til slutt, underst, et egentlig ganske tynt lag matjord, fet muld, ikke helt ren, iblandet rī̄½ttensvarte kvister og sī̄½lpapirbiter eller vindushengler (som har fulgt med asken ut), men dog jord; alt det ī̄½virge bare pī̄½ vei ned mot jorden. Trī̄½rne stī̄½r sī̄½ lett ved hverandre at kvistene, sett ovenfra, rī̄½rer hverandre, veves inn i hverandre, et svevende nett av svarte trī̄½der over haven, sī̄½ lett at det virker mulig ī̄½ puste det inn, inkorporere det i lungene. Ved siden av komposthaugen, garasjen, som ikke beskytter noe kī̄½retī½y mot en fallende brukbilpris, men derimot en heteroklitisk (dette ordet har noe dulgt erotisk ved seg, oppfordring til gjettelek) opphopning av gamle dragkister, hullede sofaer, panelbord, stiger, verktī̄½y, stī̄½ltrī½dveiler, loslitte tepper, sammenrullet plast, sementssekker, utslitte bildekk, skjeve sykler, telstenger, stī̄½rknede pensler i malingsbokser lik neddryppede lysestaker, taustumper hengende fra taket, musefeller,

98

[Page 99]

hockeyskoī̄½tyter, insektmidler, stī̄½v. Skilt fra garasjen av tī̄½rkeplassen ligger huset.

Men jeg ville ikke si noe om huset, ikke noe om hva det inneholder, hvem som bor der, nei, noe annet, jeg ville fortelle om mī̄½rket i boken, kanskje, et sted der inne, og om dyret av gull. Om mī̄½rket, den ubestemmelige lyskilden, kanskje en oljelampe, som fī̄½r det til ī̄½ skinne i det gapende uhynet, i de ī̄½gle- eller paddeaktige ī̄½ynene, i finnene som strī̄½ler ut fra bakhodet, i den beskjeggede mannen som stī̄½r oppreist pī̄½ uhrets hode, eller snarere synes ī̄½ tyte ut av et hull i det, lyset skinner i monsterets tener, spisse som tī̄½ner eller kaktusspigger, og i den lille skikkelsen som kaster seg ut mellom dem. Den skarlagensrī̄½de vinen brenner i glasset, mot det svarte ingenting. En kjempe med fiskehale, en manlig havfrue, bī̄½rer skī̄½len med armene

strukket bakover og oppover, i korsfestelsesstilling. Han sti $\ddot{\text{e}}$ r p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ vannet av gull. Han er tvunget til ti $\frac{1}{2}$ se ned.

Opp av sni $\frac{1}{2}$ en stikker si $\frac{1}{2}$ vidt bunnen av en brun plastb $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ tte med fire epler p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$. Jordb $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ rakeren synes bare svakt som langstrakte, parallelle pli $\frac{1}{2}$ ser, og det ligger sannsynligvis li $\frac{1}{2}$ ker og venter innefrosset i blomsterbedet, p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ en vi $\frac{1}{2}$ r-dags signal (hvis man unnskylder denne antropomorfismen), men de vises ikke, disse krokus, pinseliljer og ri $\frac{1}{2}$ de tulipaner. Nei, ikke blodflekkene p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ sni $\frac{1}{2}$ en, under det vavrende lyset fra hodelyktene, dem ville jeg ikke skrive om, ikke det overmodige hoppet (som kanskje skulle imponere henne) han gjorde i en sving, pannen hans som traff knausen med et hi $\frac{1}{2}$ rlig dunk, akkurat under bretten p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ topplua, hodelykten som sluknet bri $\frac{1}{2}$ tt som om den var blitt skrudd av, han som ble liggende, skriket hennes, og blodflekkene p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ sni $\frac{1}{2}$ en, de som fikk kvalmen og svimmelheten til ti $\frac{1}{2}$ hvirvle seg spiralformet gjennom min hvitnende kropp, mitt dumme tiltaksli $\frac{1}{2}$ se ansikt som snudde seg vekk fra en hematologisk bagatell, kastet ned i sin egen fortids halvt utviskede skrekk. Ikke blodflekkene, som var si $\frac{1}{2}$ tykke og varme at de ti $\frac{1}{2}$ rtte seg ned gjennom sni $\frac{1}{2}$ krystallene (offergropene i helleristningene opprinnelig ri $\frac{1}{2}$ dmalte, ikke sant, liksom langskipene og de lurbl $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ sende mennene med erigerte peniser; uvedkommende, en eskapistisk assosiasjon), men mosen, kanskje, den gr $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ mosen p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ kampesteinen, ru og ti $\frac{1}{2}$ rr som skjeggstubb, p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ tri $\frac{1}{2}$ rne her ute, si $\frac{1}{2}$ rlig plommetri $\frac{1}{2}$ erne med den knudrete barken, der mosen setter seg eksematisk fast, nesten umulig ti $\frac{1}{2}$ skave av uten ti $\frac{1}{2}$ ti $\frac{1}{2}$ delegge barken, men ogsi $\frac{1}{2}$ helt uskadelig for treet, slik den menneskelige organisme huser mengder av bakterier uten engang ti $\frac{1}{2}$ merke det, alle disse mikroorganismene

NEI, IKKE DET | 99

[Page 100]

som har levd p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ menneskene i hundretusener av ti $\frac{1}{2}$ r uten engang ti $\frac{1}{2}$ bli oppdaget, et helt alternativt, autonomt mikrounivers i kroppen, lydl $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ st, lysli $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ st (motsatt stjernene p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ himmelen, som mi $\frac{1}{2}$ tte bli oppdaget si $\frac{1}{2}$ snart synet og intelligansen var sterke nok), antagelig fritt for enhver smerte, altsi $\frac{1}{2}$ et helt lite paradis i hver kropp, et dumt lite paradis, uten behov for ti $\frac{1}{2}$ se stjernene p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ himmelen, navigere etter dem, enn si stirre konstellasjoner inn i dem, tyde dem, for ti $\frac{1}{2}$ fi $\frac{1}{2}$ bukt med sin forpinhet, overhodet ingen kontakt eller forbindelse mellom dette bakterielle universet og det ytre rom; det di $\ddot{\text{e}}$ $\frac{1}{2}$ de og uvitende kosmos en vertsplant (nei, ikke en plante), en vertsstruktur for den levende og uvitende bakterievrimmelen, bare med det fellestrekkt at de begge er smertefrie og ikketenkende (nok en uvedkommende assosiasjon). Men jeg ville ta med de ti $\frac{1}{2}$ pne ringene som sakte utvider seg rundt trestammene, fordi tri $\frac{1}{2}$ r tross alt utvikler en viss varme, eller kanskje bare reflekterer den, slik at sni $\frac{1}{2}$ en (i mildvi $\frac{1}{2}$ r) ti $\frac{1}{2}$ pner seg, som ni $\frac{1}{2}$ r man brenner hull i et papir, rundt stammen, og, hvis det er om vi $\frac{1}{2}$ ren, vokser til man kan se det vassengri $\frac{1}{2}$ fjorri $\frac{1}{2}$ rsgresset, mer og mer gress, inntil det er oppsti $\frac{1}{2}$ tt en slags ti $\frac{1}{2}$ y av gressbakke rundt treet, ikke lengre rund i formen, men mer eller mindre amorf, avhengig av retning og vinkel i forhold til solen, av formen p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ terrenget og avstanden til ni $\frac{1}{2}$ rmeste tre; for p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ et visst stadium av utviklingen mot vi $\frac{1}{2}$ r vil de ti $\frac{1}{2}$ pne ri $\frac{1}{2}$ kene fra to tri $\frac{1}{2}$ r mi $\frac{1}{2}$ te hverandre, fi $\frac{1}{2}$ rst bare i et smalt sund, men det utvides nesten fra time til time, ihvertfall fra dag til dag, synlig, slik at hele arealet mellom de to tri $\frac{1}{2}$ rne omsider er sni $\frac{1}{2}$ -bart, og sni $\frac{1}{2}$ fronten fortsetter ti $\frac{1}{2}$ vike mot et tredje tre, og si $\frac{1}{2}$ videre, inntil flaten som er dekket av sni $\frac{1}{2}$ er mindre enn den som er sni $\frac{1}{2}$ bar (og senest p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ dette tidspunkt avdekkes uvegerlig de farverike papphylsene med en slags ri $\frac{1}{2}$ d plastnese i den ene enden og en sotete pinne i den andre, de oppbevarer erindringslukten av kruttlapprevolvere). Til slutt tynes sni $\frac{1}{2}$ en bort dri $\frac{1}{2}$ pe-vis i lommer av skygge og isolasjon (for eksempel i kroken mellom komposthaugen og garasjen og naboenes garasje, dit solen aldri ni $\frac{1}{2}$ r) med svarte skittkanter (lik en skjortesnipp brukt for lenge) og isrender, mens gresset p $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ den gjennombl $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ te bakken alt har reist seg flaskegr $\ddot{\text{i}}$ g $\frac{1}{2}$ nt i si $\frac{1}{2}$ rhellingene.

Den ene kineseren har en skarlagensriðd drakt med gullkanter, og han bører en forgylt stav over skulderen, med en stor kule på toppen. Mannen til høyre for ham har langt, svart skjegg hengende nedover brystet, som er dekket av en safrangul kjortel, og den høyre høyden er lukket om noe som kan ligne en kniv eller dolk. Bollen de er festet til har blitt dekor på hvit

100

[Page 101]

bunn, lokket ligger støttet mot kanten, en sylinderlvske stikker opp. Bollen støtter på et glassfat som ligner, ikke is, men mørkt, størknet vann, fra en eller annen boblende bakevje i en bekk omgitt av tett kratt, eller kanskje rett og slett kokende sirup, eller rav, og fra dette mørke glasset faller skallet ned som en serpentin, i spiral, fordi det først er kuttet en liten topp av sitronen, nuppen i overst på skallet peker nedover som en foroverbøyd kvinnes brystvorte, over snittet av innmaten faller skyggen fra skrellet, som altså bukter seg nedover fra selve frukten, der den ligger på kanten av glassfatet og skinner kromgult, den hvite innsiden av skallet som en snidrettsend mot fruktkjøttet, smalnende hvite meridianer opp mot polpunktet (fruktens sentrum); sitronen er nettopp skjært i pen, skrellet fjærer ennå svakt, etter at han som skrelte den tok to skritt tilbake, inn i mørket, og betraktet bordet. På foldene i den tykke duken, antagelig av fløyel (men den ser ut som et persisk teppe), ligger et skinnende eple med stilk og blader, bladene ikke grønne, men røttenbrune.

I den svake vinden. Disse bladene som først blir gule, sammen med de andre bladene, så blir brune, og til slutt svarte, men ikke faller av om høysten, de henger der hele vinteren over, nesten usynlige fordi de har samme farve som greinene; bare når det blir ser blir de merkbare, de biver fort og lealaust som om de var bundet fast til kvistene med sytreid, innskrumpet og gondolaktig skjeve, og fører tanken mot et eller annet fjernet lands skikk med i henge til y-filler eller beskrevne papirremser i trærne til et eller annet dunkelt religiøst formål, bare at disse bladene mangler enhver farveprakt og enhver mystikk, det er en gjørte når de egentlig faller av, for de er der aldri om sommeren; på et visst tidspunkt mellom vinter og sommer må de altså falle av, noe som foregår fullstendig ubemerket, de har ganske enkelt sluttet å eksistere, og ikke før neste vinter vil et nytt kull (hvis man kan si det slik) svarte blader ha tatt plassen til de forrige, og der vil de slenge i vinden, når det er vind, som smid fuglelik, inntil de faller av, fortrent, muligens, skjævet vekk, av de ferske, vågrønne bladene. Sant nok, han ble ikke liggende urørlig lenge. Antagelig var det mest på grunn av sjokket, eller bare forbløffelsen, fordi han var dyktig på ski, fordi det ikke skulle hendt ham, fordi den han var forelsket i kom etter ham; i alle fall begynte han, uten å frembringe en lyd, å kav seg opp, mens hun, etter å ha skreket kort, fugleaktig, i en gang, liksom hadde sluppet ut det overskytende trykket, og deretter ble forvandlet til et effektivt og praktisk tenkende menneske, jabbet mot ham på skiene, snub-

NEI, IKKE DET 101

[Page 102]

let, skjente at hun måtte spenne dem av seg, spente dem av seg, mens jeg sank ned, eller rettere sagt forsiktige holde meg oppreist, støttet på stavene, slakterikalm og svinehudhvitt av dette i og for seg bagatellmessige uhellet som ikke engang rammet meg, dette blodet som ikke rant ut av meg, men av ham, som jeg ikke engang gjorde et tafatt forsiktig på hjelpe, terrorisert av min egen balansenerve, fysiologisk uttrykt. Som fra en karusell i fart så jeg hvordan hun rotet gjennom anorakklokkene og fant det hun lette etter, nemlig en bunke hvite papirservietter som hun hadde tatt med seg fra den sportsstua der vi en halvtime tidligere satt med hver vårlig cola, eller mer juridisk korrekt uttrykt: som hun hadde stjålet derfra; for vi var i den

alderen (første del av tenårene) da tyveri (selv av forholdsvis uvesentlige ting) representerte som en slags sildmefyld vellyst, en skrekkelig nyttelse, og samtidig, ikke et opprikt mot, men en slu omgivelse av, reglene for anstendig og ansvarlig oppførsel som stadig ble forsiktigt lagt lik insektsegg i våren vinterlige sjel, hvis man kan uttrykke det slik, av autoritetene (og disse eggene ble faktisk klekket ut til samvittighetens summende fluer, hos de fleste av oss, men ikke da), og denne bunken med papirservietter (som vitterlig beviste at tyveri stundom lønnner seg) delte hun, og la omkring den første tredjedelen på sittret, som trolig blitt døde sterkt, slik at papirserviettene raskt ble gjennomtrukket av blod, så hun miste skifte dem ut med en fersk bunke, disse papirserviettene som egentlig skulle brukes til å tilberike vekk rester av wienerbrød og vaffelsyltetøy og kaffesil med, og som ikke hadde fått en utsikt medisinsk funksjon. Plassert under kanten på topplua hans, og den trukket langt ned i pannen, og strikken til hodelykten lagt utenpå der igjen, siden, da han igjen klarte å reise seg og gikk videre; visstnok hadde også luka, da han endelig kom hjem, en stor og delvis stirknet blodflekk, men den syntes ikke, fordi luka var marineblå, og den eldre systeren hans (som arbeidet på sykehus) ytterligere understreket det relativt ubetydelige ved tilfellet, idet hun fortalte en skrekkhistorie om en forulykket motorsyklist som priste seg lykkelig over å ha brukt hjelm, reiste seg opp fra vraket av sykkelen, tok hjelmen av seg, og konstaterte at den var full av hjernemaske, og derved etterpå. Først etter at behandlingen av skaden var kommet sikkert langt, var det hun oppdaget at jeg ikke gjorde noe forsiktig på å hjelpe til, men tvertimot selv var hjelptrengende, sittende halvt sammenkrøkt på en stubbe, vugget av min egen roterende kvalme, og hun mer konstaterte enn spurte (med anelsen av et vennlig slemt smil) om jeg ikke hadde tildeilt det

102

[Page 103]

der, og jeg mumlet frem et orakelgrynt som dessverre, konteksten tatt i betraktning, ikke var til å misforstå. Jeg trengte noe å drikke, fant hun ut, så hun tok den medbragte termosflasken med resten av teen sin, skrudde resolutt av korken, helte opp i kruset, og tilbød det meg, og mens hun gjorde det, rakte hun kinnet mitt, flyktig, med to fingre som begynte å bli kalde og numne, en fuglevingeaktig tristestebering. Det er det jeg husker best. Og den forferdelige skammen limt sammen med gleden over det hun gjorde, hun, som han var forelsket i, av meg betraktet som reservert eller sakrosant på en måte, hennes fingre streifet nikk mitt kinn, men med et rødmende spor av skjensel etter seg, ikke engang over klovnens kinn, men over sveklingens strikk de, et strikk av medlidenhet og myk høygn, ikke av interesse eller beundring (men det er kanskje det verste: til denne dag vet jeg ikke om hun, kanskje, likevel, følte et snev av tiltrekning overfor meg, som jeg overfor henne; sannsynligvis ikke). Ikke det. Bare haven, svart av trær og hvit av snø, og huset, kanskje med et gult blink gjenspeilt i et vindu, fra varsellampen til en forbipasserende snøryddingstraktor. Hvis jeg kunne skrive, ville jeg beskrive det. Og for enden av plankestabelen, en liten dam av smeltevann allerede, de halvt nedsidede flikene av en oransje plastpresening, noen stiperester lagt på som tynde, en vårlig lektebit dykket ned i vannet, brunmårrken, vasstrukken, i ferd med å ryste, langsomt, under de to eller tre varmegradene, og, oppblått, klemt, krylllet mellom planker og is, av en eller annen grunn, en amatiplakat som forkynner EGAVER EARTIKLER KELOTTERI FETERIA TENTREKNING og LIRDAG, med store typer, svart på kanarigult. Men jeg kan ikke. Noe annet har meg i sin makt. I det grunne, men mørke vannet kan jeg ikke se uhyret av gull funkle, de leppeaktige kantene langs munnen rødglimsende, de spisse tanngardene som skilles av det digre, forslukne gapet, gapet en naken skikkelse styrter ut av, en mann av gull, som man kunne tro flykter fra sin egen skrekk, fra kapitalismens griske monster, eller fra selve tiden, men som i sitt byks av urørlig panikk ikke redder seg fra noe, bare forblir der, skinnende i mørke-

ket av fullkommen, uhjelpeig ro, et avbildet mesterverk av gullsmedkunst, stjørlet, omstøpt, tildelagt for lenge siden, trøsterikt i sin utilgjengelighet, der nede i det grunne, svarte isvannet, omgitt av den kakete, klisne senvintersnien som er grinet av eksos og sotpartikler, ikke hvit, ikke ren, ikke tom.

NEI, IKKE DET 103

[Page 104]

SPILL

Grusen, eller den hardtrampede jorden, den tilhørte en tilknyttepllass, rett og slett, tom for vasketøy den dagen; de blå (eller gule eller grønne) plast-snorene hang i slakke buer, som på et instrument nærmest strengene skrus løsts, mellom to stativer, grønne jernrør av form som ubrukta heftestifter stukket ned i bakken, og det var disse stativene de hadde brukt som mikk (uten keeper) i en klossete etterligning av fotballspillet, med sterkt redusert bemanning, dette anstrengende og gledesløse spillet han aldri hadde forstått vitsen med. Denne varianten nærmest en slags driblekonkurranse full av seige, rykkende og sparkende ben som filtrert seg irriterende i hverandre, som uavlateig løste seg i anatomiske blåknuter mens lørballen spratt unna og ble fanget av en tredje (eller fjerde eller femte) spiller, som eventuelt sparket den i i mikk, det vil si gjennom den selvfligelig nettløse portalen som jernrørrene utgjorde.

(Zenet ble spilt på et brett med tredeve ruter, men ettersom reglene er gjortapt, vet man ikke hvordan. Under Det Gamle Riket disponerte hver spiller syv brikker, som ble redusert til fem under Det Nye Riket, da spillet hadde fått en religiøs betydning, ved at man symbolsk forsøkte å vinne tilgang til livet etter døden.)

Det var mens de holdt på med dette, at denne mannen kom inn porten fra gaten, fra bussen, det vil si fra jobben, kledd som alle middelaldrende arbeidere på den tiden, det vil si i grønne eller brune, ubestemmelige, nesten kamuflasjeaktige klær (liksom han skulle gjøre mest mulig i ett med stivet, oljen, rusten og skitten fra jobben også i fritiden, eller ikke synes i de mikkebygatene, eller begge deler), en rutete flanelsskjorte, løpen i halsen, og i den ene hånden en brun dokumentmappe av lær, med en todelt lukke-anordning (av en slags bøyler som gled ned i slisser) som ga fra seg karakteristiske korte metallknepp nærmest den ble trykket på plass, svakere nærmest den ble løftet, en mappe som trolig aldri hadde inneholdt dokumenter av noe slag (i det minste hva man vanligvis forstår med dokumenter, det vil si noe som har med abstrakt, formelt, byråkratisk arbeid å gjøre, eller i det minste simpelt funksjonærarbeid) men derimot, sannsynligvis, også den dagen, hadde rommet en avis (kanske), en eller flere matpakker (grønt, knitrende,

104

[Page 105]

gjennomsiktig papir rundt), eller en matboks av blikk, svakt bananformet for å imitere brødkivenes krumming (i så fall, på dette tidspunktet, om ettermiddagen eller tidlig på kvelden: tom), samt en termos som inneholdt, eller hadde inneholdt kaffe, pluss eventuelt andre, mer tilfeldige ting, som sukkerbiter, tippekuponger, mannsfolkblader eller lignende.

(Gravens eier sitter, omgitt av sin familie, benket rundt et bord som bugner av overdødig retter. I tilfelle prestene og etterkommerne skulle glemme, etter mange generasjoner, å gi offer til den døde, skulle bildet sikre hans fortsatte eksistens i graven.)

Det var denne mappen han satte fra seg, mot den ene stolpen på tilhør-

kestativet, for, med en spontan jovialitet utenkelig for funksjonærene som bodde i murhuset, ikke kaste seg inn i deres barnslige fotballspill, avslappet og beliggende på samme tid; ikke for harde spark, ikke for aggressive finter, bare akkurat nok engasjement til ikke underholde seg selv og begeistre dem, en voksen som oppfordret gikk inn i flokken, nesten, og samtidig fortsatte ikke viære en utenforstyrrende (slik, for eksempel, en ingenier kan skjelle i champagne med skytebasen ved et tunnelgjennombrudd, liksom de, for ikke yeblikket, hadde samme sosiale rang), mens de hele tiden visste at han ikke ville holde på sitt særlig lenge, at han snart ville gripe den brune dokumentmappen og gi for ikke spise middag, gi over grusen langs baksiden av murhuset, inntil den tok slutt, gled over i en smal sti gjennom gresset i den (merkelig nok) nesten treliste haven, parallelt med naboeiendommens nettinggjerde, mot huset der han bodde sammen med kona. Eller rettere sagt hytta der han bodde, nesten et skur, plassert aller nederst i den store haven (lengst mulig vekk fra murhuset, som en inntrenger, en snyltegjest, liksom hytta, eller skuret, var blitt skjøvet inn fra utsiden gjennom et hull i gjerdet), kanskje femten kvadratmeter, hvitmalt ytterpanel, grønne vindusrammer og vindskier, blåttgeblikk tak med ruststriper, fuglekasse under mørkhet, men (sitt vidt han husket) tilkoblet elektrisitet, tross alt; likevel minnet den om en slags feilplassert kirkested midt i byen (eller forstaden), eller et ikke begynt friluftsmuseum, slik trange, vindskjeve hus fra sanerte proletarstrøk kan rives og bygges opp igjen andre steder, og beses mot gyldig inngangsbillett.

(Gravkammeret med sarkofagen og det mumifiserte liket lå dypt under jorden, men kommiserte med selve byggverket via en loddrett sjakt opp til overflaten. I mastabaen fantes et offerkammer med en blinddør, og den dørdes ka kunne i ikke troen bevege seg opp sjakten og gjennom døren for ikke motta

NEI, IKKE DET | 105

[Page 106]

offeret. Eller det fantes også statuer av de døde i et lite rom ved siden av, bare med en smal sprekk i pen mot offerkammeret, slik at avbildningen kunne puste inn begravelsesryken.)

Men han kunne ikke huske ikke ha vært inne i denne hytta (eller dette skuren) hvor mannen bodde, hverken den gangen eller senere, sitt det var stadig en gipte hvordan den var mørkt, hvordan det for eksempel var plass til en dobbeltseng (hadde de kanskje krysseenger?), pluss slike ting som komfy eller kjøleskap (hadde de rett og slett ikke kjøleskap?). Det var i alle fall mot denne hytta han, arbeideren, ville gi, etter ikke ha spilt fotball med dem en kort stund; det var mot denne hytta han ikke gikk, fordi han plutselig fikk det innfallet ikke spille full mann for dem; det vil si at han begynte ikke rave omkring på ikke tilkapelassen (dekket med grus eller hardtrampet jord) som om han hele tiden svevde i fare for ikke bokke definitivt over, stupe i bakken og bli liggende, men stadig sværet tilbake i likevekt, lik dette leketøyet, en pappfigur med blyklump nederst og noe som ringlet inni, eller som om han hadde tatt på seg den typen morosakbriller som (ved hjelp av brytende linser) synkvervet en, bokstavelig talt, slik at man ikke kunne gi ordentlig, men sjanglet ufrivillig hele tiden, samtidig som han presset begge hendene hardt mot brystet, med en gestus de (på det tidspunktet) hadde oppfattet som et forstadium til det ikke spy, i fylla. Han husket hvordan de ikke yeblikkelig hadde begynt ikke skoggerle, overgivent og uberegnehende slik enfoldige ler nittre blir stilt overfor et elementert absurd faktum, et fysisk groteskeri uten behov for intellektuell anstrengelse, og hvordan de hadde fortsatt ikke le, unisont, da han, langsomt, ikke egentlig i sikksakk, men i stabbende, halvrutsjende etapper, stavret seg i retning av murhuset, baksiden av det, stadig uten ikke si et ord, bare med enkelte hule, bobleaktige stikkjenn, som av oksygenmangel, og snudde seg, med ryggen mot, ikke veggen, men mot en sittppelkasse som sto inntil, av en type som nettopp (mørkt fra angeldende tidspunkt) var innført, obligatorisk, med løs papirsekke (til forskjell fra de

gamle firkantede dunkene som oftest ble bī́ðret ut pī́ð sī́ðppelmannens skuler, denne beskyttet av en lī́ðrpute, og tī́ðmt direkte i renovasjonsbilen, og bī́ðret tom tilbake til stativet), og han lot seg gli, med ryggen mot den grī́ð aluminumen, ned i sittende stilling, sī́ð det nesten lignet en gymnastikkī́ðvelse eller en fjellklatrerteknikk, med bena rett fremfor seg, og ble sittende der, stadig med hendene presset mot brystkassen, stadig uten tī́ð si noe, til deres store begeistring, denne imitasjonen av en full mann som ikke klarte tī́ð gī́ð,

106

[Page 107]

selv ikke sjangle, lenger, og mī́ðtte sette seg; hele inkarnasjonen av begrepet 'full mann', slik det fremsto for dem da, av noe skremmende, men komisk, en fallen voksen engel, endelig sunket ned under dem, fysisk og mentalt, fra sin herskerposisjon, i dette tilfellet bare symbolsk, men ikke mindre effektfullt for det. De lo mer enn noensinne. (Den sterkt berusede de fulgte etter, den gangen, inntil han ble stī́ðende og svaie, eller nī́ðrmest sove, mens han klamret seg til et hvitt trestakitt som en av dem hadde ristet brutal i, en slags teppeaktig bī́ðlgebevegelse gjennom gjerdesprossene, slik at mannen mistet taket (men var det egentlig derfor? ville han mistet det i alle fall?) og deiset ned i veikanten; redselen deres da de skjī́ðnte hva som var skjedd.) Han bare fortsatte tī́ð sitte der, i den samme stillingen, med ryggen mot den grī́ð sī́ðppelkassen, dens sannsynlige innhold, like bak hans krummede rygg-sī́ðyle, av tomme melkekartonger, fiskebein, hermetikkbokser, kjī́ðttslintrer, rī́ðtne grī́ðnnsaker, dyreknekler, sauserester, flekkete servietter, potetskrell, fettklumper, tomme sjokoladeesker, klisne eggeskall, blodbrune menstruasjonsbind (vitner om en biologisk mekanisme: kvinnens eggliðsning, som hadde muliggjort selve hans fysiske eksistens, den som nī́ð ble banket i stykker ved hvert hjerteslag), appelsinskall, mugne osteskørper, og sī́ð videre, alt dette som til sammen avgir en vammel, rī́ðttsnī́ðt stank nī́ð man tī́ðpner lokket, alt dette avfallet som hver husstand (som det heter) avler (omvendt avlingen av liv) sī́ð og sī́ð mange kilo av i uken, eller mī́ðneden, eller tī́ðret, en slags utstī́ðtningsprosess analog med kroppens utstī́ðting av urin og avfī́ðring, for ikke tī́ð forgiftes av, drukne i sitt eget sī́ðppel, slik fostre, eller snarere nyfī́ðte, in statu nascendi, av og til kan forgifte seg selv ved tī́ð defekere i fostervannet (som da kjennetegnes ved en grī́ðnnlig farve) og deretter trekke vī́ðskjen ned i lungene, som blir forurensset, den pī́ðtroppende vī́ðrende bokstavelig talt kvalt i fī́ðselen av sin egen nī́ðring; sī́ðppelet: en slags varenes nattside, varenes aldring, dī́ð og forgjengelse fjernet fra supermarketdens renvaskede og systematisk innbydende hyller.

(De trodde at individene var satt sammen av flere bestanddeler. Dī́ðen tenterte mot tī́ð skille dem ad, og for at et liv etter dī́ðen skulle bli mulig, mī́ðtte de ulike bestanddelene holdes samlet. Derfor mī́ðtte det dī́ðde legemet bevares i god stand ved tī́ð balsaneres. Den dī́ðde? eller snarere hans ka? trengte tī́ð spise akkurat som de levende, og mī́ðtte derfor forsynes med mat. Om liket ble forsī́ðmt og rī́ðtnet, inntraff en annen, definitiv dī́ð, eller også tī́ð virret den dī́ðde omkring i all evighet i dunkle verdener.)

NEI, IKKE DET 107

[Page 108]

Han reiste seg ikke opp og avsluttet spī́ðken med et skjevt smil til dem, slik de hadde ventet; han satt der, inntil latteren liksom tok slutt i dem, surklet bort, som nī́ðr en vaskeservant tī́ðmmes, og de begynte tī́ðane urī́ðd, sī́ðg mot hverandre til en lavmī́ðlt (plutselig) klynge, ble enige om at noe ikke stemte, at mannen mī́ðtte vī́ðre syk, ikke pī́ðtull men pī́ð ordentlig; hvoretter de like plutselig begynte tī́ð lī́ðpe, sprengliðpe (liksom fotballspillet bardus ble forvandlet til friidrett) bortover den smale stien til hytta (eller skuret) der han bodde, hvor de bríðstanset fī́ðr de banket pī́ðt dī́ðren (ingen ringeklokke), like

forsiktig og nøyrlende som spurten hadde vist bestemt. Arbeiderens kone kom til syne i døråpningen, forbauset, uforstyrrende (antagelig, han husket ikke ansiktsuttrykket), og de forklarte, ubehjelplig, famlende, stotrende, men tross alt semantisk begripelig hva de trodde de hadde oppdaget (for sent). Han husket hvordan hun øyeblikkelig var blitt totalt forvandlet, hvordan skrekken kastet seg inn i kroppen hennes som et stikkende eller bitende dyr, i ansiktet hennes, og hvordan hun bare, uten å tenke, i en ren refleks, gispet to ord: Hjertet! Hjertet! (ikke slik dette utbruddet kunne bli brukt av for eksempel en melodramatisk dikter eller en hypnotisk folketaler, i billelig, konvensjonell, og fullstendig afysisk forstand, men med henvisning til hjertet som fysiologisk fenomen, muskelen, pumpen, hjertet av dynamisk bevegelig kjøtt), og hvordan hun hadde styrte bort, langs den smale stien gjennom haven, kledd i en slags blått skyjole og kjøkkkenforkle (hadde han ikke en svak erindring om lukten av middagsmat fra døren som ikke ble lukket bak henne? i tilfelle fra et tilberedt måltid som mannen hennes aldri skulle fåe smake, som ble styrte og svi seg, eller bare ble kaldt), mot der hvor mannen satt, halvt sammenkrøkt, med ryggen inntil den grise aluminiumen i sjøppelkassen. Fra dette punktet ble også erindringene ukjære, kanskje fordi forvirringen og redselen nøyrlig hadde overfalt ham (og sannsynligvis de andre barna) idet det gikk opp for ham at noe forferdelig virkelig var skjedd.

(For å forsikre seg om slike ofre satte mastabaens eier i sin levetid opp en kontrakt med prestene: i bytte mot inntekten av noen nøyrlig, skulle de regelmessig bøye inn drikke og matvarer i offerkammeret.)

Men på en eller annen måte, av en eller annen, ble noen i murhuset varslet, og de igjen, en av dem, måtte ha ringt etter sykebil (ikke en moderne legeambulanse, men en av disse gamle kasse- eller kisteaktige bilene, en slags varebiler eller stasjonsvogner, skittengule, påmalt ordet SYKE - BIL,

108

[Page 109]

og forsynt med en vippetør bak, et glimt av jernstativ og mørkegrå, snusekte ullapper nøyrlig den ble pånet), og de voksne skysset dem vekk, som fra en fjernsynsfilm de ikke hadde lov til å se. Han selv ble kalt hjem til middag, en eller annen middag bestyrte av en rett med lapskaus, kjøttkaker, lungemos, kokt torsk, eller hva det nøyrlig kunne ha vist, i allfall helt sikkert ledsgaget av kokte poteter, alltid kokte poteter, som trolig også sto og ventet på den døende, i hytta (eller skuret), på det tidspunktet enten kokt i stykker til en melen, snittsiktig masse, eller bare kalde, ikke spiste poteter, som om han, barnet, hadde fått i oppdrag å fortsette å spise kokte poteter istedenfor den døende, som ikke var i stand til å fortære noe som helst, en slags potetspisingens tradisjøring, kontinuum. Men det hadde vist umulig, etter middagen, etter at maten (hadde han orket å spise noe sårlig? sannsynligvis: ja) var begynt på sin meandriske vandring ned gjennom fordyptesapparatet, for å sikre hans fortsatte overlevelse, ikke å vende tilbake til åstedet (liksom i det klassiske kriminalitteret) der det hadde hendt. Han hadde, helt alene denne gangen, pånet den brede jernporten inn fra veien, gjett, eller snarere sneket seg, eller var blitt dratt av en slags fjernstyring, over grusen, forbi de lukkede garasjedørene, og kikket, negativt nysgjerrig, rundt hjørnet, akkurat tidsnok til å se to av murhusets voksne, mannlige beboere, muligens en regnskapssjef og en ingenier, legge et teppe, et slags pledd eller lignende (et slumreteppe var det, beregnet på salige middagshviller), over den døde, inkludert hodet. Dette tegnet (det tildekkede hodet), som han ellers bare kjente fra filmer og bokillustrasjoner og tegneserier, ble omgittende forstyrret. Det var gjett minst en time siden de hadde ringt etter sykebilen, en sykebil som av en eller annen grunn (mangler kapasitet? slittvhet? motorstopp?) ikke hadde innfunnet seg, mens denne mannen satt,

eller, etterhvert, līð½, og dīð½de av et hjerteanfall. (Faren til en av kameratene, en middelaldrende mann som ogsið½ hadde ligget og dīð½d av hjerteinfarkt i minst en time, eller halvannen, fīð½r sykebilen kom (og da med en annen funksjon enn ambulansens, strengt tatt: likbilens), og de etterlatte (som det heter, liksom den dīð½de hadde reist bort, i en bīð½t, kanskje, og de andre sto igjen pīð½ bredden, pīð½ bredden av en eller annen Styx og vinket, grīð½tende) hadde fīð½tt vite, trolig fra en lege, at dersom sykebilen hadde kommet fīð½r, kunne, eller ville, mannen vīð½rt reddet, liksom den fotballspillende arbeideren kanskje kunne vīð½rt reddet.) Han, arbeideren, ble sūð½ledes den fīð½rste dīð½de han, barnet, hadde sett i virkeligheten; riktignok bare pīð½ avstand,

NEI, IKKE DET | 109

[Page 110]

kanskje ti meter, der han līð½ pīð½ ryggen, flyttet fra grusen til gresset, med en omsorg som pīð½ det tidspunktet var overflīð½dig, med slumreteppet over hele kroppen, inkludert ansiktet. Slutt der, idet han kom gīð½ende, eller snarere listende, rundt hushjīð½rnet, brīð½stoppet, og, lett foroverbīð½yd, strukket lik et fīð½lehorn eller en antenn (som nīð½r de lekte tjuv og purk eller lignende) mot de to mennene som bredte ullteppet over den dīð½de. Minutene, timene, for den saks skyld dagene etterpīð½ fullstendig utvisket; bare omgjen og omgjen, en filmbit som spoles tilbake og vises, spoles tilbake og vises, som nīð½r etterforskere leter etter et spor, dette ið½yeblikket da han rundet hushjīð½rnet halvveis, brīð½stoppet (liksom han stīð½tte mot et usynlig rekkrverk foran en dyp sjakt) og fikk se de to mennene akkurat idet de dekket den ikke lenger levende arbeideren med ullteppet.

(Ifið½lge dem var bildet pīð½ sett og vis likeverdig med virkeligheten, og derfor kunne statuer bli levende. Man ga dem liv gjennom ið½pningen av munnen, samme ritual som ble brukt pīð½ mumiene. I mastabaens offerkammer ble det pīð½ en steinplate gravert et bilde av den dīð½de sittende foran et bord med overdīð½dige retter. Om presten forsíð½mte sine plikter, sūð½rget scenene fra hverdagslivet pīð½ gravens vegger for den dīð½des behov. Bīð½nder sūð½r og hīð½ster, tjener baker brīð½d, kvinner never lintið½y, og alt dette blir til virkelige brīð½d og virkelige klīð½r.)

110

[Page 111]

GLEDEN VED LANDSKAPET

Det er om ettermiddagen. Mot den blasse, disige og skyede himmelen lyner en klynge svīð½re, ribbede eiketrið½r, negativt, i svart, synsnerver amputert for sitt grīð½nne ið½yeople, med snīð½ blīð½st inn i stammenes barkfurter og greinklīð½ftene, to stammer i matt speiling (grumset til med isklumper, piner og steiner), ved siden av skyggebildene av de tre barna som sklir pīð½ isen, eller rettere sagt, den ene som sklir (hvit stripe) og de to andre som ser pīð½, gutten (en pike stīð½r ved siden av ham) med hendene i lommen, antagelig for ið½ varme seg; trið½rnas speilbilder ubevegelige (bare i ekstremt sterk vind ville man kanskje se dem pendle tregt over den blanke flaten, liksom de var undervannsplanter eller rið½tne stokker fastklemt i mudderet), mens barnas skygger fremstið½r virrete og ustadige, og man vet at de snart vil bli borte, mens bildet av trestammen vil forbli i den blið½grīð½ isen, inntil det svertes inn i mīð½rkret nīð½r den korte dagen er over. Snart, men ikke ennīð½. Kjerre- og vognhjulene har skīð½ret igjennom det tynne, lintið½ysaktige snīð½floret med parallelle, rustbrune stripers; mellom dem er snīð½en kratret til av menneske- og hestesko, slik at veien enkelte steder ligger nesten bar og brun, og pīð½ et slikt sted (eller kanskje er det blitt slik av at dyret har stīð½tt og trippet pīð½ den samme kvadratmeteren ganske lenge) har han stanset hesten, og han sitter foran sekkene med varer pīð½ hestens lender, han vrir kroppen litt mot hīð½yre, med den venstre armen utstrakt, hīð½ndflatene opp, en svingende gest

man gjiīr for īr understreke noe man sier; han henvender seg ogsīr tydelig til de to fotgjengerne p̄īr veien nedenfor ham, to korte, tette skikkeler, liksom emballert, revet, i de grove vinterkl̄erne av ull og filt, en mann og en kvinne, begge med kurver p̄īr ryggen, ikke fylt med brenne, som man kan skje kunne tro, men tydeligvis med varer, p̄īr vei tilbake fra landsbyen, for det m̄īr v̄īre innkj̄erlingen til en landsby; forbi det spissgavlede murhuset (som et falleferdig skur eller fjīs av v̄īrlslitt tre stīrter seg til) fīrer veien mot et svart kirketīrn og noen diffuse tak, men det er for langt borte til īr skjelnes i detalj. Det er senhīstes. Enn̄īr henger r̄īde blader (kobberaktige i līden slik r̄īdt h̄īr kan v̄īre det) igjen som tū̄yfiller p̄īr grenene. Over den skogkledde haugen bak murhuset stīr līvtr̄īrne gjennomlyst av de bleke skyene, et farvet skum (som av saft-og-vann), en r̄īdlig tū̄ke av halvna-

NEI, IKKE DET 111

[Page 112]

kent kvistvev over den tette, krattaktige smīskogen, svart av v̄īte stammer og jord. H̄īyt oppe, et sted i luften over det som kan v̄īre landsbyen, flyter noen līsrevne, svarte fugler, ravner, kaier eller krīker, ikke stīrre enn īynene til dem som snakker sammen i forgrunnen, eller som līv blīst līs fra kvistene, holdt oppet av en tilfeldig luftstr̄m. F̄īlger man den snīdekte veien, fīrer den inn i m̄irket. Ingen kirke. Ingen landsby. Ingen īs i det fjerne. N̄rmere bestemt, m̄irket i potetbingen. Den ligger rett under skatollen her (om man unntar fīrstestasjonen), i kjelleren, bingen hvor de siste potetene fra i fjor h̄īst n̄rmere kryper sammen og rynker seg, blir klissent-blīte, vokser til med giftgr̄enne muggflekker, mens voksgule groer, uansett potens posisjon, skyter opp, rett opp i m̄irket, uten jord, direkte ut av den dīde poteten, som en tistel ut av īyenholen p̄ī en fallen soldat, der nede i kjellerm̄irket, p̄ī tristen hvor jorden fra mange īrs matpoteter har drysset i form av et brunt stīv, det legger seg som gr̄e kanel p̄ī fingeren n̄ir man gnir den langsmed fjelene.

Han h̄īrte navnet sitt. Han hadde et īyeblikk innbildt seg at det var en annens fottrinn, de virket ukjente, raskere og hardere enn den vanlige, snikende-usynlige m̄iten hennes ī stiltre seg opp trappen til annen etasje p̄ī, men n̄ī h̄īrte han navnet sitt blī ropt, pepet, fīrst utsydelig, bak dīren (og alt da hadde han, med et sukk av resignasjon, līftet blikket fra den oppslitte folianten p̄ī skatolkaffen, dratt h̄īnden gjennom h̄īrkranse der bak, og rutinert avventende stirret ut av vinduet, inntil han ble n̄īt til ī snu seg halveis mot den sagende stemmen mens den n̄īmet seg som et modellfly); deretter aldeles distinkt, bare et īyeblikk overdīvet av smellet idet den br̄itt opprevne dīren m̄itte kanten av bokhyllen i kroken; men n̄ī ropte hun ikke lenger navnet hans, hun pr̄īvdde, mens hun slet for ī kontrollere den hivende pusten, ī anskueliggj̄re hva som var p̄ī ferde, og i mellomtiden rakk han ī registrere at det helt gr̄e h̄īret var satt opp i den samme harde, flettede knuten som alltid (egentlig en levning etter forrige īrhundres mote, eller snarere: skikk, fra den gang ingen kvinne, selv ikke de gamle, hadde kort h̄īr, men da ingen kvinne, heller, selv ikke de unge, gikk med h̄īret utslit i offentlighetens p̄īsyn, og det frapperte ham hvor absurd det tidsmessige uttrykket *ī slī ut h̄īret* (som han hadde lest et sted) ville v̄īre, anvendt p̄ī sū̄steren), at hun bar, selv under denne hetebīlgen, de samme m̄iske, nesten medisinflaskebrune str̄impene som alltid, den samme utvas-

112

[Page 113]

kede sommerkjolen med peppermyntegr̄int kjekkenforkle over, men at īynene var litt stīrre, og hoderistingen (denne alderdomsspasmen som gjorde at hun alltid syntes svare benektede p̄ī et sp̄īrsm̄il ingen hadde stilt, og det kledde henne, p̄ī et vis) verre, mens stemmen, tilsynelatende, hadde

den samme gnissende, tīgflende, og, sīg si, gjīgrende roen som ellers, men han hīgerte en stramhet, en underliggende hvining i den (slik man plutselig kan ane telefonen, i et annet rom, bak stentīgysklirringen og summet av stemmer i et kaffeselskap), som rīgpet at hun strammet grepet om seg selv bare for at hun ikke skulle detonere av angst, mens hun hele tiden trykket dīgrihīgndtaket (hun hadde grepet det med et kvepp da dīgbladet smalt mot bokhyllen) opp og ned, liksom hun īgnet utallige dīgler, pīg flukt gjennom et eller annet mareritts ynglende vrimmel av korridorer og ganger. Og det kom: Har blitt verre ... skynd ... verre enn ... helt pīg styr ... bikkje ... Og han hadde svart Neppe verre enn deg. Men han hadde tross alt reist seg og fulgt etter henne ut av dīgren. Fra et eller annet sted līgld bjeff og snerring.

Visst er det vakkert. Landskapet her er vakkert. Ingen fjell, ingen sletter, men det ligner et slakt duvende hav av jord i store bīgler, og nīgler en traktor drar slīgmaskinen sakte opp et jorde, minner den om en bīgt som stamper mot sjīgen, enda det er mange mil til havet; mīgkene kommer aldri hit. Den fete jorden her har i hundrevis, eller snarere tusenvis av īgl, blitt hakket i, gravd i, plīgyd, besīgdd, renset for stein, gjīgdslet og harvet, brukt omgjen og omgjen lik kort som stokkes og deles ut til stadig nye spill, en kortstokk av jord, kortet nederst i bunken kommer opp igjen til slutt, unntatt pīg den vesle kirkegīgarden, som bare et rustent nettinggjerde skiller fra potetīgkeren (til gjīgarden her) pīg den ene siden, og et hvitt, forholdsvis nymalt stakitt fra bygdeveien pīg den andre; og menneskene gūgler i et lignende kretslīgp som jorden, de begraves, synker og kommer opp til overflaten igjen, de samme menneskene, bare kledd i joggedresser og nylonstrīgmper istedenfor vadmel og ullsokker, fīgdt i en annens grav, sīg īg si, en uavbrutt oppstandelse (slik man kan se det pīg gamle malerier: tykkinnede engler som med sine basunstīgt har gitt de dīgde ikke bare kroppen tilbake, men ogsīg blodferske kjempekrekter, som gjīgler at de kan skyve vekk de massive steinblokkene over gravene sine, og stīgnakne og rene, uten en muldflekk pīg kroppen, bare med tykke slīg over kīgnnsorganene, som nīg ikke tjener til noe allikevel, pīg gravens rand, men i motsatt retning, pīg vei fra underjorden til overjorden.

NEI, IKKE DET | 113

[Page 114]

(den), liksom det under kirkegīgardenes gressstīgv befant seg et panserhjul i full stīgrrelse, sīg dypt nedsenket at bare den īverste gondolen til enhver tid sīgvidt brīgt overflaten, de nylig dīgde anbragt i den og pīg vei nedover, de for lenge siden dīgde sakte pīg vei opp mot lyset igjen. Men ikke lyset fra den guddommelige klarhet, bare solskinnet fra for eksempel denne halvlumre og halvbrukte sommerdagen. Det er ikke slik. De unge, det er velkjent, har for lengst sluttet īg stampet i forfedrenes plogfurer, de tar seg jobb i byen, de har betongdekker og fersk asfalt under verneskogene, sementstīgv i hīgret, grease pīg fingrene, eller (for kvinnenes del) de trīgkker pīg sjakkrutete fli-segulv i kafīger; hendene som skulle ha grepet om jur og hīgigafler strekker frem napoleonskaker og elektroniske artikler, tar opp og gir, tar opp og gir, til de betalende kundene, trykker pīg kassaapparatet, der skuffen ikke er en grav hvor pengene fīg hvile i fred, de skal forrentes, reinvesteres, den blir tīgmt hver dag som en postkasse. Hvor var jeg? Ja, landskapet. Og her jeg sitter kan jeg se innsjīgen, en rīg plastbīgt lyser som et cocktailbīg, og bryter den lyse, nesten hvite stripen langs hele stranden (selve vannkanten mīgernes ytterligere av at granklynger speiler seg i vannet), bīgndet, ikke egentlig av sand, men av klar Stein og grus, dette hvite bīgndet som utvider seg til en slags kolle, en tange av nesten samme farve og form som et halvt jur, eller en rompeballe, bortsett fra treet pīg toppen, og jeg ser de dels lysere, dels mīgkere flekkene av de badende mot skjellsanden (og det er skjellsand, ikke fin sand; muligens er dette opphav til den lokale ironis betegnelse pīg stedet: Tahiti) med teppene sine, og de blasse, forsīgmmørkleke kroppene

som myldrer langsomt (tilsynelatende, på grunn av avstanden) til og fra det kalde, altfor raskt gjennomstrømmende ferskvannet, i alle stadier av nedsenkning: noen bare med fåttene fuktet, andre synlige som benløse overkopper, hodene over vannet mi jeg nesten gjette meg til, de kan forveksles med solreflekser. Akkurat når brøkdelvokser en byste til en kropp, liksom sprengt opp av vannet (slik det gikk når man prøver å holde en dupp under overflaten), en kropp hvis raske vandrebevegelser ennå holdes tilbake av vannet, og gir et seigt, vraltende ganglag, når den endelig når stranden og løper (tydeligvis) mot noe mørkt som mørkevære et teppe eller et stort badehåndkle, og lyset fra kroppen slukner i dette teppet eller badehåndkleet (idet den formodentlig hutrende, skjelvende ferskvannsbadere tuller seg inn i det), på denne tangen, der borte, under de håndleddstykke kablene som glir gjennom sommerluften i en fallende bue høytt over vannet når de

114

[Page 115]

mørker betongmastene på kollen; dette mennesket kan nå trolig høyre den dempende knitringen fra kablene i varmen.

I den tilstøttende stuen, som var ulidelig het og dunstet av den mørkebel polituren hun ustanselig dynket inventaret med, hadde hun likevel ventet på ham, snudd seg med ansiktet vinkelrett på hans kurs, og ventet til han var foran henne, slik en folkemengde slipper igjennom en politimann til et ransted eller et bevisstligst menneske på fortauet, med det urkinnelige instinktet, mørkte det vel kalles (som ikke bare trivdes hos den fortidslevningen hans siste var, men som ulmet nesten like sterkt hos yngre kvinner, selv de av dem som krevde at mannen, etter den nye stilten, skulle koke fiskrikulen og vaske trusene deres; han hadde observert denne refleksen også hos det unge, studerte paret som hadde losjert i fjørste etasje, inntil kvinnen fikk en høytt gasjert stilling i byen, og de flyttet: han hadde sett hvordan hun nesten bokstavelig talt hadde skjøvet den nervøse, mostrebende mannen foran seg, mot grevlingen som holdt til under det tomme høyhuset, grevlingen som er kjent, hadde hun lest i en dyrebok, for å bite inntil det knaser i bein; han hadde selv, på oppfordring fra mannen, som i sin tur, altsi, var oppfordret av kvinnen, avlivet monsteret med et salongrifleskudd noen dager senere): å sende mannen først inn i faren, for at han skal rydde opp, viske ut de sterke scenene, utføre muskel- og hjernearbeidet med den samme handlekraft, slik at hun, eventuelt, hvis hun har nerver til det, kan pleie de sirede etterpå, slik det står i romanene noen kvinner elsker og noen kvinner forakter, men hvis idealer er underbragt som steinkinder i nesten alle. Hun hadde avbrutt hendervridningen (dette tradisjonelle, gammelmodige, nesten folkloristiske uttrykket for opprikkethet, hvor hendene, fanget i en usynlig felle, intet gjør, uten å gni seg mot hverandre, liksom på leting etter gjensidig trist) for å peke, med lett vibrerende finger (den dirret raskere, nesten ammende, enn hodet, og de to rytmene ble selsomt dis harmoniske, som når den samme typen musikk, men i forskjellig takt, fra to radioer, mørkes), mot vinduet. Det var, til tross for varmen, lukket, men, liksom selve heten skulle vi årt eksportert direkte fra et eller annet tropisk paradis, en palimestrand med asurblå surfedinner eller noe i den retningen, løpende perlemorsskimrende konkyliene nært i vinduskarmen, strengt symmetrisk dandert, selvligelig, etter at hun hadde flyttet dem fra den lille heklediken oppå fjernsynet, etter at de var blitt flyttet fra en trekantet nips-

NEI, IKKE DET | 115

[Page 116]

hylle over salongbordet, og fra et annet sted først det igjen, og et annet sted først det igjen, slik hun, i årenes løp (og det var, etterhvert, et langt løp), hadde flyttet absolutt alle porselensvaser, basardukker, munkepanner, glasshun-

der, plastblomster, konfektskjuler, solnedganger, viørshus, lysestaker, lippere, settbord, lenestoler, skap, sofaer og sier videre, disse hjemminnrednings evige ahasveruser, rundt omkring i huset, som oftest uten hans assistanse, med skjulte krefter, liksom hun lette etter kombinasjonen, den eneste riktige kombinasjonen, til et hvelv, hvor et eller annet, han visste ikke hva, lå innestengt, og ville ikkepenbare seg i all sin herlighet, om hun bare fant den nøyaktige kombinasjonen før det var for sent; men han hadde en dunkel følelse av at det bak den etter ville finnes en ny, slik at hun måtte begynne forfra igjen, med ikke flytte alt innbo og løsningen rundt, i stadig nye konstellasjoner, i det uendelige; men den dagen hadde konkyliene ligget i karmen til vinduet som vendte mot tunet. Og da han så ut av det, på hennes anvisning, kunne han si fast at broren ganske riktig var blitt forvandlet til en hund.

Hvor var jeg? I landskapet. Men ikke i dette landskapet, i et annet, et hollandsk, omkring tre hundre år gammelt. Jo, landskapet (det utenfor vinduet) er vakkert, men det har noe ufullstendig, noe utilfredsstillende ved seg; vasstrukne sko, trillende steiner, snubling, foten vrikkes, ryggskremmene gnager, kvister risper i ansiktet, myggen stikker, bruddskiven i matpakken klister seg til hverandre, gulosten svetter og tilberker inn til gjennomsiktelige, pergamentaktige eselerer i kantene, javel, slikt har man innvendt mot det virkelige landskapet (og denne komponisten, eller forfatteren, fra forrige, romantiske, århundre, som alltid drømte om Spania, de vakre, hvite, mauriske slottene, antagelig, de solsvide slettene med vinranker, farveprakten i de flamencodansende kvinnenes nasjonaldrakter og sigynernes melankolske ballader ved biulet om kvelden, inntil en venn overtalte ham til virkelig å reise til Spania; så lenge han levde kunne komponisten eller forfatteren visstnok aldri tilgi vennen at han hadde tildelagt Spania fullstendig); men ikke bare dette, at det er makeligere å betrakte et landskap enn ikke være i det, men noe helt annet, kanskje det at man bare kan forsvinne i et landskap som ikke finnes, et som aldri har eksistert (de gamle nederlandske mestrene satte ofte sammen bildene av forskjellige virkelige utsikter pluss rene fantasier, så man ikke engang kunne finne igjen motivet på den tiden det ble malt), uten ikke bli forstyrret, uten ikke bli lett etter, uten ikke

116

[Page 117]

[Page 118]

sommerskjorten og turnskoene, men bortsett fra det var han fullstendig transformert (slik så kalt breakdance visstnok simulerer kroppens spastiske reaksjoner på et kraftig elektrisk stilt), denne vanligvis så sedate pasienten (han kunne sitte nøyrmest afrikansk stille, i den grad at campingstolen hans måtte flyttes nøyrl skyggen forsvant og solforbrenning truet), nøy alle fire, for hundehuset ristet under den rustne lenken han rusket i med rasende byks, det gamle lørhalsbåndet, fra en for lengst avdød elghund, på ytterste hull, gnog seg inn i den fete halsen hans som i brudddeig og kvalte stundom bjeffene hans, med samt repertoaret av alle de andre hundelydene: knurr, hvin, kvink, hyl, foruten vanlig gjenging, slik at han fikk hosteanfall (og denne kikende hosten var den eneste menneskelige lyden fra ham, den fikk ham et øyeblikk til å virke normal, som nøyrl en skuespiller plutselig tar pause under en prøeve), før han peste en stund, tungt og hvesende, slik tykksede hunder faktisk gjør i sommervarmen, inntil den ristende energien jør gjennom den av passivitet og storspising oppsvulmede kroppen hans igjen, først liksom konsentrert i et punkt midt på ryggen (som om noen fokuserte sollyset gjennom et brennglass akkurat der, og han rykket til av ubehaget), så i en usynlig strål langs ryggraden til skuldrene og nakken, og endelig til hodet som rykket ned og forover, med fremskyttende hake (omtrent slik tegnefilmgribber beveger hodet nøyrl de snakker), og kraften ble støtt ut i et skingrende bjeff; deretter humpet han omkring, stadig på

alle fire, stadig i rollen som hund (hvis ikke rabiesrammet hund, for fridelen, eller i det minste spyytet, dryppet fra munnvikene, et tildekkende, hvitt, boblefylt skum), kraftfullt, men tungt, slik at han lignet mer på et massivt, tungvint dyr, sjeldent, hvalross, enn egentlig en bikkje, mens han krafset i bakken, den fortsatt tyntbevokste (mest groblad), hardtrampede jorden, en lysere gadd blant tungresset, utsprett vifteaktig lik et uregelmessig formet liggende med stilken i tønningen til hundehuset, jorden som var bearbeidet av atskillige generasjoner med hunder, og det virket nesten som han hadde sugd inspirasjonen til denne atferden inn som en utdunsting fra dette lysere feltet, at det liksom inneholdt et konsentrert av tusen rastliggende trikkende poter, som nøyde hadde sprunget lukt inn i imitatoren, fra denne jorden som på den vakre junidagen var sittende tilsvarende stående fra hundens hender og knær, hendene og knærne som bar hele, tyngden av den svulmende maven, den veltet frem fra under skorten, og fikk ham, betrakteren, bisart nok, til å tenke på de sittende kenguruballene, disse store hopperedskapene av oppblåst gummi, selv om

118

[Page 119]

brorens buk, sant nok, ikke rakk helt ned til marken. Videre hadde han tenkt, som et sprang fra gummiballen, sittende tilsvarende, at hvis han hadde sett dette utenfra, på film, for eksempel, ville det utvilsomt hatt noe visst humoristisk over seg, det ville vi tilsvarende nesten festlig, han kunne ha ledd av det. I virkeligheten var det umorsomt, omrent slik et virkelig landskap aldri blir like vakkert som et malt. Nei. Men i et kort øyeblikk hadde liksom noe vippet inne i ham, et stupebrett over tandslihvhetens bad, og han hadde fått et svakt signal, som det røde blinket fra en lykt i natten, angstkraften fra et ønske om å kaste seg ned ved siden av broren, ned i den byssende forvirringen som frigjør fra all fornuft, frigjør fra den daglige akrobatikkelsen på rasjonalitetens av anstrengelse dirrende armer (får spenningen er over, for den dagen, og man kan knekke sammen i drømmens poltergeistlige kostymelager, det ensomme karneval, eller bare i den øyde, drømmeløse dvalen), og bli hund, bli hund som han. Men det var ikke morsomt. Det var ikke interessant. Hunden hadde dessuten begynt å bli på hendene (som han av og til tilsvarende krafset i luften med) og sannsynligvis på knærne (hvilket snart hadde vist seg til stemme; han hadde fremfor alt der forferdelige skrubbsjørn hvor jord og blod og sandkorn var gnurt sammen til et slags skittent slytting, og forsvrig rødet det fare for hjerteattakk på grunn av den plutselige anstrengelsen, så han hadde tatt en rask bestemmelse og skyndt seg ned, etter å ha befalt henne å ringe distriktslegen med en minst mulig konfus, mest mulig presis beskrivelse av tilstanden.

Nei, heller vinden som ikke finnes gjennom et vinterlig Holland enn det gyldne, honningvamle lyset i de italieniserende landskapene, uten sorg og snø, disse arkadiske paradisene fulle av mett gull og hyrder som raper tilfreds færde de dømmede av i den mediterrane varmen, under skyggen av ruinert romersk pastoralfred. Nei, det er landskapene av sitt røgmodighet og fortaptliet som er de vakreste, to blonde, sunne, rødmennede barn fift ned i en utgammel verden av ensomhet og tusmørke, med albuene ståttet til rekkerket på en bro og hodet i hendene, drømmende blikk ned over det olivengrønne vannet i tønen under dem, ikke et menneske i verden foruten dem, ikke noen sol, bare et støvbrunt, skyggeliggjort halvlys uten kilde, denne oljetrykkets anakronistiske biedermeiertone, og bak dem, tungt bryd over vannet, de skittengrønne trærne som bare halveis skjuler de tyske, spissgavlede husene med grønne murer, får alt blir borte i et senhøststiktig mørke

NEI, IKKE DET 119

[Page 120]

uten regn, uten tørrstid; alt, selv vannet der det strømmes forbi under broen,

fullstendig livljuvst, ikke en lyd høyres, ikke en fugl flyr opp, ingen hestesko
slipper gnister mot brosteinen, verden er blitt tømt og stengt utenfra, bare med
disse to blonde, sunne og rød-kinnedde barna gjenglemt på bunnen, for evig
smilende i dette bildet, som nøy, antagelig, ligger skjult under halmrusk og
stikkjøv på liden et sted, men som engang, for over seksti år siden, hang rent
og uforglemmelig over sengen min, lik et ikon, bildet av en taust majeste-
tisk svevende glemselfens orden hvor øyrefikene, spotteglosene og blodslitet
ikke hadde noen makt. Nøy strekker et vindgust ut de lette, hvite sommer-
gardinene sitt bloddene nesten røder skjeggstubbene mine, og et par avisark
(lokalavisen) blafrer og faller til ro. Blir det regn til kvelden? Er dette den
siste dagen, en av de siste dagene, av varmebøylingen? Det ruller skyer over
øyksen, skybanker av svulmende dramatisk, man kunne si bibelsk karakter
(inne i den sammenbrettede, landbruksorienterte lokalavisen finnes repor-
tasjen om enorme gresshoppesvermer som på noen timer fortøyer vege-
tasjonen innenfor et område av flere hundre kvadratkilometer, inntil alt,
absolutt alt, er ribbet, og gresshoppene begynner øye ete hverandre, i despe-
rasjon, først svermen flyr videre), slike med blekkblå skygge på den ene siden
og hvit ull på den andre, der hvor solen ennå besiner dem, og viser alle de
trøyd-, lo- og vattaktige, opprevne detaljene i det hvite, først skymassene til øy-
ligne røyykgufs som passerer gjennom vann. Hvis jeg venter noen minutter
mellom hver gang jeg løfter blikket fra papiret, kan jeg merke bevegelsene
i skyene som et langsomt snøskred; en hvit trekantet obeliskform opplyst i
stikkjøvdotter, et damphvitt knudder fortrent av et dunkelt massiv, en revne
lyseblå himmel snart gjengrodd; hele denne potetstappeaktige, tyktflytende
og fantomatiske, svulstlignende dynamikken i skyer gjennomtrukket av
mørke fra under solen, forsommersolen som ennå lyser slik at hjulsporene
etter traktoren løper harde og svarte av skygge gjennom den grønne rug-
øykeren på sørøstsiden av huset, de to hjelmbuskaktige skyformasjonene som
røyykspiraler fra en felles ild i synsranden, og et hull der solen slipper igjennom
og belyser sletten og vindmøllen, skarpt, liksom et enormt skylight var blitt
øyetnet på vidt gap akkurat der, mens kirken, litt nærmere, litt stikkjørr, ligger
i mørke, det spisse tårnet silhuetteter seg lik et loddrett baugsprydd mot de
lyse skyene, mens selve skipet bare er synlig som to tak, det ene lavere enn
det andre, over den tettbevokste lunden, nesten en liten skog, som skjuler
det meste av kirken. Bare tårnet skyter fritt opp av de dunkelgrønne løvv-

120

[Page 121]

[Page 122]

Fra kirkeporten slynger det seg en vei, en svart stripe, som om bygningen,
ved hjelp av trosser og enorme krefter, var blitt dratt, i stikkjøende posisjon,
mot skogholtet, og sitt ledes hadde skavet opp jorden underveis, etterlatt
denne veien der en hest med rytter stadig beveger seg, inntil de vil bli skjult
bak neste lille skog, (fordi lendet skriker svakt nedover), nærmere meg,
nærmere de to gjeterne (som har sine attributter: stav og hund) og sauene
deres, som beiter lange rufsete gressstuster inntil en mur-rest ved siden av
dammen. Men ruinen, den egentlige ruinen (faktisk bare skaftet av et tårn
og noen ubestemmelige, lave murer) speiler seg, flettetegul, i vannet, på høyre
side av dammen, selvligelig overgrodd med alskens busker, ugress og torv
(først fylles de allerede eksisterende sprekker og hulrom med løssmateriale,
først dit av vinden, kanskje også av de beitende sauenes kløver, men etter-
hvert vil mørketelen begynne å forvitre og falle ut, og erstattes med jord, og
øyeblikkelig, det vil si unntatt hvis det er vinter, vil noen frid finne veien
dit, frie øyene vil spire, og deretter vil plantene (hele tiden sammen med den
rent kjemiske forvitringen), men fremfor alt røttene deres, stikkjørr og stikkjørr
planter, stikkjørr og stikkjørr røtter, spreng ut mursteinene og til slutt løysne dem
slik at tyngdekraften overtar og kaster skjære mot bakken; denne veksten
som alltid, prinsipielt, prider over spre seg overalt, prider over øyde dekkes enhver gold

flate, horisontal, vertikal eller skrålende, selv utoverhengende, slik at alle helt livløse områder fremstår som rene anomalier, så man nesten ikke undrer seg over at all denne utrettelige, uutryddelige vekstligheten ikke har trosset det biologiske behovet for atmosfære, pluss selve gravitasjonen, i et kjempestsprang, og langsomt, innbitt, har begynt å kolonisere også mesteparten av stiene. Vete og steinete sletter, krater og berg, slik at lyset fra den ville bli gradvis mørkere, under en loddene hinne av mose, lav, gress og lyng). Ut fra foten av ruinene skrålner noe som ikke viktigere sumpete, vi tilte torvtuer, kledd med langt, blakt gress som gjør over i starr og siv utover i vannet, der nærmest kerosene og bladene deres dupper lett i kjellvannet av de tre meget hvite, meget stille svanene, som ennå glir over den delen av vannflaten hvor en avgangs av det tilkehvide og blekblå lyset fra himmelen reflekteres. Men svanene, de nesten lydløse svanene (bare en sjeldent gang, kan man forestille seg, den prustende støyen, som nærmest et menneske, eller, kanskje bedre, en hest, bringer med seg luft ut gjennom lukket munn (eller mule) så de slappe leppene flagrer: lyden nærmest svanene plutselig rister kroppen, og noen liten sefjør blir liggende og flyte bak fuglen), de later til å ha kurs for mørket, jeg mener dit hvor alt dagslys

122

[Page 123]

er utestengt av det tette, skoglignende snaret, litt vtrørne som henger i buer over vannet, og slik fordunkler det (bare litt skykvalt sollys streifer de tilverste bladene, og gir dem en gyldenlørsaktig, brungul farvetone av tidlig høst); men man kan forutskikke at svanenes hvithet stadig vil skimre inne i de svarte skyggene under trærne, flyte stumt der, lenge, lik forlatte papirbiter. Medmindre en av gjeterne plutselig, etter å ha sneket seg inn i dem, skulle ha laget ut med hyrdestaven i et rasende slag, så rett eller drept en av svanene og skremt opp de to andre, hvis skrik han siden ville høre fjerne seg mer og mer.

NEI, IKKE DET | 123

[Page 124]

GITT

Gitt et øye, et øye som er skapt allerede fra fødselen av (til forskjell fra visse dyr (hunder, mus, katter, rotter) som er blinde, som har en tynn hinne av hud over øyet i flere dager, tillogt med uker, etter fødselen), dette øyet som umiddelbart, ved hjelp av sine tapper og staver, ser noe ingen siden husker: det aller første synet (som likevel, visstnok, kan gjenkalles ved hjelp av hypnose, men blir glemt igjen så snart hypnosen er opphevet) av smertende lys, som regel, i viktige dager, i viktig samfunn, (som det heter, liksom vi eide viktige dager og viktig samfunn), på et sykehus, bare i en annen avdeling enn der hvor de døende mister synssansen (i spesialiserte tilfeller: terminalavdelingen), omgitt av en for et ikke-kyndig øye nesten identisk teknologi. Gitt dette øyet, som i seg selv, lik et speil, mottar alt synlig uten å bevare det, i seg selv tomt, uten intelligens, uten erindring, transplantert fra et individ (av samme art) til et annet, som vil motta, selv gjennom en livslengde godt under gjennomsnittet, på tredve eller fireti år, milliarder av bilder (regnet for eksempel for hver gang blikket skifter posisjon eller fokus); først de som ikke i noe tilfelle erindres, fra den aller tidligste tiden; siden spredte glimt; deretter mer sammenhengende sekvenser som gir en flerdimensjonal beskrivelse av mennesker og steder i omgivelsene (først vanligvis foreldrene og hjemmet, men også eventuelt en flyktningeleir eller en jordhule med rotter og kakerlakker, eller en sterkt beferdet gate), samt bilder oppstilt uten noen aktuell ytre stimulans, drømmebilder frembragt av hjernen selv, bilder av en verden (eller ikke en verden, men biter av mulige verdener, som fra speilskjær svevende vektløst over myriader av steder samtidig) med andre naturlover og en annen kausalitet og en annen leveleighet,

der for eksempel jordgulvet er erstattet av nybonet parkett, og rottene av kattunger med smīr i de slīyfer p̄i halen, eller den drīmmende kvinnens ordinærre mann er erstattet av en enda helsligere, men likevel uendelig mye mer seksuelt opphissende mann som ingen noensinne har sett, og ingen noensinne vil se, unntatt i akkurat det drīmmebildet, en figur som opptrer bare i n gang, noen sekunder i historien, men likevel knapt til i skille fra en virkelig mann som den drīmmende kvinnan aldri kommer til å se, fordi han eksisterte for sī og sī mange tusen i r siden, og ble sett av i yne

124

[Page 125]

som n̄ ser ingenting. Ingenting. For gitt dette i yet, sī gitt ogsī nervebindelsene til hjernen, uten hvilken synsintrykkene er verdilīse, og gitt denne hjernen, ogsī hodet og ansiktet, ansiktet som bare sjeldent forteller om de tankene som hjernen produserer eller har lagret, det sosiale: ansiktet, og det asosiale: tankene, ogsī de som tenker seg selv utenfor bevissheten, som om det fantes en annen, villere hjerne innesluttet i den fīrste, lik hjertet i en kropp. Gitt dette i yet, sī gitt hjertet; for hjerte finnes uten iye, men ikke iye uten hjerte; det blinde altsī mer fundamentalt enn det seende, for det finnes vitterlig dyr som etter iha levd mange generasjoner, kanskje noen tusen generasjoner, i mīrket, fīr iynene tilbakedannet, de blir ubrukelige og forsvinner, men dyrene lever videre, spesialisert p̄i m̄rket, gj̄r de ikke? Gj̄r de ikke? (Det kunne vīrt en blinds sp̄rsmedl.) Gitt hjertet. Det sīkalte kateteret, det vil si en slags sonde, som skulle fīres inn i pulsīren ved lysken, og deretter helt frem til hjertet, for i finne ut n̄yaktig hvor p̄i lungepulsīren (*blodīren som fīrer det venīse blod fra h̄yre* *hjertekammer til lungene, der blodet avgir karbondioksyd og optar karbon*) innsnevringen befant seg; skjermen, den blanke skjermen (i taket av operasjonssalen) som gjenspeilte det hele for meg, der jeg lī, men bare et generelt minne om noe hvitt med noe m̄rk i midten, som ien eller to grønnklede sto b̄yd over, interesserte, som over et hull noe skulle krype ut av, et sjeldent insekt eller krypdyr; det var fascinerende i betakte, etter den sīkalte likegladspr̄yten; jeg fortalte det til en sykepleierske (som det ennå het, p̄i den tiden) ved hodet mitt, og med et hastig strekk fīr h̄unden hennes opp og forandret vinkelen p̄i skjermen, fīr hun spurte om jeg kunne se det n̄, og jeg svarte at det kunne jeg ikke. Jeg kunne ikke se det mer. Siden sī jeg, gjennom dīsens dis (med forlov) mange, lange, forvirrende korridorer, gule eller grønne, med brun linoleum, dīrer med ripete stīlbeslag og kikkeglass, og til slutt, gjennom det langsmale vinduet, en lang rekke av gulv og interīrer, gulv og interīrer som sank ned (tilsynelatende) og ble borte: heisen opp til avdelingen igjen. En uforst̄elig, banankrum skjel av rustfritt stål ved siden av puten, etter oppviktning (egnet, eller snarere beregnet, til i spy i, etter bedīvelsen, fikk jeg siden forklart), og det merkelige presset i lysken, som om hele bekkenet ble holdt fast av en slags ullen tvinge, som viste seg i vīre en omhyggelig innpakket sandsekk, tror jeg, som ved selve sin tyngde skulle hindre brøkbevegelser og dermed blīdninger. Ikke det personlige n̄, men det upersonlige, det generelle. Gitt dette hjertet, sī

NEI, IKKE DET | 125

[Page 126]

gitt blodīrene som forgrener seg finere og finere utover til den fjerneste avkrok av kroppen, et fullkommen imperialistisk system, hvor selv ikke den mest avsidesliggende provins et iyeblikk er isolert, og i tilfeller hvor den faktisk blir det, dīr. Man kan se det, p̄i groteske plansjer, hvor i rennettet ligger som et rīdt rotssystem i kroppen, i kjøttets jord, rītter uten tre (eller er treet tankene, et usynlig tre hvis tenkende blader suser uhøyrlig i den uhøyrlige vinden fra sin egen erindring og fantasi, fra dīt det ikke vet, og ikke vil vite?), det flikkede menneske alltid frastøtende eller angstskapende,

et monster. De skrelte opptrer ganske riktig i monsterfilmer, mye verre enn de ti᷑᷑rre, nesten edelt skulpturale skjelettene, dryppende av slimete kroppslighet, den kosmetiske overflaten flenset vekk (hvem ville vi᷑᷑re tiltrukket av en kvinne eller en mann med blodig᷑᷑rer, nerver og muskler liggende som et pulserende ormebol utenpi᷑᷑ kroppen?), en ulovlig skrekksfilm vist pi᷑᷑ bak-siden av hudens lerret. Gitt blodomli᷑᷑pet, gitt at i᷑᷑ynene vi᷑᷑re ikke er rene, gitt at vi ikke er engler, men uhyrer. Engler, smi᷑᷑ engler av messing. Fire tente lys som avgå varme, og fikk englene, hver av dem med en liten, lydlig᷑᷑s basun for munnen, til i᷑᷑ fly rundt, i et evig kretslig᷑᷑p, og ned fra hver engel, li᷑᷑st dinglende, en tynn metallstikke, som i farten kom til i᷑᷑ streife fire smi᷑᷑, kuppelformede bjeller, omrent som sykkelsklokker, og avgå en fjern, klinger liten istone fra det rene i᷑᷑yes paradis, ikke fra det di᷑᷑mmende og straffende i᷑᷑yes frostsprenge purgatorium; engler i sin egen verden, ikke fangevoktere i vi᷑᷑r. Alltid sti᷑᷑rre trig᷑᷑st i tingene enn i menneskene; tingenes trygghet, menneskenes utrygghet. Ikke det personlige ni᷑᷑, det upersonlige. Hun som ikke var en engel, hun som fikk forferdelige angstanfall hvor hun innbildte seg at nervene filtrert seg sammen, musklene vred seg ut av festene, leddene li᷑᷑snet, blodet dryppet dri᷑᷑pe for dri᷑᷑pe, alt mens hjertet dundret og svetten rant, i dette kroppslige ragnarok av skrekksomhet etterlot alt fullkommen urig᷑᷑rt: det var ingenting fysisk i veien med henne. Gitt kroppen, si᷑᷑ gitt sjelen, som tenker og di᷑᷑r, tenker og di᷑᷑r, utrettelig, i hvert nytt individ, men kroppen i sin tur et bilde i sjelen, forvrengt av sjelen som er skremt av kroppen, jaget og jeger stand-in for hverandre, vekselvis. Gitt i᷑᷑renettet, si᷑᷑ gitt ogsi᷑᷑ nervene, og musklene, og de indre organer, og lemmene (unntatt i teratologiske tilfeller: et barn ble i New York visstnok fi᷑᷑dt, levende, uten hjerne, ri᷑᷑ntgenbilder viste at babyskallen bare rommet en slags ubestemmelig vi᷑᷑skeansamling, men fortsatt nok nerver i ryggmargen til at de elementi᷑᷑re funksjoner kunne opprettholdes for en stund, noen dager, noen

126

[Page 127]

uker; altsi᷑᷑ et liv uten tanker mulig selv for mennesker, i prinsippet), for eksempel bena, som i normale tilfeller er bestemt til i᷑᷑ gi᷑᷑ pü᷑᷑ de og de stedene, i de og de skoene (samtlige antall skopar gjennom et langt liv, stilt ved siden av hverandre, en dagbok av forlatt skotig᷑᷑y) over alle slags underlag; vinyl, teppe, sand, gress, asfalt, metall, stein, sni᷑᷑, jord, keramikkfliser, linoleum, men aldri rosenfarvede skyer, solstrig᷑᷑ler, regnbuer eller parader brolagt med gull. Og hendene. For eksempel at de kan ri᷑᷑re motordeler dekket av olje og veiskitt om dagen, og en kvinnens hofter om kvelden, og kvinnens hender kan ri᷑᷑re blodige bandasjer om dagen, ogmannens mave om kvelden; det finnes nevrotiske tilstander hvor man ikke kan fi᷑᷑ vasket hendene ofte og grundig nok. Men gitt hendene, si᷑᷑ gitt det som tilsviner dem. Syndenes antall er uendelig som bakteriene pi᷑᷑ livets bunn. Lungene, like basale for overlevelsen som hjertet (men hvorfor ikke uttrykket: jeg elsker deg av mine lungers fulle kraft? fordi lungene ikke banker?). Det gis egentlig bare tre hovedformer for di᷑᷑d: den som rammer hjernen, den som rammer hjertet, den som rammer lungene; lungene, som ikke tenker, hjertet, som ikke tenker, hjernen, som tenker. En stor flaske, ni᷑᷑rmest som et forvokst norgesglass, med litt ri᷑᷑dbrun vi᷑᷑ske pi᷑᷑ bunnen, og fra flasken, en gummislange oppover i retning sengen; etterhvert forsto jeg at den endte, eller begynte, i ryggen min, eller rettere sagt forsvant gjennom ryggen inn i kroppen et sted, og den ri᷑᷑dbrune vi᷑᷑sken hadde rent fra et sted inne i meg, gjennom gummislangen, ned i glassflasken, en fjern, anorganisk siamesisk tvilling av glass. (Jeg mi᷑᷑ altsi᷑᷑ ha ligget pi᷑᷑ maven, ikke pi᷑᷑ ryggen.) Si᷑᷑ og si᷑᷑ mange dager etter operasjonen var drensfunksjonen overfli᷑᷑dig, altsi᷑᷑ mi᷑᷑tte slangen dras ut, dras ut av ryggen med hi᷑᷑ndmakt. Fremdeles mener jeg i᷑᷑ huske den kvalmt og bli᷑᷑tt skurende fornemmelsen av gummislangen mens den gled gjennom hullet i ryggen og ut. Hi᷑᷑nden hennes. Hi᷑᷑nden jeg fikk lov i᷑᷑ holde i, sannsynligvis meget hardt, mens slangen ble trukket ut,

sykepleierskens (som det ennå ikke het, på denne tiden) hånd, strukket frem til det formål, ettersom jeg ennå ikke var voksen, og derfor, foreløpig, hadde rett til å klamre meg til en tilfeldig fremstrakt hånd, en ansiktstilsyns sykepleierskens englehånd; for englene man møter står ikke omgitt av en nordlysaktig nimbus ved den lidendes side og er åndelige, de har hender som ikke renner bort i en lysflekk når man tar etter dem, de er taktile, korporlige engler, og de dør, flyr eller siden; på kirkegården ligger englene og rir tner. Hva har jeg lest et sted, at bildet av englene, slik vielig vingene deres, skal være utviklet fra

NEI, IKKE DET | 127

[Page 128]

synet av rov fugler, eller fra forestillingen om harpyer, at englene er forvandlede uhyrer? Det upersonlige igjen nøy. Gitt dette øyeblikket, som ser det første, grove, postnatale lyset, sitt øye gitt også øye et visst tidsrom, langt eller kort, hvor øyeplet kan beveges med bestemte muskler, øyeplenet øyne og lukkes, hvor pupillen kan utvide seg og trekke seg sammen, sitt øye gitt også øye øyeblikket for det siste blikket, øyeblimmet da mørket fra første til deselen mørker mørket fra etter livet, som om eksistensen var en omvendt tunnel, en tunnel av lys, en unntakstilstand av synlighet, mens mørket straks etterpå nøymer seg og lukker fra begge sider, liksom parentesen av lys var tom, liksom det leselige i den var skrevet med et usynlighetsblekk som ikke lot seg fremkalles igjen.

128

[Page 129]
SELVBIOGRAFI

... ikke inne i selve boligområdet, men i en stor villa i utkanten, slik at vi faktisk hadde byen på den ene siden av huset (nedenfor, i lavere terren) og landet på den andre, det vil si store vinmarker som min far, Aemilius Cinnus, eide (jeg kan ennå høre hvordan vintervinden fikk det til å røre vinlåven til å rasle), og de vidstrakte beitene, der store saueflokker foldet seg langsomt ut og trakk seg langsomt sammen, under oppsyn av skjeggete gjetere som stundom spilte sin barbariske, men koglende musikk på åsrytter og trommer, rundt et lite bål, om kvelden.

Min far priste ofte den rustikke levemåten, og sa at det enkle landlivet som var godt nok for romerfolkets barske aner, det var også godt nok for oss. Selv var han foruten bonde også kjøpmann, og handlet med en rekke varer, blant annet korn, vin, ull, tøy og farvestoffer. Min mors opphav var av noe enklere slag, om sant skal sies (det ble sogar hvisket om at hun opprinnelig stammet fra frigitte), men hennes familie hadde også, ved megen flid og strev, oppnådd stor velstand. Jeg har foruten to søstre også to brødre, den eldste av dem kom til å overta forretningene etter min far, den andre er blitt en lerd mann som utgir bøker om grammatikk og retorikk. I sine brev bruker han så mange sjeldne og alderdommelige ord og vendinger at jeg har vanskelig for å forstå dem.

Jeg husker godt byens livlige gater, der kjerrer nedlesset med varer eller slaktedyr hamret over brosteinene, der bøyde restoler bante seg vei gjennom trengselen under utrop fra slavene, utrop som blandet seg med markskrike-riet fra bakere eller vevere i ferd med å skamrose sine varer, hamringen fra smiene, smellene av bankestokker fra vaskeriene, eller knirkingen i vinsjer nøyde byggestein ble heist opp. Og alle luktene, av ferskt brød, av krydderurter, av farvernes vasket, av eselsvette og tunfisk, av nygarvet løk og varm mat. En gang min eldre bror og jeg ble fulgt til byen av veldig far, kjapt han fiken til oss, og noen små kaker som hadde et lite stykke av honning i midten. Det var alltid underlig å komme tilbake til den landlige stillheten rundt villaen igjen, den store stillheten som hang over slettene og åsene langt borte, lik

pustet av vingeslag fra en usynlig kjempe i høyrn, bare brutt av li gressrevne lyder
(slik en sten bryter en blank vannflate) nede fra byen, for eksempel nede i et

NEI, IKKE DET 129

[Page 130]

vognhjul smalt ned fra en høy fortauskant, eller folkemassene brølt under gladiatorkamper og idrettsstevner.

En dag, på den tiden jeg nesten var kommet i manndoms alder, spaserte jeg i byen sammen med min far, og vi gikk forbi en smal portepning med en sittelygang. Der inne fikk jeg plutselig i øye på en meget uanständig kledd kvinne som hastet forbi, og jeg ble forundret over at noen kunne vise seg offentlig (om sitt bare inne i et portrom) i en slik tilstand. Jeg merket at min far fikk det travlere, at han dro meg i armen, sitt jeg nede fi er jeg spurte hva det var for slags hus vi hadde passert, og han svarte, for meg, den gangen, aldeles gjortefullt: Det er et sted hvor du alltid vil tape nede du handler, derfor skal du sky det. Senerehen forsto jeg naturligvis det hele, for visse menn, nemlig de av min høyre stand, bør selvsagt holde seg for gode til å oppsittiske et sitt elendig skjeggehus. Dette har ført meg til å anstille følgende betraktnsing: Det er underlig å tenke på at visse rom i byene for alltid vil være lukket for et menneske som burde ha prinsipiell rett til å ferdes overalt, og det er altså ikke bare slik at den rikes rom er stengt for den fattige, men også ikke, i grunnen, slik at mange av den simples rom er stengt for den fornemme. Slik gjelder det forresten også mellom mann og kvinne: mennene vil, for eksempel, aldri føre kvinnenes avdeling i de offentlige badene, og kvinnene ikke mennenes, slik nattergalen og villsvinet puster inn samme luft, og deler det samme tre, mens nattergalen aldri vil føre opp jorden og se dens indre nede ved røttene, slik villsvinet gjør, og villsvinet på sin side vil aldri føre se de tynne kvistene i toppen, der nattergalen sitter.

Fra det offentlige badet erindrer jeg forresten noe annet, fra en senere tid, tilsynelatende ubetydelig, men som likevel har festnet seg i hukommelsen. Jeg sto i det tomme caldariet og ventet på min venn Quintus, han var gjort til omkledningsrommet for å lete etter noe (en mynt han var redd han hadde mistet, tror jeg), sitt jeg ble stående igjen alene foran nisjen innerst i det hvelvede rommet, og fra den runde øpningen i taket senket solen ned en skrål sittly, fylt av den drivende dampen, slik at lyset sto uriktig, mens sittyleskafet sakte hvirvet og forandret seg ettersom det røykende mørnsteret skiftet, utspent mellom sirkelen av lys i taket og sirkelen av lys på gulvet, hvirvet og sto fast, i stillheten, som bare ble brutt av enkelte knepp fra veden der den brant under karene, og kort tid etter av min venns nesten uhøyrlige, viktige og nakne føtter. Men mens jeg ennå sto der alene og fylte mine tomme øyne med lyset og dampen, følte jeg en stor tillit, en stor ro, som aldri helt har ...

130

[Page 131]

I sitt fall ville jeg viktig ditt i omkring to tusen år. Hvorfor ikke? Eller jeg har en annen historie bak meg, og lever ennå, slik en annen, om to tusen år, vil ha en annen historie bak seg, og ennå leve, mens jeg, på det tidspunktet, vil ha viktig ditt i to tusen år.

Fra sykehustiden for eksempel beretningen om han som trodde han hadde en klokke i hodet, et slags lommeur som lå flatt inne i hjernen og tikket, alltid trukket opp mellom en usynlig peke- og tommelfinger, og nede han dittide, ville klokken til slutt ligge igjen og tikke, etter at hjernen var borte (som om uret var selve Tiden, uavhengig av enkeltindividet), inne i den tomme hodeskallen, jeg vil ikke tenke på det, ikke skrive om det, ikke om henne heller, den magre kvinnen med de utstikkende øynene, hun

som trodde at hun var en ovn, og sprang panisk omkring i korridorene
fordi hun kjente smerten fra veden som brant inne i henne, ikke dømt, det
byr meg imot.

Eller fortelle at han (min far) var interessert i astronomi, han satt opp
hele natten og så på stjernene gjennom teleskopet, hans peepshow, konge-
scepter og vien på plassen i gang, kanonen, kan man si, hvortil hans sjel var
den levende kanonkule, skutt ut i kosmos; jeg la merke til hvordan hun
(min mor) likevel, i den påtvungne, forvokste søndagsstilleheten, uten høy-
messe eller skiytelipp i radioen, stadig kom til å sette en blomstervase litt
for hardt ned på bordet, klirre litt for uvaren med teskejen mot kaffekop-
pen, underansiktet strammet rundt de smalnede leppene, sprekkeferdig av
en innoverbryd energi, som et stupebrett dratt nedover til bristepunktet
(eller dette bildet: han som under riving av en garasje hadde utløst fjærren i
vippeporten, så den bundne kraften i den eksploderte og trykket inn hodet
hans), og den energien ville, hvis den noensinne ble utløst, knuse ikke bare
blomstervasen og kaffekoppen, men også, i en katastrofisk kjederaksjon
(disse gjenstandene hun til daglig tilberket stikk av med ikonodulisk respekt-
fullhet, livredd for å miste noe i gulvet:) krystallaskebegeret, klynkeflasken,
dyrene av farvet glass, de falske rokokkofigurene, det kinesiske teserviset,
den svarte porselekskatten med knurrhår av nylon, muggen med gulldekor
og den hvite svanen, pluss samtlige pjolter- sherry- rødvin- champagne-
og drammeglass (sjeldent brukt, nærmest i beredskap, lik gassmaskene i et
tilfluktsrom: bare til spredte velser, aldri den store Anledningen), Mer-

NEI, IKKE DET | 131

[Page 132]

kur, Venus, Jorden, Mars (med to måner: Deimos og Phobos: Rødesel og
og Skrekki), asteroidebeltet, Jupiter, (med tolv måner), Saturn (med ti
måner), Uranus (med fem), Neptun og Pluto; urimelig å tenke på at inne
i denne beskjedne, hjelpeleg se, bli beslipsede, grøbesokkede, albinoblonde,
ordreutfyllende, karrirelse kontoristen med hornbriller (svarte øverst og
blanke nederst), et sted (eller mange steder) under det glatte, kortklippe,
blasshvite høyret hans liggende: hele det kjente univers, i en hjerne som ikke
kunne utgjøre tilnærmedesvis så mye som en hundredels milliardteddel av
det samme universets samlede masse, det liggende der som et bilde, eller en rekke
av bilder, en sky av bilder, av månen, av planetene, svidd til rødgliedende
årlener av solen, eller tvertmot dekket av kilometertykke isskorper, ikke
stikknet vann, men frossen ammoniakk eller metan, Stein og meteorkra-
tere, stikkvormer, tilkesli (som rundt Venus, kjørslighetsgudinnen, et fak-
tum som ser ut som en tanke), omgitt av ringer, omkretsret med måner, og
de brennende stjernene, i alle lysstyrker, alle stadier fra hvit dverg til rød
kjempe (eller omvendt?), i sin tur med mulige planeter der ikke noe men-
neske, aldri, skal sette sin bestikkelse fot, usynlige, uboserverbare planeter
(astronomi, er ikke det vitenskapen om det man ikke kan nære, slik histo-
rie er vitenskapen om det som ikke finnes?), var der, i min fars hjerne,
sammen med de ufattelige stimene av stjerner som svæmmes gjennom det
svarte havet av tomrom: galaksene, formet som ringer, diskosier, spiraler,
kuler, eller bare noe uformelig med betegnelsen 'hoper', eller noe annet,
noe like uformelig, men med en uformelighet som har minnet de obser-
verende menneskene om en form, for eksempel Hestehodet i stjerne-
bildet Orion, tror jeg, oppkalt etter en relativt ubetydelig livsytring, helt
ukjent der hvor Hestehodet befinner seg, et kosmisk sett yngelig lite
hovdyr med langstrakt hode, flate gresseteriner og vertikale årer, liksom
hodet, eller bildet av hodet av dette lille dyret på uforskbarlig vis hadde reist
hundrevis av lysårborg fra jorden, og vokst umettig underveis (slik lysbil-
det i en fremviser vokser med avstanden til skjermen), inntil hodet av det
kneggende dyret festnet seg i form av en stjernetopp himmelen, mens
stjernetopp, i egenskap av ikke-levende, ikke-intelligent materie, selvfi-

gelig, like fordi ømt, er uvitende om sitt navn og sin form, egentlig navnljøys, navnavstøytende, uten enhver forbindelse med for eksempel den brunskimle og halte hesten jeg ble tvunget til å beride en sommerferie, etterlatt på en skitten og stinkende bondegård, blant fiendtlige barn og uberegnelige,

132

[Page 133]

bruket og truende dyr av forskjellig størrelse, farve og form, det ene mer uhyrlig enn det andre.

I selve fidselsøyeblikket, når livets telleverk står på null, og alt, i teorien, kan skje, ikke sant, alt det gode og vakre, fides mulighetene styrter rundt deg, mot deg, over deg, som trær i et høystfelt, nei, det lyder for åpent, korridoren blir trangere og trangere, inntil det bare gjenstår et lite hull, åpningen til en slags sjøppelsjakt, hvor det akkurat er plass til å presse din utbrukte kropp igjennom.

Kanskje fortelle om alle gulvbeleggene eller teppene eller tapetene eller listene eller noe annet til en av de utallige oppussingene i leiligheten, på hennes (min kones) kommando, alltid mislykket fordi vi ikke hadde råd til å leie fagfolk, slik at hun ble misfornydd, og etter en kort stund (sannsynligvis allerede straks oppussingen var ferdig) begynte å pungske på en ny, som i sin tur ble mislykket, og så videre, og kanskje fortelle om garderoben hennes, alle disse skjørt, kjoler, drakter, bh'er, hatter, strikketmpebukser, jumpere, kjoler, langbukser, badedrakter, pantyter, anorakker, trusler, pelser, nonnedrakter, botsskjorter, chadorer, sekker og asker, forsvinningsdrakter, kamuflasjeutstyr, rustninger, sarkofager, sarkofager, sarkofager. Innbilde seg at nedskrivningen av dette skulle gi sinnsro, og finne at det uroer en i stedet, som når man etter en opprivede dag lengter etter en middagshvil, og virkelig sovner trygt, men våkner av et mareritt etter ti minutter. Og så denne fidelelsen av at det er hensiktsmessig å nedtegne, å fortelle om et liv som ikke er noe liv, bare en slags sprellende oppbevaring, slike liv som mitt, en rad oppbevaringsbokser med sparkende tilfeller inni, når klene mistet, og de ser ut akkurat som alle andre oppbevaringsbokser, ingen støy, ingen skrik; eller jeg glor ned i mitt eget livs vaskebittel, kvalmende, ingen størelse, ingen retning, en skitten skureklut noen gnikker frem og tilbake over det samme gulvet hele tiden, det samme gulvet i den samme ventehallen, ansiktet mitt et gulv for noen.

Eller forsikre å berette slik som dette: Mørkt ute. Det snurrtede flimrende gjennom lyset under halogenlyktene som hang i en storlengt tvers over gaten, de vippet i vinden. Jeg supte i meg champagne og hvitvin og aperitif og åhl, etter tur, alt smakte like vondt, travet rastlert fra rom til rom, så på

NEI, IKKE DET 133

[Page 134]

ansiktene rundt bordene, på hendene, halsene, høyrene under klokkeremmen, og tyngden la seg på meg som en usynlig, men altfor tung uniform, svart fløyel med parodiske distinksjoner tunge som gullbarrer, voksende gull, ikke til å bære, jeg subbet rundt med den, saktere og saktere, inntil jeg bare kunne sitte ved vinduet og se ut, på snurren som falt i et sakte flimrer gjennom den huskende gatelykten lyskjegle, musikken smalt metallisk mot meg, en kvinne spurte om jeg ville danse, jeg høyerte ikke, hun spurte omgjen, jeg orket så vidt å riste på hodet, hun la hånden på skulden min, hun var uinteressant (alltid har stygge kvinner falt for meg, eller dumme, eller, i mer sjeldne tilfeller, stygge og dumme; det mørkt bero på en sårlig tiltrekningskraft), jeg dytta den vekk. Jeg fikk en sterk trang til å forsvinne. Sakte, numment, tok jeg på meg skjerf, genser, lue, votter, frakk

og stīg½vler og gikk, ned trappegangen (hvor man kunne se gule og røde og blå glassfelter bli opplyst av lyktene utenfor, og i hvert mellomtrinn var det et mørkster av perforert jern, og de lukkede inngangsdørrene hadde dekorasjoner hvor det sto God Jul med høyndskriftstil, og kongler dekket av snø fra spraybokser, og bak noen av dem høytes stemmer, latter og musikk, bak noen var det taust), ut på gaten. Ingen fred der ute i kulden, ikke stillheten av luftig snøfall. Det var midnatt og nyttarsaften. Gledens kruttlager eksploderte. Det smatrede i et virvar av kryssende baner overalt omkring meg, raketter hvinte i røde og gule og grønne og oransje stripene over hodet mitt, det drønnnet, hvislet, hveste, skraslet, hylte og dundret, og sløvheten inne i meg vinknet, i skrekvens seng, alt løftet seg til et kaotisk hyl, jeg gikk fortare og fortare, ned hovedgaten, i trengselen av menneskelignende vesener, uhyggelig festkledde, grotesk fulle, spyende, bannende, mennesker med serpentiner som avfløydde hudstrimler rundt halsen, jeg begynte å luke, i en sidegate var det noen som sloss, jeg høyte banningen og stīg½nene og knyttneveslagenes blåste dunk gjennom den stigende krigslarmen, alt rev seg løs fra bakken og sprengtes, det brant, brant, et drepende kok av vold og ondskap og redsel og tortur, jeg flyktet gjennom gatene, jeg hadde sett, i en åpenbaring, hvordan verden var, den hadde fått buken sprettet opp, alt den hadde slukt og gjemt veltet ut på en gang. Kirkegården ble min redning. Den var folketom og mørk, men snøen og enkelte av gravstøttene lyste svakt. Jeg ble roligere. Jeg tenkte på alle de opplevde nyttarsaftnene under jorden der jeg var, alle lydene, alle stemmene i høyrene på dem som ikke ingenting høyte. Et slikt åre kunne jeg tenke meg å være, et åre som høyrer

134

[Page 135]

det som ingen lenger høyrer per prokura (eller et åre som ikke engang høyrer det, bare aner at det er der, liksom dette årets folder og knerter av brusk var ansatsen til en primitiv hjerne). Denslags kunne jeg fortelle, men det har antagelig ingen hensikt allikevel. Og de som sier det bare var en vanlig nyttarsaftsnatt, har helt rett, og at året som fulgte var et helt vanlig års, og året etter det, og året

NEI, IKKE DET | 135

[Page 136]

ROLIG NÅ

Toi dans cette énigme: le silence en ville est comme le silence en mer ou en fiel.

EMMANUEL HOCQUARD

Der stopper han ikke, tilsynelatende umotivert, trekker den ene høynden ut av lommen og lar den være litt mer spent, eller avventende, enn om den bare hadde hengt slapt ned fra skulderleddet, som om det gikk en usynlig hyssing fra bakken opp til høynden, en trist dratt ned (slik at armens bevegelse følger) i et hull, langs kanten av en usynlig malje (som for skollsser), han bøyjer hodet, med en antydet peristaltisk bevegelse nedover (som om ryggraden var en viklende orm) til selve ryggen, som han imidlertid retter opp igjen, mens han prøver å se bakover, i retning bebyggelsen, uten å vri kroppen for mye, later det til; deretter putter han høynden i lommen igjen, og blir stiende med runde skuldre og hodet fremstrakt, omtrent som ikke en skilpadde ser nedover fra et høypunkt, men uten skilpaddens lange hals. Han stirrer på hansken. Det er en fullstendig flatklemt herrehanskesom ligger presset ned i sittelen, fingrene spiker utsprettet som kronbladene på en blomst, opprinnelig svart, men ikke flekket av sittende og sand, det lodne, grønne

fięret (som vises ved hięndleddet) har praktisk talt samme farve som bakken under; den virker stiv og fuktig püę samme tid, og nüęrmest todimensjonal, bare ię skjęre ut et rektangulięrt stykke av veien omkring den og henge det hele püę veggan for ię skape et kunstverk. Like fullt er gjenstanden utvilsomt en virkelig herrehenske, men i dens nüęvięrende, langt fremskredne tilstand av forfall, er den blitt siię fjern, siię ię si forvillet, at den har fiętt noe dyrisk, eller endog mineralsk ved seg, slik at det er vanskelig ię forestille seg at den overhodet kan ha vięrt ren og rund og ha lukket inne varmen fra fem menneskelige fingre; den virker nüę umulig ię ta püę seg, umulig ię resivilisere, en hvilkensomhelst hięnd ville bare fięle et rislende ubehag ved ię trenge inn i den, ved ię spreng seg vei gjennom de flate fingrene, kjenne gnuringen av sandkorn, kjenne det vasstrukne skinnet (eller snarere kunstlięret) kline seg kaldt mot hięnden, kjenne hele hansken henge, pekende, som en nymontert

136

[Page 137]

protese püę kroppen (nesten slik de fleste vil fięle ubehag ved ię gię med lüęs-nese) slik det kan kjennes nüę man holder et viętt dyr, en kjempesnegle eller en manet, kanskje en ihjelfrossen flaggermus. Han skritter markert over den, som om den trengte skjęnsel, eller tvert om, som var den uberegnelig og farlig trass i den beskjedne stięrrelsen, og gięr videre, forbi bommen (en smal stistump som trenger vekk gresset ved siden av den) og videre innover mot skogen, etter sin egen skygge, som plutselig har vokst seg sterk foran ham, lik en ballong blięst opp med ett pust, svart mot den gulrięde, trolig jernholdige grusen, nüęyaktig samtidig som alle trięrne i nüęrheten har fiętt skygger, mens stadig flere trięr innover skogen blir rammet av lyset (slik en pianistfinger kan feie over et klaviatur mot hięyere og hięyere toner), den raskt flyttende, liksom blięsende grensen mellom lys og skygge, eller mellom grüęvię og solskinn, som fięrst gięr flere kilometer oppe i luftrommet, ved randen av en jagende sky, et fallskjermhoppas avstand til marken. Han ser ut til ię vięre nüęrmere seksti ię, kanskje fięrtidspensjonert eller ufięretrygdet siden han ikke arbeider püę en hverdag, ikke siięrlig hięy, men noe tykkfallen, og han biięrer en parkas av ubestemmelig grüęnnbeige farve, forsynt med et belte med blikkspenne. Han er glattbarbert og barhodet, og man kan uten vanskelighet se at det miięrke, litt fettete hięret er blitt gredd over issen, fra den ene siden av hodet, med tydelige striper etter kammen, striper som lar den hvite hodebunnen komme til syne, for ię skjule en partiell skallehet, slik at hvis det blięste, ville det tynne hięret trolig blafore i en forbausende lang tjafs ut fra hodet. Men det blięser nesten ikke. Der stanser han ved en kampestein, flat ięverst, hięyere enn ham selv, med en hel rięys av stięrre og mindre steiner oppię (og püę bakken i en viss radius omkring), som om det skulle ha haglet steiner over akkurat denne flyttblokken; han ser vekselvis püę den og püę det svarte og blięskiltet som henger püę et furutre ved siden av, et skilt som i korthet forteller at de som reiste denne veien i gamle dager pleide ię kaste en stein oppię kampesteinen, og hvis den ble liggende varslet det trygg ferd gjennom skogen (som nüę nüęrmest er en bakhave for blokkbebyggelsen nedenfor, men) som fięr miię ha vięrt gjennomstreifet av ulv, gaupe og bjęrn, og ikke minst rięvere, siiękalte stimenn, som plyndret og drepte biięndene. Nüę tar han opp en av de mange mindre steinene som ligger püę bakken (og den miię ha vięrt brukt mange ganger fięr, av et ukjent antall mennesker, i likhet med for eksempel tennisballene som kastes mot blikkbokspyramidene püę tivoli; teoretisk sett ville en slik stein kunne bru-

NEI, IKKE DET 137

[Page 138]

kes til ię prüęve lykken helt til den var blitt slitt ned til en erts eller et blyhagls stięrrelse, og den ville da, sannsynligvis, ha overlevd (hvis en stein kan sies ię overleve nüę den aldri er blitt fiędt?) flere generasjoner steinkastere, som alle

ville ha prøvd lykken med den samme steinen, usynlig lite forminsket for hver gang, for hvert forsiktig og kaster den, litt klossete, med armen omvendt katapulterende fra bak hoften og opp til ansiktshøyde omrent, før han slipper taket, et så kalt jentekast. Steinene lager tre klikkelyder i stillheten: først når den treffer en av de andre steinene der oppe, så, litt svakere, når den spretter fra denne mot kanten av kampesteinen, til slutt, litt sterkere igjen, når den mister to steiner på bakken og blir liggende urørlig mellom dem. Han går ikke nærmere forbi kastesteinen og inn i skogen, ikke lenger langs skogsveien, men rett frem, inn på noe som engang visstnok har vært en ferdsselskapere av en viss viktighet, hvor kjøtt, skinn og trelast ble først på sleder, om vinteren (skjæret fra talglyslyktene som viser hestenes kamelaktig vuggende bakkarter, frostdampen fra kuskenes munn og neser, det blankslitte løpet i svepehøyndtaket mellom de grove pelsvottenne, snøkrystallene som blinker og forsvinner i mørket), inn til byen, men som nå mister betegnes som en litt bred sti uten infrastrukturell betydning, krysset av glattrikkede ruter. Fra tid til annen stanser han og snur en flat stein før han later til å granske det underliggende, han besikting noe som kan være elgspor i viltjord, eller han bryr seg myromsommelig ned og stirrer inn i mørke hulrom under stubber i skogbunnen. Hans interesse for detaljer virker nesten påfallende; han legger seg av og til ned på knærne for å studere mosen på en stor Stein, i det skarpe motlyset, som ville han fange inn hver eneste spore, førstegang den fra foten til den lille bispestavlige krumningen øverst, registrere fargeskiften fra blekgult til mettet klorofyllgrønt, eller han stanser ved en dam og stirrer stedig på vannløppenes virrende, fjærrende punktnedslag, later til å følgje ett og ett av insektene for å fastslå dets bane på vannet, med en omhu som om det lille, ringspredende trampolineskjekket i overflaten var i hans eget øye; og slike kontemplasjoner henger han seg til i atskillige minutter om gangen, kanskje en halvtime, og han er synlig nummen i kroppen når han omsider reiser seg og trasker videre, stift og haltende til å begynne med. Ansiktsuttrykket, etter disse statiske ekskursjonene i naturens bagateller, er imidlertid nesten det man vil kalte fredfullt, og det er en rimelig hypotese at han ikke er en slags fred i sinnet. Når han, etter en lengre marsj, kravlet seg omstendelig ned i noe som mister vimore kobbergruven, ikke så rørlig

138

[Page 139]

dyp, når mest en lomme i fjellet (flammene som slikker oppetter berget og beskinner den glinsende kobberkisen, de sotete og svette ansiktene, malmkurvene og bryttene med vann som siden skal slynges mot blokkene for å dem til å sprekle, langt inne i den provinsielle skogen, fjernet fra Versailles og Bois de Boulogne, driften oppgitt under rokokkoens glanstid), der han blir sittende, uten å gjøre noe annet enn å prøve ekkoet med et Ho! som skjelver gjennom steinrommet og dirigerer ut for alltid, blir (med et tradisjonsrikt uttrykk) bergtatt; tausheten etter det meningsløse ordet pipler av vann, av drøper, silder og dammer, en fjellets kaldsvette som gjør ham pussten hans synlig i form av støtvist rykende damp, gjennomlyst av solskinnet utenfra, over gruvemørket, som når ham til skuldrene, og sannsynligvis vil drukne ham, hvis han blir sittende til solen synker bare litt lavere. Men han setter seg også ned hvor det faller seg, som når, etter at han har karret seg opp av gruvehullet og gjort et stykke videre, på et halvåttent vindfall, og bare ser misterkrt ut i luften, som om åsynene hans var tieren på en blink eller hullene i en stikkontakt, og det virker som han snarere dreier på ørene enn på øynene, kjeven faller litt ned, så munnen gaper en tanke (kanskje bokstavelig talt?), han legger hodet litt på skakke, slik at nesen fører en viss vinkel i forhold til brystbeinets linje; han synes å lytte. Etter at lydstøyet fra et jetflys drønnende skred har lagt seg (i samme øyeblikk sitter passasjerene der oppe i støltrummen og beglor de øyde, lysende varselskjene med NO SMOKING FASTEN SEATBELTS, uten å ha noen anelse om mannen i skogen de flyr over for to minutter siden; kunne man tenke det

omvendt, at det i skogen under flyet var plantet bekvemme seter på hver side av en rett sti, og flyvertinner serverte drinker og mat på papptallerkener til passasjerene, som reiste på et sted, reiste med jordrotasjonen, eller bare med tiden, mens flyet oppe mellom skyene inneholdt en skog, og en mann satt på et halvåttent vindfall i denne skogen og stirret fremfor seg, på et vei mot en ukjent destinasjon?) virker det som han lytter oppmerksomt mot skogens lyder: fugleflyet, brøtt klaprende vingeslag, ekornknasking, vannet som sildrer fra en hylle til en lavere hylle i bekken (om det finnes en bekk skjult inne i buskaset et sted), suset av vindgust gjennom trærne og lyngen, fremfor alt vinden, kanskje, den lettebrisen som gjør skyggene av løvverk til et bevegelig, grovmasket nett mot bakken, lik en nettingstrippempe, ved knehalsen, når kvinnen vipper ut i lmodig med benet; men det synes nesten som om det egentlig er stillheten han lytter etter, selv om man strengt tatt

NEI, IKKE DET 139

[Page 140]

ikke kan høre den, eller ensomheten, det faktum at når man bare hører vinden i trærne er man alene.

Speilet, hvor den svarte streken blir tydeligere etter gjentatte påstrykninger, langs kanten, og hun lukker det andre øyet og kontrollerer, lukker det første øyet og kontrollerer det andre, hun ser skimten av et mannsansikt i det, bak seg, det røde, liksom hovne leppemellomrommet som skiller bart og det kortklippte skjegget, som også pner seg og lukker seg, igjen, og sier Du sminker deg som en prostitueret darling men du med din skal vi si folkelige bakgrunn kjenner naturligvis hemmeligheten ved å få litt ekstra tips, og han strammer beltet i slittbroken rundt maven, løsner det igjen, tvinner frottøyremsen rundt fingrene og løsner den igjen; og han hører henne snakke uten at hun snur hodet, han ser på det lyse høyret hennes, det har noen svartlige stripa av gammel farving, liksom noe mørkt og skittent var begynt å tyte ut under det. Is det fall skuller vi ikke glad for hver millimeter sminke du som ikke klarer å forsørge din sjeldengang du som aldri har gjort et arbeidsslag siden du klippet golfbanen til far din for femogtyve år siden du er feig erru du tilkake å gi ut på en arbeidsplass engang du bare gjemmer i boklene dine; og i det nøyaktig litt dirrende speilet (hvor det ser ut som huset er rammet av jordskjelv) kan hun ikke se ham lenger, men hun kan høre, eller kanskje bare merke, at han nørmer seg, og plutselig ser hun den hvite, høyrløsvenstre høynden hans, og hun gjør en brønn unnvikelsessleng med hodet og overkroppen, men høynden triver den svarte og burgunderrøde sminkepaletten med Helena Rubinstein i gullschrift, han har det; og i speilet, som er tynt beskyddet med rødlig stift, ser han først brystet og halsen påningen på sin egen slittbroken, sittende, ettersom han vrir på skrinet og griper om det med begge hender, suksessivt, hurtig: et glimt av bokhyllen, sin egen skulder, en porseleinhund (collie) oppå den, og til slutt (etter noen tiendedels sekunder), det lyse taket, med et rundt, hvitt merke etter et lampefeste som viser omrent hvordan taket mørk ha sett ut før sigarettrøyken begynte å dra det hvite langsomt inn i det skittenbrune; hun retter seg nøydelende opp etter den brønnbevegelsen, akkurat tidsnok til å se hvordan han brynder lokket og esken fra hverandre, omrent slik enkelte vrenger en billigbok for å lese mer bekvemt, og hun hører knekket i plasthengslene idet de brister, det maskerer lyden av hylsen til maskrabysten som spretter ut og mørker et armlene av tre før det faller lydligst på teppegulvet; han kjenner et kraftig rykk i armen og hører bare ordet Du, vokalen forlenget og med stigende styrke og tonehøyde mot slutten, han

140

[Page 141]

knytter neven og rister armen abrupt nedover, i bend mot hennes tommel, gjør seg fri, tar noen skritt ut på gulvet, snur ryggen til, finner, først med øynene, siden med fingrene, drar ut, og brekker av, de to, små skuffene

med firkantede groper av forskjellig farve (i øyenskyggene er krystallaktige, glitrende, på overflaten, mattere, nærmest flossete eller trekkpapir-ulne der hvor den lille svampen har gravd ut stoffet, noen farver har dype groper, andre er nesten urørt), han mister snu ryggen til forskjellige kanter for å verge seg mot knytteveslagene som hakker mot ryggen hans, han legger armen dels på skulderen hennes, dels på den øvre delen av brystkassen, og skyver henne unna med et kraftig stikt (slik en hydraulisk mekanisme på en gravemaskin kan rykke til), så hun synker halveis ned i stolen igjen; nærmest ser hun hvordan han stopner en skuff i skrivebordet og tar frem en hammer, og hvordan han, uten å si noe, uten å forandre ansiktsuttrykk, legger lokket og esken på stuebordet, litt etter hammeren og slitt, hvordan plasten ved det første slaget bare sprekker, men under de etterfølgende gradvis knuses helt, sammen med speilet som er festet på innsiden av lokket; han kjenner noe som ligner en eksplosjon etterfulgt av en during i øret og en brennende smerte som strømmer ut fra kinnet, og hinner (mest på det øret som ikke er rammet av slaget) Ditt svin ditt svin ditt høyvletes jidbla svin du til ikke slitt meg engang du hevner deg på ditt dide ting for at du er en ditt ditt ting sjeld du er en faens jidbla fryseboks full av kaldt kjøtt ditt høyvletes jidbla svin, og smerten i kinnet blir oversprøytet med spytt, han hinner hvordan hylene sitter i hinken over i grønt, han ser hvordan hun rister som om hun kjørte i en gammeldags hestekjerre uten hjelmer, grønt innimellom avbrutt av noe som nærmest seg et brål, fra dypt nede i halsen hennes (liksom det nede i innvollene et sted fantes en annen, mer arkaisk, mer dyrisk munn), et brål som sprekker etter et overanstrengt glissando.

Idet ditt ren deler seg lik et sceneteppe, står han (stadig iferd med parkasen med den ubestemmelige grønnbeige farven, og den virker umiddelbart malplassert i denne sammenhengen), merkelig nok, med ryggen til og ansiktet vendt mot veggspillet i heisen, og han kvepper liksom straks han merker at ditt ren står i pen bak ham. Armen hans synker nærmest ned i den ene lommen på ytterplagget, og (som om den var en slags dykker) kommer opp til overflaten med et nærmest knippe (formodentlig det samme som mistet ha gitt ham adgang til bygningens hoveddør); han holder det litt fremfor seg, trekker inn haken, strekker nakkemusklene bakover og betrakter knippet ovenfra

NEI, IKKE DET | 141

[Page 142]

og ned, på en slik måte at han antagelig ser en hvit skygge av sine egne runde kinn i underkant av synsfeltet. Som ventet stikker han den utvalgte nærmeste len i en liten, men først etter at han har kastet et blikk bak seg, og lagt øret inntil ditt ren. Den er av glass og påført endel gullbokstaver som til sammen danner et navn og en fagbetegnelse, sistnevnte på språket. Han har ingen vanskeligheter med å utlese litsemekanismen. Innenfor ditt ren er det mistet, og han blir stående urørlig i dette mistet en kort stund. Nærmest berører han en lysbryter på innsiden, til venstre for ditt riøpningen, slik at en rekke med neonlamper i taket (de har en slags kryssende ribber som danner mange små kuber), blinker og flimrer før de faller til ro i en ubrutt strikm av hvitt lys; mens denne stabiliseringss prosessen pågår, høyres stadig små singlende lyder, omrent som nærmest man knipser neglen kraftlig mot et glasskrus eller en sykkelbjelle. Det er nesten fallende, ved nærmere betrakting, hvordan et lys, en lyskilde, nesten alltid forutsetter en lyd, om enn aldri nærmest svak og flyktig: foran stearinlysflammen eller parafinlampeskjærer eller peisbøyler det skurende poffet nærmest en fyrstikk tennes; foran sigarettskjærer knakket fra lighteren; lommelyktene og stuelampene som bare lyser etter kneppet under fingertuppen; eller ved direktekoblede lyskastere, smellet nærmest støpelet trykkes inn i kontakten; kuplyset i en bil foregår av klapringen i bildrens høyndtak, og instrumentene i dashbordet lyser opp først etter at tenningsnærmekelen er vridd om og motoren har startet; eller det ekstreme eksempelet med fyrværkeriraketter, hvor lyset, farvet eller ikke, alltid ledsges av hyl og eksplosjoner, unntatt nærmest de faller ned igjen, de nærmest typene

som er forsynt med en liten fallskjerm, slik at de daler langsomt mot bakken mens de skinner uten den minste larm, mot en bakgrunn av stjerner, muligens; for de eneste lyskildene som er absolutt lydløse i enhver henseende er selvfløgelige de naturlige, de umenneskelige: solen og stjernene, som ingen noensinne har hørt lyden av; men hvis man kunne nøyre seg solen uten å brenne opp, ville man kanskje høre en gradvis tiltagende lyd, lyden av solen, inntil det steg til et infernalsk bråtl, brålet fra den permanente kjernefysiske eksplosjonen som solen faktisk er? Nøyrlig gjør han, på halv sin tunge, vaggende og noe sendrekrite mørkte innover den teppebelagte korridoren. Han ignorerer atskillige lyse laminatdører på hver side, og forflytter seg i rett linje fremover, inntil høynden hans nøyrlig det grønne plasthåndtaket på halv dørren for enden av korridoren; han nøyler fastfrosset noen sekunder før han trykker det ned og gjør rørentré. I det svake avgangslyset utenfra, det vil si fra gate-

142

[Page 143]

lyktene, reklameskiltene og de opplyste butikkvinduene omkring ti etasjer under, kan man bare skimte en rekke med kasseaktige maskiner i litt høyde under vinduene; nøyrlig avgir en av maskinene plutselig en summende lyd mens et lys blaffer opp over papiret (igjen denne forbindelsen mellom lyd og lys) som later til å vokse ut av dens indre, og summingen og belysningen av papiret (det ligner lampetlys over blekt tapet, eller en pianolampe over noteblader) etterfulges i øyeblikkelig av en klapring (som fra en meget hurtig maskinskriver) samtidig med at papiret flytter seg rykkvis oppover, noe som ganske snart gjør synlig en skrivelse på papiret, en kort tekst, ferdig i litt pet av kanskje et minutt, hvorpå lyset slukner og maskinen bringer seg selv til taushet i det mørke rommet. En meddelelse til et mørkt, folketomt rom fra en usynlig, mørklagt avsender, en melding fra mørke til mørke. Eller rettere sagt virker det som meldingen er beregnet på det tomme rommet, medmindre avsenderen skulle ha kalkulert med at mannen i parkasen ville komme inn her på nøyaktig dette tidspunktet, hvilket virker lite sannsynlig. Han har ennå ikke slitt på lyset i rommet; om dette kan tolkes som et tegn på årlig samvittighet eller kriminelle hensikter, er foreløpig uvisst. Men da maskinen summet og lyste opp, syntes han besynderlig nok ikke overrasket eller forskrekket, slik man skulle tro at denne bråtl lyden og dette bråtl lyset burde virke på en inntrykker i den store kontorstillheten; tvert om nøyrlig han seg maskinen, støttet seg mot den med den ene armen, og lot til å lese teksten omhyggelig. Imidlertid har han alt mistet interessen for budskapet, og med et lite rykk retter han seg opp og åpner en ny dør. Rommet som kommer (årlig) til syne er stiørre enn det forrige, men ettersom han heller ikke nøyrlig skrur på lyset, er detaljene i inventaret vanskelige å skjelne, selv om også dette kontoret snyter på det avgiftsfrie, men svake byskinnet nedenfra (og forskjellen mellom åre viere i byen og åre viere på landet er ikke minst, som kjent, at i byen blir det aldri helt mørkt og helt stille, mens det på landet blir helt mørkt og helt stille, derav den tilnærmede sjokkvirkningen nøyrlig en byboer ankommer sin avsidesliggende hytte med bil en høystkveld, etter at motorduren opphører og lyktene slukner, og han står overiggitt på bunnen av en kolossal stillhet og et kolossalt mørke, en stillhet og et mørke han ikke kan fylle med annet enn angst), gjennom de mange vinduene: med sikkerhet ihvertfall fem skrivebord av samme stiørrelse og form, hver med sin telefon og sine to plastkurver halveis fylt med papirer; på grunn av lysforholdene er det vanskelig å avgjøre om papirene i kurvene har forskjellig

NEI, IKKE DET | 143

[Page 144]

farve på hvert skrivebord (hvitt, gult, lyseblått, lysegrynt, lyserød?), men uansett har tre av bordene askebeger (forskjellige) og de to årvrigne ikke. En bokhylle mot veggen, under et stort, innrammet bilde som viser et

verdenskart, har fi $\frac{1}{2}$ b $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ ker, men desto flere permer og mapper av forskjellig format. P $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ et skrivebord, innenfor det parallelogrammatiske lysfeltet fra vinduet, ligger ogs $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ to papirlapper, trolig billetter, hvorav i det minste den $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ verste viser p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ skriften CARM. Slutten p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ ordet stenges av en rullestein, en slik stein som en gang m $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ ha hatt uregelmessig og kantete form, men som havet, i blinde, kan man si, har p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ tvunget en svakt elliptisk og perfekt glattet form, og denne formen ligger n $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$, mens dette foreg $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ r, som tyngde p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ de to papirlappene, for $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ hindre dem i $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ bli $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ se vekk (for eksempel hvis et menneske g $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ r hurtig forbi: en sp $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ kelsesaktig umulighet akkurat n $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$, i det m $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ rklagte kontoret: et menneske i full effektivitet forbi skrivebordet, med et luftdrag av hensynsl $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ s hast etter seg), de (billettene) som p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ sin side er fremstilt med $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ pne $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ yne, maskinelt, industrielt, som adgangstegn, mot betaling, til en musikalsk underholdning som ikke eksisterte den gangen steinen fremdeles var kantete og uregelmessig; man kan godt forestille seg at en slik stein ville fortsette $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ finnes selv etter at operaen var fullstendig $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ delagt, ikke bare etter at operahuset var blitt bombet til et forkullet kaos av mur, glass og tre, av $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ delagte m $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ bler, pulveriserte kulisser, avsvidde parykker og tilintetgjorte kostymer, sotete, men som form intakt for eksempel inne i et smeltet garderobeskap, ikke bare etter det, men ogs $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ etter at ethvert eksemplar av partituret til denne operaen er forsvunnet, etter at selve operaformen er falt i glemsel, eller kulturen og samfunnene som opprettholdt operaens tradisjon er borte, liksom en slik stein representerte en sterkere og mer halsstarrig form for vi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ ren enn det kompliserte, levende spinnet av mennesker, ting og ideer som i en viss skj $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ r, skjelvende konstellasjon utgj $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ r en opera; en gang vil steinen imidlertid ogs $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ bli borte, det ville fori $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ vrig vi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ re en smal sak $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ knuse den til sti $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ v med en dertil egnet maskin. (P $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ den annen side, for $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ tilintetgj $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ re absolutt hele den koden, hele den elementi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ re eksistensen som steinen er en del av, m $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ tte ogs $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ den $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ deleggende maskinen $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ delegge seg selv, hengende i tomrommet, restli $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ st, siden den i siste instans besti $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ r av grunnstoffene fra basisplanet.) Han g $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ r n $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ (men saktere, nesten listende) innover i rommet, men stanser, fi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ rer h $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ n- den opp til halsen, vrir nakken, og dermed hodet, til venstre og oppover, med, i en kontrast av svart m $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ rkje og skimmer fra vinduet, en snurpende

144

[Page 145]

grimase som om han snudde seg bort fra noe illeluktende, mens han tydeligvis, rent faktisk, $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ pner den $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ verste skjorteknappen, som for $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ fi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ mer luft. S $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ kan man h $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ re, fjernet, som fra en radio i et annet rom, motorduren fra to eller tre biler idet de fi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ r gr $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ nt lys i krysset nede p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ gateplan et sted. Han skyver unna en kontorstol, trinsene piper, og sti $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ r n $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ inntil vinduet, et av de vinduene som vender mot havnen, og den svake bli $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ sten fra sj $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ en kasser noen regndrypp p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ ruten, bare noen fi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$, glissett utspredde dr $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ per, og der de henger minner de om vi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ skepri $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ ver p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ glassplater i et laboratorium, beregnet p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ mikroskopi eller kjemiske tester, bortsett fra at de selvfi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ lgelig ikke ligger horisontalt, men henger, p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ grunn av adhesjonen, p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ det vertikale vinduet, og derfor, p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ grunn av tyngdekraften, buler ut nederst, som om de var poser under $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ ynene p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ en gjennomsiktig olding; er ikke mange dyr, endel krepsdyr og fisker, for eksempel, fullstendig gjennomsiktige p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ et tidlig stadium? Men enkelte dyr ikke bare p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ et tidlig stadium, men ogs $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ som voksne, for eksempel maneter, og denne gjennomsiktigheten er fullstendig umenneskelig, den transparente kropp tilh $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ rer ikke menneskelig fysiologi i det hele tatt; selv en gjennomsiktig bavian eller sjimpanse ville vi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ re en monstru $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ sitet. Han later n $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ til $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ stirre mot havnen, der selve havet er usynlig i h $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ stmi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ rket, mens kaiene, lagerskurene og de fi $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ skipene ligger mer eller mindre opplyst av omvekslende hvite og gule lyskastere, og jibben p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ en av verftets (p $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ denne tiden) ubevegelige kjempekranner rager flombleyst opp som en trapsekunstnermast fra det svarte. Det er stadig like uvisst hva han egentlig gj $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ r i dette folketomme kontorbygget, men av den ur $\ddot{\text{i}}$ $\frac{1}{2}$ r-

lig stirrende, nøytral mest meditative, ikke lenger nervøse, holdningen hans, virker det nesten som han tilknyter den samme stillheten, den samme freden, som han tidligere kan tenkes å ha tilknyttet i skogen, og det er teoretisk sett mulig at han akkurat nøytral tenker på hvordan den samme geologiske grunnen blir til å ha vært og skogen, samt byen mellom dem, og hvordan det dypt under fjellgrunnen igjen hvirvler, bobler og koker av flytende mineraler med en temperatur på over tusen grader: magmaen, og at denne kolossale ildmassen vanligvis ikke synes i det hele tatt, slik at det kraftige lyset fra den er jevnlig med mørke.

NEI, IKKE DET | 145

[Page 146]
UDATERT

Tett i nesen. Igjen et av disse kulerunde valgene: viktigkne frysende eller tett i nesen, med radiatoren av eller på halen, med skjelvinger eller pustevansker. Gudskjelov var han igjen sviktlig usikker på dato, siden det nøytral var lenge siden trygden hadde kommet (og den kom alltid omkring den 20. i mai) men bare *omkring*; det kunne like gjerne viktigkne den 19. eller tilogmed den 18., i noen tilfeller (foran enkelte høytydigheter) endog tidligere; en sjeldent gang også senere, altså den 21. eller 22.), men dessverre var han nokså sikker på halen neden, som måtte viktigkne oktober. Det var overflødig å stikkje opp og se ut av vinduet, det var også ikke nøydvendig; denne merkelige trangen, eller nesten behovet, driften, begjører, etter å ha sett ut av vinduet; kunne man virkelig tenke seg et menneske så liten nyfikent at man kunne stenge det inne i et rom (med vindu), uten at mennesket føler eller siden, hvis det bare var fysisk og mentalt i stand til det (men han hadde høytydighet om en mann, tilogmed med en vaktmester, som bare klarte å sitte midt i rommet, eller lengst mulig vakk fra vinduet, nøytral han befant seg opp i en høyblokk, derfor var han også vaktmester i en lavblokk) ville reise seg og stirre ut av vinduet, om så litet midt på natten, på landet, om høytydelsen? Man vil alltid se det som er viktigkne, og helst litt mer, som om det man gikk glipp av skulle foregå rett utenfor vinduet, nøytral, snart, bare man var aktpåliggivende og tilmodig nok, som om det eksempelvis for å finne sin livsledsager(ske) var nok bare å se ut av vinduet til han eller hun, en gang, selv på den mest bortglemte og nedlagte bygdevei, ville komme forbi; hva man så skulle gjøre, var uklart; kanskje høytydelsen de fleste bare på et slags usedvanlig naturfenomen, en katastrofe, en trafikkulykke, eller bare en blotter eller noe lignende; eller tvertimot, de ville konstatere, til sin beroligelse, at alt var som følger, hvilket det som oftest var. Han kastet av seg hestedekkenet og lette etter noe å snute seg i, og i en bryggepose med hullede votter, til og med bryggeposer og pianotanger fant han et gammelt glasshøytydende som han hadde brukt til skureklut på den tiden han ennå vasket gulvet et par ganger i året, altså for ganske lenge siden; den var noe stiv, men brukbar. Han skrevet over den stopptytende høytyden ved siden av komfyren, sparket unna en pyramide med tomme eggkartonger, skrudde ned radiatoren under vinduet (krummhøytyd, men med

146

[Page 147]
strak arm, for å se de små tallene på innstillingen) og stirret ut, eller rettere sagt ned; for selv om det var atskillige bygninger (for det meste fabrikker og kontorer, men også en gammel spir- og tornprydet herskapsvilla) å se langt borte, så ble blikket uvegerlig halt fem etasjer ned, som av en sterk fisk, mot gateslukten under, eller rettere sagt, de tre, nei fire, kanalene hvor det rant henholdsvis mennesker, biler, mennesker (og hunder) og vann, altså først fortauet foran huset, så kjørerbanen, så gangstien av asfalt over den gressbevokste skråningen, og så elven (i sommernettenes stillhet, med vinduet åpent, sto suset bak ham, ut fra det indre av leiegårdens, liksom en

elv rant gjennom oppgangen, eller som om huset var bygd av steiner fra en helt annen elv, og suset var blitt sittende fast i dem; men han visste det mī́tte skyldes et slags ekko eller refleksjon av lyden mot de malte, tomme murveggene), hvor strī́mmen alltid gikk i samme retning, i motsetning til veien (inklusive gangstien og fortauet) hvor strī́mmen av kjī́retī́yer og mennesker og hunder gikk i begge retninger, bī́de oppover og nedover, av og til pī́ tvers. Allerede et dyr, en heslig liten mops, for eksempel, hadde prinsipielt muligheten til ḯ bevege seg i alle retninger, mens vannet, derimot, ikke hadde noe valg, det mī́tte renne nedover, og allerede dette var en avgjī́rende forskjell pī́ det ḯ vī́re vann og det ḯ vī́re dyr, opplagt; men hva hvis ogsī́ dyrene hadde rent pī́ samme mī́ten, ikke slik at det strī́mmet floder av levende vesener gjennom landskapet (slik for eksempel en reinflokk kan se ut fra luften), men slik at dyrene, alle dyr, bare kunne bevege seg nedover, sī́nn at, i visse perioder av tī́rke (eller hva man skulle kalte det?) ville skogene vī́re nesten tomme for dyr, inntil de samlet seg i skyer, meget svarte, tette sī́danne, en slags tordenskyer, og falt ned over skogene, og de etter, steg for steg, alt fra markmus til elger, ble tvunget nedover, stadig nedover, mot havet av alle dyrearter, fír de fordampet og fortettet seg i nye skyer. Klarvī́r, rī́dlig solskinn. Men vannet sto hī́yt etter mange dager med regn, piletrī́rnes greiner slepte i strī́mmen som kvisten pī́ en syttendemaiibī́se i et fonteneutlī́p. Syttende mai! Han avskydde de dagene som nektes ḯ unnslippe datering, de evinnelige Fī́rste mai, Syttende mai, Sankthans, Julaften, Nyttírsaften, alle disse flaggene, disse fyrværkeriene, disse skrī́lende, mer eller mindre fulle, mer eller mindre velkledde, mer eller mindre feststemte menneskene som ikke kunne la vī́re ḯ styre sin mer eller mindre vakkende gange forbi huset han bebodde, femte etasje, og selv dit nī́dde stemmene og latteren deres, flaskeknusningen deres, brī́lene

NEI, IKKE DET 147

[Page 148]

deres, kjekkelet, kvinnenes kokette promillehvin. Eller tvertimot, stillheten. Den snikende, fī́rkrigsaktige stillheten etter klokken fem pī́ julaffen, etter de alarmerende kirkeklokkene som skranglet seg inn fra en tid lenge fī́r armbī́ndsuret, fī́r bestefarsklokken, penduluret, gjī́keuret, digitaluret, den elektriske kvartsklokken og telefonuret, og sī́ stillheten etter dem, bare en og annen drosjes diesellyd, og kulden, og mī́rket, og snī́en, og alle lysene i vinduene pī́ baksiden av sī́pefabrikken, de grelt tradisjonsrike lysene fra tente juletrī́r mellom gardinene, alt dette som med sin stemningsfulle stumhet skrek ut en 24. desember og ingen annen dato, at enhver annen dato var en umulighet; om sī́ en krig brī́t ut akkurat da, tidlig pī́ kvelden den 24. desember, sī́ ville bombene kunne utslette alt, unntatt denne dato, det mest avanserte rakettssystem ville ikke kunne bombe tiden. En morgenjogger humpet forbi der nede. Det var en fetladen yngre kvinne, i blí drakt med hvite stripene, og hun jogget sī́ sakte at hun hele tiden var pī́ nippet til ḯ falle ned i kappgjengernes rulleplī́sete fysiologiske dynamikk, og det sī́ ut som hun, for hver gang den fremstrakte foten mī́tte bakken (det ville si asfalten pī́ gangveien) og ble pī́lesset hele kroppstyngden, var ferdig til ḯ klappe sammen lik en punktert badeball eller en rī́tten snī́mann, men at hun, hver gang hun sparket fra igjen, med en overnaturlig kraft, som ikke kom av sunnhet, skjī́nnhet og styrke, men av en desperat vilje til sunnhet, skjī́nnhet og styrke, ved en drabelig selvredningsdī́d klarte ḯ hale seg opp av utmattelsens og sammenbruddets avgrunn; og slik, gjenom stadig nesten ḯ synke sammen, og stadig heise seg opp igjen, forsvant hun ut av synet som et stort, blítt, overvektig hjerte konstant pī́ grensen til hjertesvikt, og pilegreinene fortsatte ḯ slepe i vannet som fī́r, ennī́ grī́nne, ennī́ ikke gule. Denne dagen ihvertfall garantert udatert, hvit (eller snarere rosa, pī́ grunn av hī́stlyset) som en villfugls ustemplede egg pī́ en utilgelig berghylle, og pī́ matten utenfor dī́ren, ingen avis som kunne fortelle hvilken dato det var, og i leiligheten ingen radio, ikke noe fjernsyn, som

kunne plumpe ut med det, nei, ikke noe Italia frykter vīr fisk, Roterende restaurant i kraftverkpipe?, Surrogat-moren angret, Skip med fyrverkeri i brann, Nytt om smerte. Han unngikk ī½ trī½kke i det mugne speilegget, men dī½ren buttet mot en irriterende pappkartong (Sunkist), han fikk krefter, han ble rasende, han trev tak i esken, flerret sidene fra hverandre, slet kartongen i stykker, stadig mindre stykker, mindre og mindre, inntil de n̄ī½dde prislappst̄rrelse, og stykkene ble flere og flere og arbeidet tyngre og tyngre,

148

[Page 149]

og han ga opp og gikk og pisset, sliten, gammel, men fremdeles uendelig fjernet fra det molekyl̄re niv̄ han hadde fors̄kt ī½ redusere esken til. Skulle han spille den i natt? Kanskje, hvis det ble stille nok. Som vanlig m̄½tte han kjempe mot trangen til ī½ gripe kj̄yttklubben som lī½ blant sykkelskjedene og tomflaskene i badekaret for ī½ knuse speilet over vasken, og som vanlig overvant han den (av feighet, konservativisme, antagelig), som vanlig sī½ han seg i speilet liksom han hadde sett ut av vinduet (eller motsatt slik han (og alle andre?) sī½ ut av vinduet, for ī½ se seg selv i det fīrstet tilfellet, og for (for enhver pris?) ī½ se noe annet i det andre?). Tertium datur (han var lī½rd, var han ikke? men hadde dessverre lav intelligens): lese. Det beroligende ved lesningen. Thiamini chlorid. 1,5 mg, Riboflavin. 2 mg, Nicotinamid. 10 mg, Pyridoxini chlorid. 2 mg, Calc. panthothen. 3 mg, Constituens q.s., Sukkerdrasjert, Ved behov for B-vitaminer 2?3 eller flere tabletter daglig. Oppbevares utilgjengelig for barn. (Han hadde latt som hansov, h̄ī½rt at hun ī½pnet dī½ren for ī½ forvisse seg om at hansov, og sī½, lenge etterp̄½, stadig vīken, ut p̄½ badet, de smī½ fī½ttene (hvilken skost̄rrelse?) fī½rst mot det kalde linoleumsgulvet, sī½ p̄½ badekarkanten, for ī½ rekke opp til medisinskapet, vri om n̄ī½kkelen (som alltid sto i, merkelig nok), og for der, blant plaster, vaselin, vannstoff, neglesaks, renset bomull, ī½yeglass, rigabalsam og honning, kamferdrīper, ī½ finne den lille brune flasken med dī½dninge-hode, den blekt svovelrīde etiketten som var brunflekket av innholdet i flasken: jod, som han (farene) brukte til ī½ pensle alle riftene og sī½rene han fikk i jobben som gjerdemonīr; og dī½dnin gehodet garanterte, hadde han trodd, at den som tī½mte flasken, eller tilogmed bare drakk litt av den, ville dī½ omgīende, slik dī½dnin gehodet i guttebīkenes sj̄ī½rīverflagg garanterte dī½d og fordervelse, eller det littelitte dī½dnin gehodet i den tyske generalens uniformsue symboliserte hans makt over dī½den (illustrasjon i det gamle leksikonet); og, stadig overfī½lsom, kontraktibel som en glassmanet av skrek for at de skulle vīkne, for det plutselige knirket i en dī½r som ble ī½pnet, hadde hun skrudd av korken og stirret ned i flaskens r̄½dsvarc dī½dsshaft, n̄ī½lt, mistet motet, skrudd korken p̄½ igjen, satt flasken tilbake i skapet (p̄½ n̄ī½yaktig samme plass som den hadde stī½tt (h̄ī½pet han), hadde lukket dī½ren til medisinskapet fī½rst, og til baderommet deretter, sneket seg tilbake til sengen og sovnet, og vīknet dagen etterp̄½, uten at de noensinne fikk vite om det). Han hadde, og hadde aldri hatt behov for B-vitaminer, eller andre vitaminer, tvert imot, han avskydde den komprimerte helsebo-

NEI, IKKE DET | 149

[Page 150]

ten i dem, sī½ hvordan og hvorfor de hadde havnet der, var ukjart, kanskje en gjest, men han hadde ikke gjester, eller var den virkelig helt fra ī½.s tid? (og hvis, hvis, han hadde vīrt en stor forfīrer, med sans for systematikk, ville hun vīrt den siste i rekken, etter Anne, Berit, Cecilie, Dorthe, Eva, Frida, Gunhild, Hege, Inger, Johanne, Kari, Lone, Merete, Nanna, Olga, Pia, Queen Elizabeth, nei, Mary Quant, nei, Suzie-Q, it's so easy to do, nei, Rakel, Solfrid, Torunn, Unni, Valborg, Winnie, Xaviīre, Yngvil, Zabrina, īrna, nei, ī½yfrid; hadde han ikke tross alt forfīrt alle disse kvinnene? nei, ingen av dem); tallene bak Anv. fīr: kunne tyde p̄½ det; tablettene burde

ha B-vitaminisert et eller annet legeme for flere i år siden (alltid uriktig i denne tiden) og ikke veldig utvist om inneholdet (det var fortiktig rende!) til det var det, farmasitisk sett, for sent, hvilket allerede lokkets stikkelse med sin lydløse og (tross alt) noe upresise klokke. Lesestykker overalt, for den oppmerksomme, en allestedsnøytralitetsrende skriftkultur, stadig noe. Hvis du ikke liker varen finner du pengene tilbake. Beskriv hva du misliker, hvor du har kjøpt varen og legg ved etiketten med kvalitetsgaranti (kjøttspesialpakke), eller ... erobret 1952: 7 gull, 3 sølv, 6 bronse (fyrstikkkeske), eller CSM SUIKER B.V. AMSTERDAM (sirupsboks, med en vakker blå tegning av fabrikker og kanaler og lektere); (de tykke, hvite, litt gjøringsmakende og melpudrede skivene, hjemmebakte, med en plissert sen blygtige av sirup, en slags brødets blonde fetsleik, på det store kjøkkenet hennes (tanten i smilbyen), ved siden av den krydslitte tobakkspakken og den lille sivmatten hun brukte til å rulle, den blå og hvite sirupsboksen med det fascinerende og absolutt uforskbarlige ordet MAATSCHAPPIJ, et eksotisk fremmedlegeme blant lokalavisenes overskrifter og det broderte høyndkleet som ba Gud velsigne vi år mat, han hadde aldri klart å glemme det, et ord å ta med på livets vei: MAATSCHAPPIJ). Katalogene, de herlige postordrekatalogene, sublimt avantgardistiske, varenes karneval, Dinosaurklokke? en festlig nyhet. Viser time, min og sek digitalt. Halen, bena og armene kan tas av; Kjempesyal sparebøsse formet som en spermie med sløyfe (på halen, hans tilf.); Lyspære-blomster. Lyspærer med vakre blomster i strikkende farger som lyser og gir et behagelig skinn; Tingrøsteslukkerhjelmen? årets virkelig store slager! Blå plasthjelm med 2 bokser/flaskeholdere med slanger. Du setter 2 forskjellige slags drikkevarer i holderne, åpnere og kobler på slangene. Sug i munnslangen og du finner en herlig (50/50) blanding rett i munnen.; eller morosakene: gummimaskene: Passer alle ansiktsformer: Den gamle sjarmen, Einstein, Djævelen; Vannsprutende løsbryst; Kjem-

150

[Page 151]

petutnge. Stor, hul og kjøtttfarget. Av plast. Trives over ens egen tunge og stikkes inn i munnen; Krypende høynd. Skrem vannet av vennene dine med denne krypende høynden (med blodflekket mansjett, hans tilf.) i naturlig stikkelse. Drives med 2 stk. 1,5 v batterier; Klaprende og hoppende tenner. Morsom sak som ved en opptrekkbar fjermotor klaprer med tennene og hopper frem på smilbrettet. Eller bakrustreamers, den folkelige fornuftens geriljap protest mot akademikernes irrasjonelle, idealistiske moraliteter (på nabolandets språk, som kulturutveksling): 11 :e budet: Skjært dig sjølv? skit i andra; Jag har sju intressen? sex & åhl; Chocka din kropp? var nykter! En lycklig kvinne? År en lydig kvinne; Biøttre pissa i stupriennan åen stupa i pissriennan; Den blåsta kvinnoråelsen ... År den i sjøngen; eller Hakke Hakkespett med cigar, Diøden med blodstenkt ljj. Stars and Stripes i form av diverse årlener, som kobra-slane, som oppstrakt langfinger, som flosshatt på en hodeskalle (som om amerikanisme og anti-amerikanisme til slutt gikk ut på ett, en slags union mystica, hvor det destruktivt foraktfulle og idolatriske forsvant i hverandre, eller amerikakulten ble opphiydyd til en dyrking av landets voldelige verdier, mens derimot et russisk flagg i form av la oss si en skinnlue på et dindin-gehode, bare ville uttrykke tradisjonell anti-kommunisme: russerne som bolsjevikiske mordere, og mangle enhver tvetydighet). Skulle han spille den i natt? Når var det han knuste den siste av de årvirige? For tre måneder siden? Et halvt år? Et år? Og de beste av alle, hun med leopardskinnstruse og bare bryster, hun med hvit truse, sløyfe i høyret, tommelen i munnen og bare bryster, hun med stripete strikkemer, stripete bomullstrikkede trukket opp over brystene, hun med hatt, dongerishorts og bare bryster, hun uten noe som helst, skrevende huk, men med armene krysset foran blytende kjønnnet og brystene, altså den mest anstendige (men fantes det noe mer anstendig enn nudister?), hun med perlekjede og et rikt silkedraperi og bare bryster, hun med hvit truse, hvit strikkempeholder, hvite strikkemer, hvite høyhylte sko og bare bryster; han kunne dem utenat, men likevel, hvor var katalogen?

Hun sto med ryggen til og sittet ut av vinduet. Høystsolen glorifiserte, sitte i si, det skulderlange, storkrøllede og helt blonde høyret hennes, og hun flyttet vekten fra høyre til venstre ben (tyngden pekte liksom rett oppover fra stiletthøylen) sett den venstre rompeballen smilende over (liksom det under huden virkelig var en ball som rullet) og løftet seg sammen med den hvite trusekanten, men den nakne huden sluttet igjen videre synlig der hvor strikkene begynte, de var tykkere i verst, mettet hvite, strukket litt oppover av

NEI, IKKE DET 151

[Page 152]

stoppene i holderen, mens de var tynnere, mer gjennomsiktige fra midt på løftet, slik at hudfarven skinte igjennom, en farve som teen inni en tiffler tepose, nei, lysere, som når man heller melk i kakao, enda lysere, et hvitt skimmer rundt de lange bena, som mugg (nei, nei, ikke mugg for faen!), som rim, som tiffler over et tjern, ja, som tiffler over et tjern og en budeie spiller på neverlur i bakgrunnen. Hun snudde seg langsomt (han fikk se at det hang et langt perlekjede i flere omganger mellom brystene hennes, det hadde vidt skjult av høyret) og sa No, likar du meg?, til hans store forbluffelse, som en av disse erekdyktige sosiologi- og statsvitenskapsstuderte nyhetsopplerne på tv (slik han husket det), alltid smakfull kledd i naturstoffer, uten utringning, selvfligelig, alltid med smakfulle smykker av silv og mørke natursteiner, alltid med smakfull frisyre tilsynelatende uten spray eller lignende, enkel, men smakfull, en opplysingens og den gode smaksfaste, men stille, saklig argumenterende protest mot kjennsdriftens kuende vulgaritet, iendens og den gode smaks opprikt mot kjeldelighetens natt og kaos. Han svarte bare Ja, du er deilig; og hun kom et par skritt nærmere (stadig med høyestlyset og motorlydene fra gaten bak seg), hun la en hånd under hvert av brystene, løftet dem litt opp og slapp dem bratt, sett de ble hengende og disse (nei, ikke disse, men skjelve, det gjorde en viss forskjell om man sa disse eller skjelve, disse: flesk, fett, ister; skjelve: ospetrikt, akrobater, buestrenger, altså:) sett de ble hengende og skjelve, mens hun stirret ham rett inn i øynene, hele tiden rett inn i øynene, iørlig, de sterkt sminkede øynene hennes, mens hun bøyde seg litt fremover, sett en lakk av høyret falt over skulderen, og løsnet en av de små klemmene (eller hektene? eller spennene?) som holdt strikkene festet til strikkempeholderen, slik at strikkempekanter rettet seg ut, spratt ned (den ble ikke lengre trukket oppover) med et lite smell, nei, selvsagt, helt lydløst (men uttrykket var silfri fristende), sett de tre andre etter tur, først hun spurte Du vil kanhende sjekke kjennsorgana mine? Eller vil du vente? Kanhende vil du vente ei heil iøve? Kanhende vil du aldri få sjekke dei? og han svelget og stammet bare Jo, jo. Hun snudde seg halvt (eller var det quart, eller to tredjedels?) bort, trakk den hvite trusen (som når var befridd fra strikkempeholderens gitter) sakte ned over løftet, lirket den etter over baken, men lot den henge igjen litt over venusberget, mens kom også det glidende ut, som om han kunne høyre hver høyrekrøll knitre mot trusekanten og fingrene hennes, det nattsvarte (nei, det kastanjebrune, mens hun var jo helt platinablond, var pubeshøyret også blondt? men om

152

[Page 153]

hun hadde parykk, og egentlig var mørk, eller bare mellomblond, da ville hun ha mørkt pubeshøyret likevel, men selvfligelig var det blonde hodehøyret ekte, altså var pubeshøyret lys mellomblondt, altså:) det lysebrune høyrekrusset som vokste rundt de nakne kjennsleppene hennes, fuktige som undersiden av en snegle. Hun snudde seg igjen en face mot ham. Hun sa Her ser du kjennsorgana mine. Dei ytre. Du mørkte ikkje vente ei iøve likevel. Kanskje du vil sjekke meir av dei? Han var stum. Det var bare penis som hadde reist seg for iøle, peke mot forsamlingen, nei, ikke for iøle, bare tie, og forsvinne i den (forsamlingen); han kjente den (penis) mot maven, den var

síðustiv at det sprengte, revmatisk, forkrampet; og hun lot trusen rykke ned langs de fremdeles stríðumpekleddedbena, mens hun stadig stirret ham inn i íðynene, som om íðynene allerede var kjíðunnensíðpninger, fíður hun sto píðett ben og raskt líðeftet foten ut av den; síð la hun íðen híðend, med de lange ríðude neglene, píð hver side av splitten (splitt og hersk, hun hadde makten) og skilte híðrveksten, sakte, slik at det viste seg en lyseríðd mandorla- eller bíðform, men hun slapp plutselig, síð leppene gled halveis igjen (lik en munn, en oldingemunn, som lukket seg sakte etter íðha gapt i forbauseelse), og satte seg ned píðhestedekkenet over madrassen; med kníðurne trukket opp og overkroppen stíðttet píð armene lente hun seg tilbake til hun befant seg helt i liggende stilling, síð vendte hun igjen, langsomt, flikene av kjíðunnet utover (og han tenkte píð blader, syrinblader i vind, hvordan de har en annen farve, et annet lys, píð baksiden, níður de plutselig blir snudd) og sa, med sin forekommende nyhetsstemme Du har kanhende lyst til íðstikke penisen din inn i vaginaen min? Eller vil du vente? Nei, du vil vel ikkje det. Eller kan-skje du vil at det ikkje skal verta noko meir, at alt skal stogge her? At lysta di aldri tek slutt? Nei, du vil vel ikkje det. Forbaskdet som den kvinnen snakket, tenkte han, som om hun ikke skjíðante hva de holdt píð med, som om hun ville gjíðre noe kvasi-metafysisisk ut av det, han mistet nesten lysten et íðye-blikk; han skyndte seg íð kneppe opp buksesmekken og rive ned glidelíðsen og underbuksen (den stinket selvfíðiglig, han príðvde íð finne en ren en, men han hadde ingen rene, altsíð hadde han ikke underbukse i det hele tatt) og avduke det bauta-aktige kjíðunnet, han bakset seg ut av klíðurne og kravlet seg ned píð madrassen der hun líð og stirret ham inn i íðynene. Skulle han spille den i natt? Akkurat idet han stíðtte inn i henne, fikk han íðye píð den, utrolig nok, hun hadde den, den hang og slafset ut av munnen hennes som en redningssklie, narretungen av plast, enorm og ríðid, et urimelig tunge-

NEI, IKKE DET | 153

[Page 154]

míðl som gjorde det umulig (heldigvis) íðsnakke, den biologiske sparebíðissen spríðkk (poetisk uttrykt), han pumpet det befriente ut av seg som euforisk spy. Det ble stille i huset. Han híðerte rushtrafikken igjen. Hvis det bare var mulig. Bare íðeneste dag. Eller tilogmed noen timer, noen minutter, en situasjon. Hun hadde sittet píð benken med en bíðrepose mellom fíðttene og studert en eller annen bok (men hvilken? det var viktig! I den fullkomne rekonstruksjon ville noe slikt viðre helt elementiðrt! Jo, boken om bloms-ter, om ville blomster i Nord-Europa) og studert en bok om blomster. Píðbenken, denne innendíðrs parkbenken, satt vanligvis bare lokale alkoho-likere og narkomane (men píð den tiden var det ennå ikke kommet bliðtt lys píð toalettene for at de spríðytenarkomane ikke skulle finne blodíðrene), samt av og til noen pensjonister og husmíðdre som segnet under byrden av hermetikk, gríðunsakblandingar, síðape, poteter, frossenfisk, karbonadedeig, gelíð, vaskepulver, íðl, deodoranter, ukeblader, hamburgere, melkekartonger, bleier, sigareetter, fersken, tomatpuríð og síð videre; men den dagen, eller den kvelden, i januar, var det henne (íð., som forelíd pig var navnlíd), med en slunken bíðrepose mellom skinnstíðvlettene, vottene i armhulen og en bok om ville blomster i Nord-Europa mellom hendene. Han hadde fíðrst satt seg ned ved siden av henne, det vil si med mye respektfull, brunlakkert og híðrverksmerket benk mellom henne og seg selv (men om benken fortsatt fantes, hva med de nye merkene, navnene, hakkene som var skíðret og tegnet i den siden da, flere íðrs slitasje, hvordan bringe benken tilbake til den níðyaktig overensstemmende tilstanden?). Síð hadde han en stund samlet mot til íð íðpne munnen (liksom et helt menasjeri av motbydelige dyr holdt til der inne, og han míðtte si, unnskyldende, Liker De ogsíð paddar, ormer og firfisler?). Han hadde sagt Det míð vel viðre tillatt for andre enn de gamle íð hvile seg litt (og alt med den replikken hadde han ríðpet seg, sitt gammelmannssinn, sin identifikasjon med oldingene, sin livsudugelighet, men det hadde hun antagelig ikke merket da, ikke fíðr langt senere) og hun

hadde ikke svart noe som helst, bare sett på halv ham og smilt engstelig, slik man smiler mot en mulig voldsmann for å signalisere uskyld, gode hensikter, og så ledes unngått bli hans offer (han hadde selv brukt teknikken ved et par anledninger, feig som han var); forresten var det sannsynlig, og ikke urimelig, at hun tok ham for narkoman eller alkoholiker, siden han A) satt på halv benken, og B) snakket til henne. Den neste replikken, som måtte bli et svar på halv hennes taushet, hadde vi hørt enda dummere og mer triviell, nemlig

154

[Page 155]

Du leser om blomster, ser jeg. Det er forresten et tre der borte, midt inne i senteret, har du peiling på hva det er for et slag? Og hun hadde svart (den aller første setningen hun sa til ham, en vanlig hovedsetning, men likevel) Det er falskt; og han hadde spurt hva hun mente, og hun hadde fratatt ham nok en illusjon, en pastoral illusjon om det digre, eksotiske treet som tilsynelatende vokste midt inne i det store kjøpesenteret, liksom rett opp gjennom gulvet, fra bakken under, et tuntre med knudrete gammel bark, et mytisk Yggdrasil som sprengte seg fra underjordens mørke tvers gjennom betongen, flisene og glasset, og pekte ut gjennom taket, mot himmelens blinkende stjernebilder, eller noe slikt; for det hadde virkelig knudrete bark, det hadde grønne blader (midt i januar, det burde ha vakt hans mistanke), men nei, det dreide seg ikke om et tre, men om mumien av et tre, et tre hvor all levende innmat var fjernet (slik man fjerner innvollene fra en mumie in spe, eller slik jivaro-indianerne tilfjerner et krympehode for hjernemasse før tørring), og bladene var simili, bare barken, skallet rundt fraværet av tre, var ekte, men diktet, den skulle aldri vokse seg en millimeter tykkere; treet hadde like lite til felles med et virkelig tre som utstillingsdukkene i klesbutikkenes vinduer med levende mennesker. Men hadde han ikke (nå) av og til en ubehagelig følelse av at det ikke var disse attrappene som etterlignet sine levende forbilder, men tvertimot at det levende, i en slags morbid platonisme, prøvd ved å bli til, eller bli tvunget henimot, sine diktede idealer, slik at treet ikke miste livet om høyden, ikke kunne ryste eller felles av vinden, men ble et evig, eller ihvertfall evinnelig, uforstyrrelig tre, et evig dikt (og treet i kjøpesenteret var tilogmed utstyrt med et stort speil i verdst, et speil som ga en illusjon av at treet var dobbelt så høy; det diktet speilte seg altså i det diktet (motsatt pilegreinene som speilte seg i elvevannet), og ble dobbelt dikt); treet lignet faktisk en utstillingsdukke, som menneskene i sin tur etterlignet, også utstillingsdukkene, det vil si modellene, i ukeblader og motemagasiner, alltid mer eller mindre mislykket, de levende klarte nesten aldri å ligne helt på sine diktete forbilder, de nådde nesten aldri opp til deres eleganse, deres fullkommenhet, deres fravær av aldring og forfall, men de strevde henimot det, noen motstrebende, uvillig (selv om det alltid fantes en nedre grense for umote og ueleganse: ingen gikk for eksempel med bonjour og flosshatt lenger, eller kledde seg i jutesekker med hull til armene og skumgummi surret rundt føttene), noen ivrig, lekkersultent, og mon de ikke gjorde rett i det, på sett og vis, i et etterstrebe det diktet

NEI, IKKE DET | 155

[Page 156]

[. øge 103] perfeksjon; for hvem hadde, til syvende og sist, klart å leve et helt liv til punkt og prikke etter abstrakte, prinsipielle maksimer; var ikke idealene, enten for den optimale erotiske attraktivitet eller den optimale moral, alltid uoppnøydlig, krystallinske, fullkommen dype, mumier av noe som aldri hadde eksistert, men likevel, eller nettopp derfor, nøydvendige, uunn- gyligelige, bare man ikke var naiv nok til å tro på deres bokstavelighet? Jo. Skulle han spille den i natt? Eller skulle han knuse den? De hadde fortsatt samtalet, merkelig nok, hun litt engstelig, mens hun dro seg nervøst i årsrefluppen, han bøyde famlende og overmodig. Fra tid til annen hadde han

kjent den iskalde trekken utenfra, nøytral de store glassdørrene ellers pønnet seg for nye handlende. Det var hans antagelig eneste stolthet, at han gikk med korte underbukser, selv midt i vinterkulden. Men husket han samtalen ord for ord? Nei. Om han bare forlangte å få tilbake scenen på benken (og ikke at de siden gikk på den lokale kaféen og ble der til den stengte, klokken halvannetid, at de siden dro inn til byen med t-banen, at de ble sittende på en halvannetid restaurant og drikke røvdvinstoddyer, at han til slutt hadde turt å stryke henne over høyden (da hun strakte den fram for å forske i baksiden av en bilbrikke), at hun ikke hadde dratt den tilbake, at de hadde tatt avskjed mot midnatt med litt flere om åtte neste dag (og hadde gjort det); bare scenen på benken, da de ennå nesten var mer trusler enn litt etter for hverandre, så mye også samtalens gjennomgående, ord for ord. Men ikke bare det. Nøyaktig de samme menneskene i nøyaktig de samme klærne møttes gjerne forbi dem i samme rekkefølge og samme innbyrdes avstand til hverandre; for eksempel møttes den samme slitne gamle mannen med krykker og ryggsekk av fiørkriegsmodell (han lot til å være kommet direkte inn i det kommersielle paradiset fra en annen tid (slik folk kan rote seg inn i et filmopptak) med en duft av husmannsplass, vassgraut, beksjømstålsviler på satt skobesparere og smilruter dugget av stinkende ulla til tårk over vedkomfyren) på et visst tidspunkt (like først de reiste seg og gikk) komme og sette seg ytterst på benken, ved siden av henne, som derfor gledeligvis møttes rykke litt nærmere ham, den unge. Han, den gamle, møttes sette seg på nærmest den samme måten, ved å holde krykkene foran seg som skistaver (nøytral en utmattet femmilsstund per hvilte på dem), og synke langsomt ned, slik man setter seg i et møtrikt rom, usikker på hvor stolen er, stadig med ryggsekken på ryggen, og derfor litt foroverut sittstilling hele tiden, fordi ryggsekken støttes mot ryggenstundet på benken, eller, med andre ord,mannens byrde hindret ham i

156

[Page 157]

Å hvile virkelig: hele posisjonen var et kompromiss mellom anstrengelsen ved å gi videre og anstrengelsen ved å ta av seg ryggsekken. Og han møttes skotte fryktsomt bort på dem, ikke nøytral som helst, men i nøyaktig det rette øyeblikket; først på henne (kanskje med en siste rest av begjær i de rennende øynene, eller ihvertfall interesse, under fryktens usynlige briller), siden på ham, siden på et ubestemmelig punkt i det hellegulvet som feiemarkinene, antagelig, om natten, gjorde rene til neste morgen. Hovedsakelig, ikke sant, tre slags attityder man ble utsatt for der, i det store butiksenteret: primo, den merkantile vennligheten i forretningene, hvis møte ikke var å tiltrekke, men å støtte vakkert mulig, bare med en størt (eller dyrest) mulig vare under armen; secundo, frekkheten, som først og fremst flaret ut av ungdomsgruppene som hang der, med tyggegummi og lurvete klær; tertio, frykten, den prøvende frykten som et hilder omkring kroppene til nesten alle der, men særlig hos de gamle og de middelaldrende, hvor var han hen? Jo. Ikke bare den gamle mannen. Men også alle de andre, som han bare husket helt vagt, eller ikke i det hele tatt. Nøyaktig i sine egne fotspor omgjen, kjøpte akkurat de samme tingene, i samme rekkefølge, til samme priser, til å snørr i eksakt samme øyeblikk foran kassen, ja, ha de samme utvalg av ting i vesker og lommer og trillebager. Men ikke nok med det. De møttes, strengt tatt, ikke bare si det samme, ord for ord, men også tenke det samme, tanke for tanke, liksom hvert karamellpapir på gulvet møttes forefinnes, og hver snøkklatt innenfor de dobbelte glassdørene møttes ligge der og smelte, krystall for krystall (avsides stillhet av pre-humane fysiske lover, i denne smeltende snøen, hvis krystaller kunne vikt dannet en million først på akkurat samme måte, i en million års ventetid på ethvert butiksenter, eller rettere sagt mangel på ventetid, for disse snøkrystallene som smeltet kunne like gjerne gjort det en million først, for snøkrystallene gjorde det ingen forskjell). Selv om han holdt seg innenfor sansenes umiddelbare rekkevidde, og ikke forlangte at også det utenfor skulle repro-

duseres til fullkommenhet (bilene pī̄g½ veien de ikke sī̄g½, pyntegjenstandene i blokkleilighetenes stuer, foldene i badehī̄g½ndklī̄g½rne, stī̄g½vmengden bak en pokal ingen hadde rī̄g½rt pī̄g½ lenge), sī̄g½ ville det vī̄g½re umulig. Selv om han hadde vī̄g½rt millionīg½r, selv om han hadde leid hele senteret og kontrollert alt ned til minste detalj som en tvangsnervotisk filmregissīg½r. Han ville ikke engang, selv med t̄g½rs detektivarbeid, klart īg½ spore opp halvparten av de menneskene som var der. De ville ikke huske om de hadde vī̄g½rt der i det

NEI, IKKE DET | 157

[Page 158]

hele tatt. De ville ikke huske hva de hadde pī̄g½ seg. Ikke hva de kjī̄g½pte (hvis de kjī̄g½pte noe). Ikke hva de sa. Ingenting. Unntatt, hvis det, for noen svī̄g½rt fīg½, sannsynligvis, hadde vī̄g½rt en eller annen merkedag, fīg½dselsdag, bryllupsdag, eller hvis det hadde hendt dem noe usedvanlig, overfall, mī̄g½te med en gammel venn; ellers ingenting. Et lysthus. Et lysthus av tett sammenvokste rosenbusker, og syriner, og hyll. Et lite bord av svartlakkert, snirklete stī̄g½-pejern, med marmorplate, en sprekk fint nervet tvers over den, og nesten utviskede ringer etter champagneglass. Sollyset inn t̄g½pnninger, i smī̄g½ flekker og blink gjennom bladverket. Fuglesang. (Hadde han ikke en gang mī̄g½tt en som het det? Fuglesang? Nī̄g½vel.) Ennī̄g½ duggdrīg½per i gresset og lī̄g½vet, men sommervarmens enorme blīg½ himmelegg under utrugning (poetisk uttrykt). Surr av humler og bier. En stor, tom have rundt. Hvis de hadde mī̄g½tt hverandre i et lysthus, i juli, istedenfor i butikksenteret, i januar, sī̄g½ ville det kan skje vī̄g½rt mulig, teoretisk sett (men fortsatt bare teoretisk); da ville nesten alt vī̄g½rt avhengig bare av henne, īg½., og av ham (men det var umulig: strengt tatt mī̄g½tte hver eneste bi fly til nī̄g½yaktig den samme blomsten, og hver fugl kvitre nī̄g½yaktig i samme t̄g½yeblikk, dessuten vī̄g½re de samme biene og fuglene og blomstene; men blomstene, biene, trolig ogsīg½ fuglene, som ville ha omgitt dem den gangen, ville vī̄g½re dī̄g½de), de kunne bare ha avtalt t̄g½ ta pī̄g½ seg de samme klīg½rne, komme dit til samme tidspunkt, late som de ikke kjente hverandre, legge de samme tingene pī̄g½ bordet (hun, en hī̄g½rbī̄g½rste, fordi hun nettopp hadde badet og vasket hī̄g½ret; han, et fotoapparat, fordi han hadde knipset sommermotiver), si det samme, late som de ble kjent med hverandre, late som det var aller fīg½rste gang for annen gang. Men de hadde ikke mī̄g½tt hverandre i et lysthus, i juli, de hadde mī̄g½tt hverandre i et butikksenter, i januar, og jo mindre private omgivelsene var, jo vanskelige ble en eventuell rekonstruksjon, man ble trukket inn i en sosial galakse hvor delene var i ustanselig bevegelse, ukontrollerbare, irrepetible. Skulle han spille den i natt? Igjen? Han kunne selvfīg½lgelig knuse ogsīg½ den. Det var den siste. Skjī̄g½nt knuse var ikke det rette ordet. Eine kleine Nachtmusik, George Szell, Cleveland Symphony Orchestra. Hadde han unnlatt t̄g½ destruere den, akkurat den, fordi den musikken var den vakreste han visste, eller fordi, bare fordi, han hadde fīg½tt den, i sin tid, av īg½., den smiskende purka? Skulle han spille den for aller siste gang i natt? Igjen vente til langt inn i natten, til biltrafikken (nesten, alltid bare nesten) forstummet, slīg½ av alt lyset, unntatt den lille lampen over platespilleren, etter at platen var satt pī̄g½

158

[Page 159]

ogsīg½ den, legge det lille flīg½yelsstykket over det grī̄g½nnne t̄g½yet i platespilleren, trekke for det som var igjen av gardinene, famle seg frem til madrassen i mī̄g½rket, forhī̄g½pentligvis uten t̄g½ bli forstyrret av fottrinn, nī̄g½kkelrasling og dī̄g½rsnell fra oppgangen, toalettspyling, eller veimaskiner nede fra gaten; legge seg pī̄g½ ryggen, med īg½pne t̄g½yne stirre inn i mī̄g½rket, gjennom de fillete gardinene, mot det hvitfiolette gateyktskimmeret fra vinduet, som, her oppe i femte etasje, fra liggende stilling pī̄g½ gulvet, i alle fall ikke viste noe annet enn nettopp det hvitfiolette skimmeret fra gatebelysningen. Og lytte. Nattmusikken som lyste i mī̄g½rket. Morild. Aurora borealis. Musik-

ken som forsvant fra det høyrbare larmende banalitet og ble til taust, rent lys, nordlys som foldet seg ut og trakk seg sammen, ildpnet seg og lukket seg, spjærret seg selv i en enorm, smertefri smerte. Umenneskelig. I polar-måret over en eller annen drepende kald, mennesketom pol, musikkens trans-humane, isnende, gjennom-de-dides-margtomme-bein-skjønnhet. En skjønnhet som dementerte ethvert forsiktig piggende, kravlende, sprellende, haldende, sikkende, slafsende, gryntende, defekerende liv. Der oppe i musikken var ingen. Han kunne knuse den. Eller rettere sagt ikke delegge den, for det var for lengst slutt på skjellakkens gyldne ildra, gleden ved å knuse 78-plater var bare et gyldent minne, en liten gylden ring, men han glemte det aldri, hvordan de gamle platene ble klippet, splintret, knust, fliiset opp, nøytral man slo eller kastet dem mot noe hardt; vinylen, derimot, forholdt seg til skjellakken som tyggegummi til flatbruddet, seig og sta, om enn ikke indestruktibel. Han kunne vente. Han kunne utsette avgjørelsen. Trettheten vokste, kjente han, som en blått høyrekledning på innsiden av kroppen. Han mistet, som si ofte fikk, rive ut et par gamle (gudskjelov, med uaktuelle tall på forsiden, ubrukelige til ikke datere dagen i dag) avissider, for ikke til å vekk det verste silet, og rakk ikke lese ... utadvendt med et glimt i øyet, trofast, som liker familiehygge, litt., mus., nøyhet. Varm, siet selvstendig ... fikk han ble vitne til at høynden hans krysset lesestoffet sammen og spylte det ned i klosettet sammen med urinen. Han sjokket dittsig inn i stuen igjen, mot det store vinduet der, mot høystlyset som antagelig, mens han hadde viet inne i det vindusløse baderommet, var blitt litt sterkere, solen litt høyere på himmelen, dagen litt mer avnagd, siet ikke si, og visse ting, som skulle viet gjort fikk dette tidspunktet, fikk dagen var si pass (ikke sielig langt) fremskreden, var nøy umulige å gjøre for noen. Han skritte høyt over den halvt oppbrente treelefanten som lå i en fiskekasse av blikk, mistet balansen, gjorde et par hopp med høyrefoten,

NEI, IKKE DET 159

[Page 160]

men kom dermed borti agglomerasjonen av tomme hermetikkbokser, den fikk lige at den delvis raste ut, og en muggen og halvritten appelsin, som lå blant det allerede stive skrellet opp på hermetikkboksene, en rittet liten høystsol, trillet stakkato ned på gulvet, der den traff den lille klovn. Den lille klovn var fet, den bar rittet hatt og rittet slips, blått dress og blått nese, den var beinløs, men sprang ikke som i sangen. Den hadde et blistykke (antagelig) nederst, inni seg, og da appelsinen sneiet borti den, begynte bevegelsen. Den lille klovn vagget hodet og overkroppen kjapt fra side til side, omrent som en gyngehest eller låsendsen på en gitarstreng, og den ringlet. Den lille klovn hadde noe, noe uforståelig inni seg, som ringlet nøyden oscillerte, en merkverdig, klirrende, vibrafonaktig lyd, som ledet tankene til radiobiler, spilleapparater, lirkasser, verdens sterkeste mann, dukkelotteri, farvede lys på hver som blinket, sukkersuk og munterhet. Etter at skrammelet fra blikkboksraset var stilnet, singlet den lille klovnens klierlyd som en dittfjell geits bjelle i vinden, mellom betongveggene, først ganske kraftig, med store intervaller, si forttere og svakere, hektisk forttere og svakere, inntil den sukket seg, et par nesten uhøyrlige kling, inn i ingenting, inn i den fullstendige tausheten den lille klovn ville iaktta, inntil neste gang den ble satt i bevegelse, enten det var om to sekunder eller om tredje gang. Han forsto ikke dette. Men han hadde en vag følelse av ikke misunne den lille klovn. Det rosa lyset var mer gullig nøy, var det ikke, et par biler (trodde han ikke registrere) var forsvunnet fra den parkerte rekken ved veikanten. En gammel dame, svartkledd, ovenfra sett tilnærmet elliptisk, slepte en trillebag, tilnærmet rektangulær, etter seg, oppover mot den lokale kolonialen, en mistekflokk hadde slitt seg ned, i solen og varmen, på taket av si pefabrikken. Pilegreinene slepte i vannstrømmen. Han hadde funnet ut, etterhvert, at denne dagen, eller ihvertfall morgenen, hvis korrekte betegnelse ikke lige den gregorianske kalender han ikke kjente, ikke hadde noe spesielt å si ham, at den ikke kunne brukes til noe bestemt, at den faktelig kunne

soves bort, i likhet med de aller fleste morgener og de aller fleste dager, hvis ikke alle. Han skrudde ned radiatoren, slik at han ville vīkne frysende istedenfor tett i nesen, fīr han la seg ned på madrassen, bredte hestedekkenet, denne anakronismen, over seg, mens han tenkte på at omformingsprosessen var i gang, selv om det ennå ikke, nærmere han igjen vīknet, ville vīre noen synlig gulfarve på bladene, men at det inne i dem, og i stillkene, i bladenes celler, foregikk en langsom forandring som fikk klorofyllt til å forsvinne,

160

[Page 161]

en for det blotte åye usynlig prosess, som ville fortsette under hans sivn, mens grønene, eller deler av dem, stadig slepte ned i elvestrikkmen, fordi det hadde regnet mye og vannstanden var høyere enn vanlig.

NEI, IKKE DET | 161

[Page 162]

DET

Det var hvem som helst, den kvelden. Det ligg i sengen, ventet på en som ikke kom, lyttet til et stortregn, en gang på sensommeren, et eller annet år. Det høyerte det jevne børsteaktige krasselet av regnstrikkler mot taket, det lysere suset av dusjen mot trærne i haven (det visste at bladene børver unna og fjærer tilbake under slaget fra drøpene, uten å kunne høyre det), den surklende og gurglende lyden av regnvann som skranglet ned gjennom sinktakrennen for å gulpe ut av åpnningen ved bakken, slik åflasker skummer over, og, nærmest veggen, klirringen av liggende regndråper mot vinduet, som kuler i en rangle. Det var hvem som helst, bare en kropp som ligg utstrakt i sengen, en gang på sensommeren et eller annet år, litt svett i armhulene og langs ryggen, to årer på hode, vendt mot uværret lik en mikrofon noen ventes å snakke inn i, eller en drevblinds høyndflater strakt ut for å skrives i med fingeren. Men det kommer, tenkte det, ikke noe ord, ikke noe tegn, bare regn, et jevnt monokordisk brus, som om mørket selv var blitt høyrbart, og det tilre, vev-aktige mørket i soverommet drev sakte inn i mørket der ute; det kunne like gjerne regne der inne. Det kunne like gjerne tenke på noe annet, det burde prøve å sove. Det fullstendig upersonlige i regnets sus, ikke et hylekor eller et talekor men et hviskekor, en oppramsing av navn på for lengst glemt reisemål, en nærværlighetens resitasjon uten begynnelse og slutt, hvor navnene bare var navn, bare ord, uten noe bak, fra døde språk, gotisk, messapisk, lykisk, frankisk, tilfeldige kombinasjoner av fonemer uten språk, et stille dryss av okklusiver, frikativer, nesten uhøyrlige plosiver, der ute i natten, filtrert for all betydning, bare til stede, meningsløst. Ikke engang den uartikulerte lydens underspråklig glupskhet lyste igjennom det grøsset, ikke noe av grøstens eller skrikets intensitet merkbar, som om fielensesutbruddene bare vaket over den høyrbare delen av frekvensområdet, eller svært dypt under det, i nærværet av det krystallinske, det mineralske nei, ikke der engang, ingen fielenser. Skrekken glemt for et øyeblikk. Som om det fantes et ubebodd hvilehjem inne i det, uforstyrret av dets egne hjerteslags insisterende plage, et sanatorium det bare var å flytte inn i, for å ligge der og lytte til det fordringsløse regnet, beständig. Som om det ikke nesten alltid, på den tiden (eller hele tiden?) var kiktig eller redd. Det tenkte at

162

[Page 163]

det for lengst hadde begynt å tenke igjen, hjernen som damehøyre under tilhjelmen, kryllspenner, nei, forvriddé gamle tuber (salve, farmasi?) som det alltid skulle krystes tanker ut av, flatklemte og krokete tuber som likevel aldri ble helt tomme og stille, slik som bensinslangene på en havaret

motor, en motor hvis stempler aldri skulle slå $\frac{1}{2}$ mer, hvis eneste aktivitet ville vi $\frac{1}{2}$ re rustens minimale, kjemiske endringer. Det tenkte: ligger det en annen og lytter til regnets lyder akkurat nøy? Nei. Jo. Men du finner aldri vite det. Det uvitende fellesskap. De sier $\frac{1}{2}$ vnlitt $\frac{1}{2}$ se, ikke for å. Det var en kropp som lå $\frac{1}{2}$ alene med regnet utenfor, en gang på $\frac{1}{2}$ sensommeren, et eller annet år, var hvem som helst, det sluttet aldri å regne, det ville gå $\frac{1}{2}$ over til snø. Det gikk over til snø. Det var vinter. Det var ikke vinter. Ikke ennå. Bak gardinen sto suset av regnet uforanderlig, ikke sterkere, ikke svakere. Det kunne tenke på noe annet, på $\frac{1}{2}$ ingenting, kunne vi $\frac{1}{2}$ re ingen, det var ingen som lå $\frac{1}{2}$ der i sengen, på ryggen, og lyttet til regnet. Det lå $\frac{1}{2}$ i tomhetens vugge, som forble tom nøytral det lå $\frac{1}{2}$ i den, det foreldrelikses barnlighetshet, det var hvem som helst, ingen, regnet falt ute i natten uten at noen hørte det, det var ikke ditt, det var aldri blitt din, det var bare regnet som regnet, udiskriminerende, på $\frac{1}{2}$ alt som tilfeldigvis befant seg under åpen himmel, slik et speil gjengir hva som helst innenfor dets rekkevidde, med en uoppnålighetlig likegyldighet; det ovale speilet med hvitmalt treramme i den mørkralagte entrén, det speilte ingen. Det begynte å tenke på sex. Eller på $\frac{1}{2}$ ditt. Eller på $\frac{1}{2}$ mat. Eller på $\frac{1}{2}$ penger. Eller på Hegel. Eller på $\frac{1}{2}$ ingenting.

NEI, IKKE DET | 163

[Page 164]
PROSA I SAMLING)

[Page 165]
TOR ULVEN

[Page 166]
Den gamle kvinnen krysset veien plutselig (så $\frac{1}{2}$ en bil møtte brått stoppe, skrensende gjennom sårbreen, for ikke å kji $\frac{1}{2}$ re henne ned), ifjort de sedvanlige mørke, kamuflerende, selvutslettende klærne (tilsvarende de sydlandske matronenes svartkledde askese: ferdig med det vesentlige i livet), i venstre hånd to brygger, i høyre en sitrongul paraply brettet litt for langt fremover (slik at snøen, eller sluddet, kunne falle og bli liggende mellom hårene på den bakre tredjedelen av pelshatten), på $\frac{1}{2}$ den mørkten linedanserinner balanserer ved hjelp av en parasoll, eller slik man lyser foran seg med en lykt (et sitrongult lys): jeg leter etter et menneske, på $\frac{1}{2}$ vei mot garnbutikken eller apoteket. Ikke mot sykehuset. Hvor mange, innenfor synsfeltet? Ti? Femten?

Vel, noen steder står selsomme tuster med noe som kan vi $\frac{1}{2}$ re gress, men så $\frac{1}{2}$ blakt at det nesten er hvitt (omtrent som pelsen på en fjordhest), og minner mer om tagl (slik som på $\frac{1}{2}$ fiolinbuer) enn om et stykke flora, og disse gressstustene (for nøy $\frac{1}{2}$ kalle dem det) vifter uavlatelig i den vedvarendebrisen, som stadig skifter retning og temperatur (noen ganger kjenner den som monsun, andre ganger som riktig kald aprilvind, andre ganger igjen som en mellomting, eller begge deler samtidig), men aldri (ihvertfall ikke merkbart) styrke. Først holdt den evinnelige, enstonige pistingen på $\frac{1}{2}$ å drive meg til vanvidd, men nå har jeg den knapt lengre, som om jeg holdt på å bli en del av landskapet selv, usom for alt ubehagelig ved det. Jo, jeg merker nøytral den en ytterst sjeldent gang lå $\frac{1}{2}$ er helt, hvor kryptisk stille det blir; da piper lyden av meg selv i årene som en summetone uten kontakt, og jeg lengter etter at jeg skal stilne, det vil si at vinden skal bli $\frac{1}{2}$ opp igjen. Ofte driver bleke, smått tikkede dotter forbi (jeg har sluttet å snappe etter dem fordi det nøytral tikkede for mye på kreftene), det vil si, de er så tette at de mer ligner virkelige skyer, som om dette var oppe i himmelen, omenn såvisst ikke i religiøs forstand av ordet, snarere tvert imot. Disse tikkede dotterne har i det siste blitt sjeldnere og sjeldnere. Til gjengjeld har jeg flere ganger observert andre ting svevende (eller flyvende) gjennom luften, langsomt, sterkt farvede (blant annet kromgule, kongebli), uregelmessige, rundak-

tige, av form som mollusker, enkelte med vingelignende, men ubevegelige eller matt flappende vinger (luffer?), og ingen av dem later til å ha noen egen fremdrift, de flyter i vinden som heliumfylte ballonger. Dessverre har jeg aldri kommet så nært at jeg har kunnet røøre ved dem, og således finne

166

[Page 167]

nærmere ut av deres beskaffenhet, men rent subjektivt gir de meg, pussig nok, en følelse av å være under vann, en dykker uten utstyr, uten behov for surstoff. Luften er også som oftest meget fuktig og klam nært, selv om det veksler.

Ikke engang den forrige maten han selv pleide brygge sammen hadde han klart å fortære noe sårlig av på lange tider, de ketchupblodige skraphaugene med pommes frites like igjen og duppet i fettet på tallerkenen hans, han hadde vært blek som sitt eget sigarettpapir i flere uker; hun hadde lenge tenkt å si ham det, nei, umulig, hun kunne ikke si det nært, hun skulle sagt det for lenge siden, før sykdommen, ved frokosten, (tiden for knapp), ved middagsbordet (måltidet 1/2 delagt), foran fjernsynet ute på kvelden (freden forstyrret), i sengen om kvelden (for trett, eller seksuelt opphisset), i helgen (hyggen ruinert); han var rotete, slurvete, skittenfeldig, usunn (og således denne bokstavelig talt inngrødde, nesten som tatoverte bygningsarbeider-skitten på hendene, under neglene, dypt nede i hudporene, nettverksaktig, kartografisk, på bunnen av furene, nesten ren på nærdag kveld, bare nesten, og således det samme igjen på mandag), men egentlig snill, han slo henne aldri, han snekret en masse i huset, i weekenden, han hadde reparert høyreflunerne hennes for bare en uke siden; egentlig høyerte de jo sammen, de hadde aldri passet sammen, de høyerte jo sammen.

Men hele tiden på vei ut av synsfeltet, eller inn i det, antallet en ustabil styrrelse; for enkelhets skyld: femten mennesker (blistene ikke medregnet), hver eneste, i likhet med denne gamle kvinnen, med en enorm viten, en enorm erindring komprimert i hjernen, insektsvermer, bakterievrimler av kunnskap, ikke bare kollektivt tankegods, gods som jordklodens virkelige, ikke tilsynelatende form, avlesningen av en urskive eller rutinene ved innkjøp av matvarer, men en kjempemessig kjennskap til andre mennesker, ektemannens (eller den avdøde ektemannens) vaner, meninger, preferanser, hans foreldre og således, medlemmene av hennes egen familie, deres nærtstående, alder, yrke, venner og bekjente, barn og barnebarn, og selv dette bare ubetydeligheter i forhold til alle minnene, alle erfaringene hun hadde gjort, alene, i forhold til andre mennesker, alle hun hadde mistet, alt hun hadde sett, høyrt, luktet, kjent på (for ikke å tenke på alt hun hadde sett, og glemt, det også lagret et sted?); hele dette gigantiske bevissthets-

NEI, IKKE DET | 167

[Page 168]

innholdet slumret under den brune pelshatten, lik et endelig stforgrenet system av virtuelle lyn, og lyn føyd av lyn; og inne i de andre, for enkelhets skyld, fjorten hodene, oppbevartes, halvsovende, lignende (men forskjellige, alltid forskjellige, ingen nærtstående kopier mulig, som fra en datadiskett til en annen) systemer, og bare disse femten formasjonene av kunnskap og erindring utgjorde til sammen en taus, ufattelig, astronomisk kompleksitet det ikke ville være noen gitt å føye til nærmelsesvis oversikt over; forvandlet til rom ville hver av bevissthetene utgjøre en sfær stor nok til å inneholde alle menneskers kropper, svevende som gullfisk, som sildestimer, som reker, krill, plankton i et akvarium, kloden ville ikke romme disse vanvittig hypertrofierte hodene; men en fascinerende tanke å stille over en annen bevissthetens glassvegg og stirre inn, slik man kan se svinemmere vri seg, boblende

fra munnen og lemmene, i det turkise, klordunstende vannet, gjennom vinduene i et offentlig basseng, svømmende, dykkende erindringer og tanker. Men de ble ikke romlige, de bare liggende og gjørret i det indre mørket, og hver dag sluknet tusenvis av slike innvortes galakser (liksom alle lynene var fortettet i ett eneste, som lynte, slik virkelige lyn gjører, i en gang og aldri mer), en nesten husvalende påminnelse, mot den blendende orkanen av strikking fra de samlede bevisstheters kaos, som nøytral man endelig kan slukke lampene etter festen og flytte sove; nøytral musikken er over, skru av lyset; men det nyttet ikke, enda flere ble dannet i samme tidsrom, og ville fylles, dag for dag, inntil de i sin tur eksploderte og sluknet, mens det i mellomtiden var oppstilt nye, og eksisterte andre, i alle stadier. Behovet for å tenke på en stein, en enkel, rundet stein i høyden, en innholdsrik, hemmelighetsrik konkresjon. Å ha et hjerte av stein. Hjerne av stein. Hun hadde nøytral mot-satt fortau og skrittet ubehjelpeelig over snøkanten slik at stivtletten fikk en hvit flekk idet hun liggfet den stivt etter seg, flyttet hun fortsatte prøvende nedover det utstrakte dde fortauet, hele tiden redd for å falle. En stein. Eller viere som det nedlagte sjømannshjemmet i London: fingertykke stivtletten på pent oppredde sengene, festsalens gjallende tomhet, der vegglampetter illuderte flakkende lys nøytral man, alene, vred om den harde bryteren med et klikk som smalt gjennom rommet lik et luftgevierskudd.

Det kan virke som landskapsformasjonene etterhvert blir, ikke akkurat mer kuperte (egentlig virker det som jeg gører på den samme, lett bølgende sletten hele tiden), men liksom mer markerte, og flyttene stivtter (av og til

168

[Page 169]

bokstavelig talt) oftere på harde, muligens mineralske konkresjoner i den bløte grunnen, som kan minne om sand eller kornete snø, i enkelte tilfeller om mel eller liggende sjord, meget tung å gjøre i (jeg kunne stedvis hatt bruk for truger, kanskje ski); men det verste er at man aldri kan la foten stole på underlaget, som snart er stivmykt, snart brosteinshardt, snart halvt sumpete, snart fjærrende som tykk mose. Nøyvel, i gjører (tidsangivelsen er en ren gjetning; jeg har for lengst mistet all fornemmelse av klokkeslett og dag, for ikke å si årlig) kom jeg for eksempel til noe som lignet et platå eller en bergnabb, og da den viste seg å være fast, ikke skumgummiaktig myk som endel annet, besteg jeg den, for om mulig å flytte et visst utsyn over topografiens, og dermed veien videre (til flyttes; sikten var like dirlig og ubestemmelig som vanlig), men jeg kunne ihvertfall slippa fast at klippen (for å kalle den det) hadde en tilnærmet stjerneformet profil, omtrent som en rygghvirvel i snitt, liksom det var knoklene av et utdanned kjempedyr jeg sto på, og jeg fikk den bizarre idéen (trolig fremkalt av den langvarige ensomheten) at jeg var postert på disse gigantiske skjelettrestene for å vokte dem inntil det dirlige monsterets slektning en gang ville ruggende over horisonten og gjørere krav på dem.

Og nøytral som. Nøytral hun endelig hadde funnet en som. Nøytral de endelig begynte å kjenne hverandre. Hun mottalte ringe L. Hvordan i all verden skulle hun. Hvis han hadde landet. Nummeret til hotellet. Kunne ikke treffe ham på torsdag. Kanskje ikke i det hele tatt flyttet. Han mottalte da forstoppet det. Bare av og til ihvertfall. Hun mottalte pleie. Selvsagt. Varmt og omsorgsfullt. Selvsagt. Han fortjente å få en verdig dirlig, han kunne jo ikke noe for at han ikke skjørte hvor skjebnesvangert det å bryte de urgammle lovene for balansen i naturen, en vekt, for mye gift i den ene vektskjolen, og ned i dypet, ned i graven ..., ned i dypet, de gamle lovene som gjelder for prestekraven, for mørkerlarven, for det hvite blodlegemet, for den stolte havørnen, for rosenbusken, for høyrrittene, for liggende street (er ikke menneskets nervesystem bare et avbilde av et mye eldre, bladenes eget?), for krokodillen, yak-oksen, briljanpen, brenneslen, tarmbakterien og mennesket, han hadde ikke skjønt det,

nei, han var suicidal, men det var sii $\frac{1}{2}$ mange som ikke skjii $\frac{1}{2}$ nte, han kunne ikke klandres for det, selv om hun hadde forklart det mange ganger, selv om han brii $\frac{1}{2}$ lte at hun skulle holde kjeft hver gang, han visste ikke hva han gjorde, hun tilga ham, ihvertfall ni $\frac{1}{2}$, nei, hun hadde alltid gjort det, egentlig.

NEI, IKKE DET 169

[Page 170]

Selv sagt. Men hvilken fremtid hadde L. og hun nogen? Hun begynte også at grise igjen.

Snøen på butikkskiltene SPORT DAGLIGVARER OPTIKER ville begynne å smelte raskere når lysene i dem snart flimret og ble tent, det ville drykke ned på grunn av den nattfrosten, ville vannet løse seg fra størene til uregelmessige, stearinlignende istapper, inntil all snøen, kanskje neste dag, kanskje dagen deretter igjen, var borte, og nedfallet fra et nytt snøvær ville i sin tur smelte og løse seg fra istapper, og hele denne prosessen, gjentatt med forskjellige variasjoner, hele tiden litt forskjellige istappmønstre, ville få ørst opphøyre til vielsen, men begynne igjen med det første snøfallet på senhøsten. Og så videre. Når lysene og det nærværende trafikkfryret ulmet gjennom det kornete, forplumrende snødrysset (en kort stund snøen i dumpt yrende bevegelse; bilene urørlige; hva varer lengst, kjører med eksplosjonsmotor eller snøfnugg, gjentagelsen tatt i betraktning?), og da de var kjørt hadde han sett hvordan de i luften akkumulerte fnuggene (hele tiden nye) visket ut bygningene i bakgrunnen til utsiktlig grå skygger, bare et par skrittak lysete hvitere igjennom, og enda lenger bak var alt en ubestemmelig gråblek sky; ulike stadier av utvisking, fra det skarpe jakkemerket i rødt og gull en armlengde unna ham (en ungutt halvspringende forbi), til den oseanaktige ubestemmeligheten for enden av gaten, liksom det ikke fantes noe som helst bortenfor den grensen.

Alle disse beskrivelsene av forholdsvis klare fenomener kunne kanskje fått en til å tro at dette landskapet overhodet er vekslende og detaljrikt. Det stemmer ikke. Tvert om, oasene (hvis man kan kalte dem det) er forholdsvis sjeldne, og for det meste vandrer jeg i noe nesten retningsløst, hele dagsmarsjer (for å bruke det uttrykket) bare fylt av stiavlys, svevende dis, rullende tåkebanker, som utsikten fra et fly inne i et skydekke, eller (langsommere) stiavstormer over en fullstendig livløs terreng. Grunnen til at jeg sannsynligvis ikke gikk i ring (men hva om jeg faktisk gjikk det, og de veimerkene jeg alt har passert i mellomtiden har forandret seg slik at jeg ikke kjenner dem igjen, slik at jeg gikk gjennom det samme området, igjen og igjen? tankefyller meg med lammende motilshet), er at jeg hele tiden følger min egen skygge. Lyset her er meget spesielt. Man ser aldri noen solskive (for ikke å nevne måne og stjerner), men til gjengjeld blir det aldri helt mørkt

170

[Page 171]

heller. Alle skygger synes å flytte seg, men bare et kort stykke, først de beveger seg, like raskt, den samme veien tilbake, som om det var gnet (hvis man kan kalle det det) hele tiden begynte på nytt uten å komme skikkelig i gang, lik de førstene tonene av en lydlinjes skala spilt oppover og nedover, omgjen og omgjen, liksom, antropomorfisk uttrykt, naturen hele tiden angret på at det gikk mot dag, og ombestemte seg, angret på at det gikk mot kveld, og ombestemte seg, angret og ombestemte seg, i det uendelige. Derimot skifter lyset stadig farge; lyseblått, svovelgult, isgrønt, og sitt videre, i tallinnes sjatteringer, mens lysstyrken er nesten uforandret. Man først altså en slags fielse av at det er hakk i tiden.

Omsorgsfullt, ja. Banditten. Banditten som ligger ut till värstet i ögonen, len-

ket, med høyndjern (og nøyklene var mistet), til sheriffens lik, mens gribbene sirklet over dem, nøyrmere og nøyrmere, han måtte sparke etter de sultneste eller de mest pågjørende allerede, for ikke holde dem unna, nei, nei, det var ikke banditten som lå lenket, med høyndjern, til sheriffens lik, selv sagt ikke, det var sheriffen som lå lenket til bandittens lik, ikke i kropp, jordiske levninger, avsjelede legeme, eller var det banditten til den døde sheriffen likevel, nei, det var, selv sagt, sheriffen, han som voktet loven, tross alt, som overlevde, motbydelig bilde, for han overlevde, han kom i sikkerhet, men hvordan? Hvordan overlevde han? Reddet? Av hvem? Hvordan? Hun kunne ikke huske det. Hun måtte følge ham til homlopat.

Sanden. Sanden og rørret. Spaden. Et bomberomsdekke, armert betong under, sand over, et rør som skulle frem gjennom sanden. En grøft i sanden, altså, omrent tre meter lang (formannens strek med meterstokken) og noen tommer bred. Den bivrende utmattelsen som rant som destillert tyngdekraft, kvalmende og slimete, gjennom kroppen, han hadde måttet ståtte seg til skaftet i flere minutter etter hvert spadetak, harket og spyttet, svimmel, inntil han måtte gi opp, og sitt ned i en haug med isolasjonsmatter. Til slutt hive seg ned i en stol bare etter de to trappene opp (sakte) til leiligheten. Og sitt terren: Jeg har sagt at du kom til ikke ikke delegge helsa di, men nøyrl du ikke vil høyre på meg, det er jeg som måtte passe på at du overlever, jeg er den sunne av oss to, at du sover nok, at du føler frisk luft og mosjon, at du ikke spiser den ekle fete giftige kolesterolmaten din, alle hamburgerne pålsene kotelettene baconet meierismøret sylten pommes fritesene ...

NEI, IKKE DET | 171

[Page 172]

I et lys som skummet melk, men med markante slagskygger, en populasjon (hvis man kan bruke det ordet) av små hvite knokkel- eller muslingfomede gjenstander, krysninger av konkylier, kaniner og hunder, ofte i rekke etter hverandre, liksom ubevegelig på vei mot, eller bort fra, en sammensett, planteaktig, tykk, grønn, liggende masse, der, kunne man tenke seg, de for noen millioner år siden hadde funnet sted. På avstand minnet de små hvite om en flokk pattedyr, på nøyrmere hold om forsteinede røtter og sopper, enda nøyrmere igjen om sjeldydryr, eller planter (dryr og planter har jo, noen milliarder år tilbake, den samme opprinnelsen), men harde, som om fossilene av disse dyrene lik et urverk hadde fortsatt ikke etter at de var døde, med energien i sine siste krampetrekninger som drivkraft. Jeg sitt dem aldri rørre seg. Det forferdelige ved dette landskapet er i det hele tatt at det ikke finnes noen verifisert grense mellom mineralriket, dyreriket og planteriket, mellom det submarine og det atmosfæriske, det forhistoriske og det samtidige, det jordiske og det ekstra-terrestriske, mellom det døde og det levende. Skulle jeg fremsette en hypotese, måtte det likevel bli at alt er dødt, og at det biologiske er noe som ligger i mine egne, ennå levende ikke-yne (rettere sagt, hjerne; for ikke-ynen er like blinde uten hjernen som hjernen uten ikke-ynen), ikke i landskapet selv. Skarpt sommermorgenlys. Men ingen sommer, ingen morgen. Distinkt, kompleks geologi (eller flora, eller fauna?). Salt- og jodlukt, som av hav. Og en kanskje tyve meter høy konstruksjon (men ikke reist av mennesker, kanskje erodert frem, gjennom årtusenene, fra en blått steinart?) av blålige, stillasliggende, skjelettiske former, de ligner leggbein, liggende, bekkener, skulderblader, leddknoker, kravebein, bukvirvler, issebein, ankelknoker, voksende over hverandre, blindestokker, krykker, sprinkler fra hvite sykehussenger; en vissengrøtt stakk tann later til ikke ha grodd (som om bare knokler (eller stein?) kunne vokse her, som om landskapet var befolket av voksende, seg formerende skelettrester, som isterenfor ikke smuldre parret seg, ble drektige og fødte, eller la egg, regrediert til krypdyrstadiet, til slutt vil de fylle hele sletten, en jungel av knokler, ufremkomelig), tvers igjennom en slags nuppete, riflede elefanthud (for ikke sammenligne med noe kjent), eller rett og slett frossent vann med grus i (enda

temperaturen er godt over null). En bordlignende form ved siden av, kledd med en tett vev, som jordslippt lerret, revnet i et hull i midten (kantfrysnsene ligent hvitt julenisseskjegg), der noe jeg trodde var middelhavsblikt vann skinte. Det viste seg ikke virke hardt, speilglatt, men liksom bevegelig under

172

[Page 173]

krystallhinnen, lik vann under klar is. Atskillige runde baljer av hvit stein (for nøyaktig kalle det dypeste, for enkelhets skyld) fylt av det samme, blitt, vann-, speil-, isaktige, slengt utover ikke og ikke, perspektivisk mindre og mindre mot den disige, tomme synsranden, pupill-lippen ble ikke ikke synlig, det var som jeg aldri ville komme så langt som til den fjerneste synlige, enn si hinsides den, liksom de faktisk beveget seg bort fra meg, slik man kan se en kvinne man lenge har virket forelsket i, men aldri har følt, bli mindre og mindre ved relingen på et skip, siden skipet mindre og mindre, siden bare havet, siden veien hjem, brygge, pullerter, revnede sekker, rekeskall, bensin flekker, containere, paler, oljefat. Aldri mer. Skyggen av de himmelstrebende knoklene falt over meg da jeg gikk videre, og lindret svien i ikke-lynene for en stakket stund.

Selv om han strittet imot, selv om han ikke trodde på det, hvem hadde sagt at ikke naturen kunne hele det som tilsynelatende var ikke-delagt, nettopp hele, det som var halvert, og halvert igjen og halvert igjen, dypdens celle-deling, nei, det stemte ikke helt, men hun måtte, snarest, nøyaktig, i dag, følt vristet ham ut av skolemedisinens forkrampede protesklo, han ville kanskje, sikkert, følt leve allikevel, og så kunne hun si det, etter lang tid, selvsagt, ganske lang tid, og hun skulle pleie ham, omsorgsfullt, helt til han ble frisk, og så kunne hun si det, han ville sikkert finne en annen da, en sykepleierske, den megga, og så kunne L. og hun selv, kanskje han og sykepleiersken, dobbelt-bryllup, nei, nei, ikke akkurat det. Men juni. Blomsterkrans i høyret. Syrinduft. ikke-en limousine, nei, vogn med fire hester som ikke forurenset, fra kirken. Blomsterkrans i høyret, markblomster, enkelt, ikke kunstig prunk. Og nøyaktig ingen så dem lenger ville de stanse vognen, ved en eng, og ta av seg skoene, og danse i gresset, blant trærne og blomstene. Ja. Hun gikk inn på soveværelset, ikke-pnet esken, fant den riktigeformede nøyakkelen, løpste opp skuffen, ikke-pnet boksen, nøyaktig litt, tok en med grønt papir, dro i tvinningen så det ikke-pnet seg, puttet innholdet i munnen uten ikke tygge, la lokket på boksen igjen, la boksen ned i skuffen, løpste skuffen, la nøyakkelen ned i esken igjen, lukket soveromsdøren og kastet det grønne papiret, pluss det lille sålvaparet inni, i papirkurven, og stirret, over den vevre, grønne harefotbregnen, på vinterlandskapet utenfor. En kritiske lettet så brøttet at den kramme snøen plutselig falt fra alle telefontrådene samtidig, tre hvite streker som dalte gjennom luften omkring et halvt sekund før de traff snøflaten under, hver av dem med en liten tidsforskjell i forhold til de andre.

NEI, IKKE DET 173

[Page 174]

Topografien har forandret seg avgjørende, men ikke slik jeg trodde. Det jeg nøyaktig ser foran meg er en mellomting mellom en mastodontisk rullesteinsstrand og en milevid skraphaug, en skraphaug for Stein, kanskje en kirkegård hvor overbefolkingen er så ekstrem at de navnlige minnesmerkene ligger gildret i hverandre og urer opp i hverandre så langt ikke-yet rekker, resultatet av et sprutregn av gravsteiner fra en geologisk uvirsksky. Det virker ugyrlig ikke trenge igjennom alt dette. Det blir ikke lengre. Stillheten er global. Jeg kjenner nøyaktig en nøyaktig, hetvinsaktig dypsighet i kroppen, og jeg kan, her jeg nøyaktig står, legge meg ned blant steinene for aldri ikke reise meg igjen, og etter en tid vil jeg føle samme grønne farve som dem, samme avslepne form, ingen ville virke i stand til ikke-peke meg ut som noe sårsiktig i den stumme trengselen: ingen vil heller, noensinne, komme hit og se det jeg nøyaktig ser.

[Page 175]
FORTIÅRING |
Prosastykker

[Page 176]
This image contains no extracted text.

[Page 177]
F O R T I D

[Page 178]

[Page 179]
BARE DENNE SİÅLEDAMMEN pîå asfalten, hvor tuster av ugress sprenger seg igjennom, og et slags sirkelflimmer som nerver seg, tiendels sekunder av gangen, et dryss av stadig nye sirkler, regndriåper som treffer vannflaten og forsvinner. Du finnes ikke. Og hun finnes ikke. Stemmen hennes, og den myke nakkelinjen som kommer til syne nîår hun liåfter opp det lange hîåret, de finnes ikke. Det er bare denne sîåledammen hvor regnet lager sirkler.

FULL AV FORVENTNING, selvfiålgelig, tok jeg den lille, rullende og stampende fergen over og gikk i land pîå trebryggen, fulgte den skjellete grusveien, hvor sollys og skygge, under de gamle, utoverhengende liåv-triårne, spilte i skjelvende flekkmîånstre, forbi den gulmalte kafîåen hvor bare en hîåndfull gjester satt ved utebordene, inntil jeg nîådde engen, eller sletten midt pîå iåya. Der det skulle viårt en flokk lettikledde, skravlende, ropende og endog syngende festdeltagere var det ingen. Gresset lyste, nesten skinte av grîånt, med en egen forsommerfriskhet i farven. Det mîåtte altsiå foreligge en misforstîåelse med hensyn til tid, eller sted, eller begge deler, eller arrangementet overhodet. Jeg iåpnet min medbragte vodkaflaske, la meg pîå en liten, gresskledd kolle og stirret pîå de hvite skyene som drev i brisen der oppe, mot den blekblîå himmelen. Det var liksom hett og kjîålig pîå iån gang. Siden gikk jeg ned til stranden og satte meg pîå en stein og drakk mer, mens bîågene plasket innover sanden og steinene. Rett foran meg liå en gummisandal, en av den enkle, billige sorten med bare to remmer; den var sîå slitt at gummien (riåd) i sîålen briåt igjennom flere steder, sîårlig ved hîålen, hvor den var sterkt skjev, og kanten triåkket ned til en tynn flis. Inni var dette fottîåyet skittengrîått, og materialet ruglete, sprukket og riflefete som grov dyrehud. Sett pîå en viss mîåtte minnet det ogsiå om et kart over et forrevent kystlandskap. Mennesket (en kvinne?) som hadde brukt sanda-

FORTIÅRING | 179

[Page 180]
len var pîå en mîåte uhylig nîårvîårende (man ante konturene av foten i slitasjemerkene), og samtidig helt fjernet, jeg tenkte at jeg aldri ville fiå vite hvem det var. Bîågene slo stadig inn mot stranden, etterhvert litt nîårmere fiåttene mine, forekom det meg. Kanskje flîådde det.

EN HÎÅY FORSTIÅTNINGSMUR mot fortauet langs motorveien, og innkjîårselen skriånnende sterkt opp til en villa med en liten have (huset kom fiårst, beliggende i en foreliåpig idyll, veien etterpiå; man kan se hvordan den brutalts overskjîårer plenen altfor nîår husveggen). Et fint yr av sot og stiåvv fra trafikken driver ustanselig innover, og grîåner den engang hvite figuren av Amor foran huset. Den har en bue av jern, og stiåltriådstrengen spennes (tilsynelatende) voldsomt, uten noensinne, selvfiålgelig, iå sende pilen avsted. Dette mîåre en gud triviell nok for dem som veksler lynraske blikk i trengselen pîå gaten: som om to prosjektiårs lysflommer plutselig, ved

en feiltagelse, traff samme erotiske scene, en som ikke høyrer med i stykket; det hele har skjedd så fort at man nesten ikke har fått tid til å registrere det. Noen pappfugler sørger skvatrende etter på, over ingenting.

På den andre siden av de fire kjørefeltene, om man halter ned den leirete skriveningen, kunne man få i tiden kjenne stanken av en bekk, en bekk hvor vi stundom fisket med kjepper etter brukte kondomer som kom drivende med strikkemmen, noen med en liten pose på tuppen, og merkelig tause om det vi egentlig ville vite, ville se i det underjordiske mikrokosmene de veltet ut av, langt borte, under oss, eller høydt over oss. Dette erotiske avfallet inneholdt et mysterium vi ikke hadde tilgang til, kastede tegn, helt annerledes enn det gule stikkjetten fra rakkene som fikk til på vannet.

180

[Page 181]

JEG LØSTE MEG INN i den stille leiligheten, og hun var der kanskje, kanskje ikke. Mens jeg var ute hadde skumringen fylt rommene med et halvmykke som liksom dempet alle lyder, et slikt skumringsmikrokosm som synes ikke tilkjennegir at et eller annet (ikke bare dagen, men noe mer, noe stikkende, uvisst hva) er definitivt forbi. Jeg tapte kjøkkendøren varsomt: lyset var slukket, men det glimmet i hjertet av en svak kniring et sted. Når så jeg det: på bordet sto et glass mineralvann. Hun hadde glemt det og lagt seg til i sove. Lenge ble jeg stikkende og høyre bublene spreke i glasset hennes, mens mikrokosm vokste som en gammel skog. Jeg husker jeg tenkte akkurat det: som en gammel skog. Rommene grodde til.

INTERESSEN FOR ASTRONOMI, for alle disse meteorsverme, asteroidene, spiralgalaksene, kvasarene, dobbeltstjernene og så videre, eller ganske enkelt mikrooverflaten sett gjennom et teleskop, denne interessen ble ikke mindre da han som meget ung mikrotte henne. Helt feilaktig trodde han at også hun var et slags univers til å utforske, til å sveve gjennom i en form for mentalt romskip, en uendelighet av lysende stjerner mot mikrokosm bakgrunn, og at hun på sett og vis ikke hadde noen begynnelse eller slutt. Først mange år senere var det hun som sa til ham (og ikke omvendt) at hun i førstningen trodde det var noe mysterium ved ham, at han var et slags univers fullt av gubber; Men du er bare som alle andre, hadde hun sagt, kort og kynisk, og utvilsomt riktig.

Til slutt, på eldre dager, begynte han imidlertid å undre på seg om ikke den første, naive versjonen likevel var den riktige, bortsett fra at dette indre rommet, et sted bak de pinlig velkjente, personlige fakta (alle disse vanene og uvanene, av typen neglebiting, sjusk med hygienen, humørssyke, fobiske tendenser, erotiske stikkjetter, avsky for visse typer mat) ikke var tilgjengelig for utforskning i det hele tatt, at det var det simpelthen uforståelige i hvert menneske, og hvis det var fattbart ville det ikke vise seg å være forunderlig og litt etterlik, bare skremmende og upersonlig som et, ja, som et fotografi fra verdensrommet.

FORTSATT | 181

[Page 182]

IKKE NOE ANNET enn at vi om formiddagen, eller kanskje det var tidlig på ettermiddagen, ihvertfall før det hadde begynt å mikrokosme, sto nede i en kald vaskekjeller med store tomme skyllekummer, en rusten jernrist i cementgulvet, og snakket om det som snart skulle skje. Blekt lys fra de små rutene høydt opp på veggen. Kanskje smilte det litt der ute. Ingen erindringer om selve kvelden, om middagen, lysene på det pyntede trelet, alle gavene og så videre. Bare denne forventningen, i vaskekjelleren, hvor de dempede stemmene varre klang hult og rittet og fremmed.

EN SJELDEN GANG traff vi dem i flukten. Det tønnte røde paffet fra luftgeværet (den samme luften som vi pustet inn, bare komprimert, drev det vesle blyprosjektilet ut av løpet) gikk nesten i ett med vrikket i fuglekroppen, så fulgte blafringen med vingene, det minnet om noen som bladde nervet i en telefonkatalog for å finne et viktig nummer. (Jeg har for lengst sluttet med jakt, det er allikevel mer enn nok at alt lider og dør av seg selv.)

I en stor by, alltid telefoner som ringer, et eller annet sted, hele tiden, også om natten. Når du føler du gjer i seng står og stirrer ut på alle boligblokkene (et og annet vindu lyser fortsatt, men de fleste er mørke), så tenker du at når ringer det i en eller annen leilighet hvor beboerne sover, lampene er slukket, det lyser bare i akvariet (hvor oksygenet bobler lydløst, men hektisk, og fiskene stadig vrir seg, vender og svimmer videre, uten å komme noe sted, først vrig i sterk kontrast til mørbler og innbo, som virker dobbelt uriktig i mørket, denne fiskenes aktivitet som aldri synes å opphøre; hvis vi var et indre virkelig var et rom, eller en slags leilighet med mange rom, ville det borte i en krok i et av rommene stå et akvarium, og selv når sjelelyset ble behagelig dempet, til hvile, til ro og tilfredshet, ville luften stadig boble og fiskene stadig svimme rastløst omkring i dette lysende akvariet), lyser akvariet, altså, eller en taklampe i entrén, eller en komfyrbelysning noen har glemt å slukke, det lyser på det man kan kalle nattens skogbunn, hvor teppene ligner mose. Men den telefonen hører selv ikke til du, og enn mindre føler du vite hva den gjelder, om den kommer til å forandre livet dramatisk (helst til det verre, telefoner om natten er som regel til det verre) for

182

[Page 183]

Ån eller flere eller alle dem som bor i leiligheten hvor telefonen når ringer. Du fortalte meg senere, at når du gikk opp, så vanligvis, var du flere ganger på nippet til å ringe meg midt på natten. Men du gjorde det aldri.

FrA 1820: Stridore notturno delle banderuole traendo il vento. Den nattlige klirringen av virghianer som vinden rusker i. Og landsbyfolkene som går forbi, syngende, i feststemning, først meg til å høre stillheten etter dem og romerne, som gikk under etter så mye larm.

(Etter Leopardi: Zibaldone di pensieri)

Såkalte SINUSKURVER, spor i den myke havbunnen etter to dolkhaler som red på hverandre, paret seg, med andre ord, for tre hundre millioner år siden, den enes (hannens) halespiss litt lenger bak enn den andres (hunnens), derfor står utslag, derfor såkalte sinuskurver, i havbunnen som siden ble forvandlet til stein, liksom en forsteiningsmagiker hadde rikt den med tryllestaven umiddelbart etter at dolkhalene gled forbi (og årsmedvindet puff av slam reiste seg i røykskyer langs linjene). Forsteiningen, inngående den i det de kaller skaperverket (som om det var kommet noe stor slaget ut av det)? Fossiliserte hundflater med urgammel paringsspor innskrevet, de riktige deg, virkte og kalde (ikke virkte og varme som innsiden av kvinnekjønnet), blindt, du griser. Mareritt, om sommeren, viklet inn i klamme dyner inn-sauet med svette, kvalme labyrinter av kvelende tøy. Sengen, ennå ikke uoppredd etter at dere løp med hverandre den morgenen i fjorste av august, lakenene krylltet i visse mørnstre som antydet kroppenes vridninger og rykk under samleiet. Men ingen levninger, selv ikke, etter de obsscürne og vulgære ordene dere hvisket til hverandre, de som viser at dere ikke lenger er dyr.

FORTVILRING | 183

[Page 184]

SOM SETT FRA EN BÅT pøg ut mot det øyepne havet: stranden blir mindre og mindre færer den glir definitivt over i blått eller grønt himmel og ingenting annet. Skoene du tok av deg i gjør kveld blir liksom igjen pøg den andre bredden. Som den dagen du var forsiktig, og jeg satt slitt og ventet, og så hvordan skyggen av den høyhølte skoen din (den som sto oppreist, den andre hadde du sparket unna og veltet) flyttet seg lydløst gjennom stillheten av sommer og slummer, lik skyggen av en av disse brukne sålyene i kirkegårdsgresset, langsomt mot øyeblikket da nikkelen raslet.

FORDI FORELDRENE HENNES nesten alltid var hjemme, og dessuten fordi hun hadde en vanvittig sjalu storebror, gikk vi turer, lange turer på $\frac{1}{2}$ mi \ddot{e} $\frac{1}{2}$ fi \ddot{e} $\frac{1}{2}$, i januar, bare for å $\frac{1}{2}$ fi \ddot{e} $\frac{1}{2}$ vi \ddot{e} $\frac{1}{2}$ re sammen. Det hendte vi passerte under jernbanebroen akkurat da et tog dundret $\frac{1}{2}$ redi \ddot{e} $\frac{1}{2}$ vende, som hvirvler av

184

[Page 185]

[snitt] metalliske slegge-slag over hodene vīg½re, mens bakken ristet. Gjennom hele omrīg½det fulgte den siīg½tligbitre eimen fra tobakksfabrikken oss. Pīg½ grunn av offentligheten, og, ikke minst, kulden, og dermed alle klig½rne, var den eneste virkelige muligheten īg½ kysse. Det var meget kaldt. En gang var fingrene mine siīg½ stivfrosne at jeg ikke klarte īg½ plukke frem smig½pengene da jeg skulle betale for bussen hjem.

DA FJERNTO GET PLUTSELIG OG TILSYNELATENDE UMOTIVERT STOPPET MEL-
LOM TO STASJONER VAR DET INGenting i ø ½ SE, BARE NOE DIS, DAMPENDE LYS, MEN
VI LENTE OSS UT AV DET i ø ½ PNE KUP i ø ½ VINDUET LIKEVEL, OG HUN (DEN FREMMEDE
KVINNEN SOM JEG ALDRI HAR SETT SIDEN) PRESSET KANSKJE BRYSTET HARDERE INNTIL
SKULDEREN MIN ENN STRENGT TATT Ni ø ½ DVENDIG.

VI HOLDT TIL i et beskyttende, uoverviktige hjørne av haven, med et villnis av busker og trær herfra kvaen piplet i ravgule drøper, seige som gummi, og med sittig smak (vi spiste dem). Ellers gravde vi i den fete matjorden etter mark, skrukketroll, tordivler og lignende smiikkryp. Gjennom slyngplantene i det rustne nettinggjerdet sitt vi plutselig hvordan dinningen til nabohuset slo opp, og fire menn i svarte dresser bar ut en hvit kiste, fulgt av en mindre skare mennesker i mørke penklær. Noen grått. Vi prøvde å vde i flere lydløst av dette patetiske opptoget. Men en ung kvinne bakerst i feltet, hun grått ikke, hun brølte av sorg, hylte fra et lukket rom som ikke skulle vist innenpå, ihvertfall ikke for oss. Vi ble stumme av skrekken. Vi hadde mørkt et slags latterens frysepunkt, en terminus ad quem hvorfra den ikke lenger var mulig. Etter et par minutter var hele feltet forsvunnet ut gjennom porten. De hadde ikke engang lagt merke til oss.

[Page 186]

HAN Vİ $\ddot{\text{E}}$ KNET UT Pİ $\ddot{\text{E}}$ NATTEN av noen pipende skrik som minnet om lekedyr, noe i likhet med den eldgamle Donald-figuren av gummi som kvinket bronkittisk nî $\ddot{\text{E}}$ r han klemte pî $\ddot{\text{E}}$ den. Skrikene flyttet seg ustanselig rundt i det svî $\ddot{\text{E}}$ re, lyse luftrommet han ante bak gardinene, svermer av skrik parallelle med svermene av svevende, stupende og stigende fugler han ikke sî $\ddot{\text{E}}$. Etter frokost hadde de gi $\ddot{\text{E}}$ tt langs stranden, og de la merke til at noen av steinene (for det meste under vannet) var helt svarte, mens andre var helt hvite, en hard skorpe av lav, nesten umulig i $\ddot{\text{E}}$ skape av, selv med kniv, som om grensen mellom organisk og uorganisk gikk gjennom de steinene, eller snarere ble visket ut der. Noen steder, i glippene mellom, lî $\ddot{\text{E}}$ dyrekronokler (kjevebein med tanngarder, leggbein, diverse ubestemmelige deler), grî $\ddot{\text{E}}$ -gule og grî $\ddot{\text{E}}$ nnlige av elde. Hun fortalte at slakteren hadde pleid i $\ddot{\text{E}}$ dumpe avfallet i fjî $\ddot{\text{E}}$ ra, inntil det ble forbudt av helsemyndighetene. De kom til i $\ddot{\text{E}}$ snakke om kjî $\ddot{\text{E}}$ ttmat, om hva de likte best. (Alle liker kjî $\ddot{\text{E}}$ tt, sto det pî $\ddot{\text{E}}$ en plakat utenfor matbutikken.) Det var ebbe; han hadde skrevet navnet deres og datoene i sanden med en pinne. Det ville vi $\ddot{\text{E}}$ re visket ut nî $\ddot{\text{E}}$ r de satt pî $\ddot{\text{E}}$ flyet. Hun roste hî $\ddot{\text{E}}$ ndskriften og sa at han skrev mye penere i sand enn med penn pî $\ddot{\text{E}}$ papir. I den lokale bygdekafî $\ddot{\text{E}}$ en, rett utenfor toalettdî $\ddot{\text{E}}$ rene, i en trang bî $\ddot{\text{E}}$ s med plass til bare i $\ddot{\text{E}}$ n maskin, satt en gammel mann i timesvis foran et videospill. Mens de syklet hjemover fortalte hun at nî $\ddot{\text{E}}$ r hun var i store familieselskaper, sî $\ddot{\text{E}}$ rlig brylluper, begynte hun somme tider i $\ddot{\text{E}}$ tenke pî $\ddot{\text{E}}$ noe hun hadde lest, om en kvinne som ble opphisset av i $\ddot{\text{E}}$ tenke pî $\ddot{\text{E}}$ dyr, alle slags dyr, inkludert griser og hyener, som paret seg. Hyenenes latter. Den triumferer. Alle liker kjî $\ddot{\text{E}}$ tt. Alle er redde for kjî $\ddot{\text{E}}$ tt.

DEN GANGEN sî $\ddot{\text{E}}$ jeg bare deg, ansiktet ditt og kroppen, sjelen interesserte meg vel ogsi $\ddot{\text{E}}$ til en viss grad, men ikke den vasstrukne fîl $\ddot{\text{E}}$ resanden med fotsporene dine, som, straks de ble forlatt, fyltes sakte med vann og speilte ingenting.

186

[Page 187]

TVANG

[Page 188]

The image contains no discernible text.

[Page 189]

DU SER IKKE MEG, men det er jeg som bestemmer: du er ikke noe slags evighetsbluss under et helgenbilde, du er en naken lyspi $\ddot{\text{E}}$ re som brenner i et tomt lagerrom. Dette lageret, med skrikende, rustti $\ddot{\text{E}}$ erte kjempesky-vedi $\ddot{\text{E}}$ rer, sti $\ddot{\text{E}}$ lbjelker og bî $\ddot{\text{E}}$ lgeblakk, har en gang vi $\ddot{\text{E}}$ rt fylt av varer, som nî $\ddot{\text{E}}$ bare eksisterer i form av rester, spill, sti $\ddot{\text{E}}$ v, for eksempel partikler av isopor, mineralull, sî $\ddot{\text{E}}$ pepulver, tekstiler, kunstgjî $\ddot{\text{E}}$ dsel. Eller det kan ha vi $\ddot{\text{E}}$ rt et matvarelager, og all maten er stuet i containere og sendt til de sultende, mens bî $\ddot{\text{E}}$ de regjeringsstroppene og geriljaen hindrer forsyningene i i $\ddot{\text{E}}$ nî $\ddot{\text{E}}$ frem. Du har hverken god eller dî $\ddot{\text{E}}$ rlig samvittighet, du er en lyspi $\ddot{\text{E}}$ re. Man kunne si at gli $\ddot{\text{E}}$ detri $\ddot{\text{E}}$ den er din hjerne, at den ligger ufi $\ddot{\text{E}}$ lsomt i ro inne i kroppen din og gli $\ddot{\text{E}}$ der, mens et vanvittig opptog av livsformer raser uoppî $\ddot{\text{E}}$ rlig forbi utenfor, som alle smertene, smertens fantastiske livsformer, bare at de ikke synes i lyset fra deg. Men det er ikke tilfelle, ikke denne gangen. Utenfor lageret finnes ikke annet enn en nesten folketom T-banestasjon med billettluke og aviskiosk, opplyst av jevnt fordelte halogenlykter (for det er natt). Det er natt, og du lyser fra hî $\ddot{\text{E}}$ yt oppe under de rustbrune takbjelkene. Men du lyser ikke jevnt og uavbrutt. Lokalet ligger noen sekunder i fullt mî $\ddot{\text{E}}$ rke, sî $\ddot{\text{E}}$ blir det lyst igjen. Sî $\ddot{\text{E}}$ blir det mî $\ddot{\text{E}}$ rkt igjen. Noen, i lovlig eller ulovlig i $\ddot{\text{E}}$ rend, mî $\ddot{\text{E}}$ ha tatt seg inn i hallen, og nî $\ddot{\text{E}}$ fornî $\ddot{\text{E}}$ yer han (eller hun)

seg med i $\frac{1}{2}$ slitt $\frac{1}{2}$ deg av og pitt $\frac{1}{2}$, liksom for i $\frac{1}{2}$ leke med milt $\frac{1}{2}$ rket. Det er ubehagelig.

Derfor er du nitt $\frac{1}{2}$ fem smitt $\frac{1}{2}$ hvite strandsteiner pitt $\frac{1}{2}$ toppen av en stitt $\frac{1}{2}$ pejerns-ovn. Den er varm av solen fra vinduet, ikke av veden. Det er sommer. Under bitt $\frac{1}{2}$ geslagene (fra et hav du ikke har kjent $\frac{1}{2}$ lt deg i) har disse steinene gnurt mot andre steiner (du har hitt $\frac{1}{2}$ rt knakkelyden av vippende smitt $\frac{1}{2}$ steiner nitt $\frac{1}{2}$ r en brenning trekker seg tilbake) sitt $\frac{1}{2}$ lenge at de er blitt glatte som lommeur. Noen ser pitt $\frac{1}{2}$ disse steinene. Noen har ogsitt $\frac{1}{2}$ opplevd dem fitt $\frac{1}{2}$ r, ellers ville de bare vit $\frac{1}{2}$ re steiner. Ikke engang steiner. Ingenting. Noen har sprunget ut i sjitt $\frac{1}{2}$ en pitt $\frac{1}{2}$ dem, pitt $\frac{1}{2}$ deg, mens vannet litt $\frac{1}{2}$ ftet seg i hitt $\frac{1}{2}$ ye plask, med skumpipekraver rundt anklene, skoggerleende av fryd, og det er som om litt av dette ukjente menneskets glede over sommeren, havet, den forestitt $\frac{1}{2}$ ende svit $\frac{1}{2}$ m-meturen, skulle ligge forseglet i steinene, eller sveve rundt dem lik en lukt

FORTITT $\frac{1}{2}$ RING | 189

[Page 190]

av menneske. Men du vet det ikke. Du opplever ingenting. Du er fem hvite strandsteiner pitt $\frac{1}{2}$ en ovn uten ild.

T H A T ? S E N T E R T A I N M E N T : de verste var de med spiss hatt og en fotsid, hvit kappe, den lignet en stygg kjole, bestrikket med mange farvede paljetter som gnistret under lyskasterne hver gang de ritt $\frac{1}{2}$ te seg, sprellende, hikkende, uforutsigelig, de spredde skrekk og i $\frac{1}{2}$ deleggelse, de brukt $\frac{1}{2}$ lte og smelte med pisker, knuste stoler mot hodene pitt $\frac{1}{2}$ hverandre. Verre enn det seritt $\frac{1}{2}$ se helvetet, hvor ondskapen er planmessig og ektefitt $\frac{1}{2}$ lt, tenkte hun, ville slapstick-helvetet vit $\frac{1}{2}$ re, der torturen foregikk under latter og komiske hvin, ved klossethetet og hensynslitt $\frac{1}{2}$ se feiltagelser, klovnete vold, alt i en puddersky av kvelende moro, uten at aktitt $\frac{1}{2}$ rene engang la merke til hvordan du skalv av smerte og skrekk. Jeg ynder kjoler med galla og prakt over seg, tenkte hun.

(Historisk)

U T K I K K S T i $\frac{1}{2}$ R N E N E B R E N N E R i natten, kirkene, kleshusene og vindmills $\frac{1}{2}$ llene brenner, borgene og bankene, bitt $\frac{1}{2}$ tene pitt $\frac{1}{2}$ havnen, gritt $\frac{1}{2}$ tskjene og stokken du stitt $\frac{1}{2}$ ter deg til, alt brenner.

190

[Page 191]

HAN VIT $\frac{1}{2}$ KNET av at rommet var fullt av lys. Og klare, vonde lyder som kom fra et sted bak sofaryggen: klirrende tomflasker, som verten alt hadde begynt i $\frac{1}{2}$ rydde bort. Askeitt $\frac{1}{2}$ begrene var tit $\frac{1}{2}$ mt. Gullbokstaver strikk $\frac{1}{2}$ lte fra en i $\frac{1}{2}$ stvendt bokhylle. Fyllebleke ansikter gled frem fra det store husets mange rom og avkroker, ut glassruteditt $\frac{1}{2}$ ren, som i $\frac{1}{2}$ pnet seg mot terrassen, og terrassen igjen mot hagen, rikelig bestrikket med asters, peoner og hegg i full blomstring, vekster sprutende opp av gressmatten som lydlitt $\frac{1}{2}$ se springvann.

Pitt $\frac{1}{2}$ veien til undergrunnsbanen tok han hitt $\frac{1}{2}$ nden hennes igjen, redd, og liksom uten overbevisning, slik en skeptiker stemmer i en lovsang eller et hitt $\frac{1}{2}$ plitt $\frac{1}{2}$ st upraktisk menneske nitt $\frac{1}{2}$ rmer seg sikringsskapet i et strikk $\frac{1}{2}$ mlitt $\frac{1}{2}$ st hus. Ihvertfall helt annerledes enn i natt, da hun lente seg mot ham og hvisket, nei, sa halvhitt $\frac{1}{2}$ yt, noe han trodde hun ikke kunne si. I natt, da alle ble litt $\frac{1}{2}$ ftet av den samme grumsete bitt $\frac{1}{2}$ lgen, den kollektive utskeielsens boblende og skummende bitt $\frac{1}{2}$ lge, hitt $\frac{1}{2}$ yere og hitt $\frac{1}{2}$ yere, stadig mer buldrende og sydende. Det var selvsagt, og likevel merkelig, tenkte han, at det skulle ende der i lyset og morgenstilheten. Som en diger plastkanne med hjemmelagd vin noen drasser inn pitt $\frac{1}{2}$ en sankthansfest, og alle kniser forventningsfullt nitt $\frac{1}{2}$ r de ser den, fordi den inneholder rusens dritt $\frac{1}{2}$ mmer om noe mer og noe bedre

(i det uendelige); og sī̄½ den samme kannen, tom, gjennomsiktig, lysegrī̄½, med rī̄½d skrukork, skylt opp pī̄½ en strand. Nī̄½ ligger den og dunker svakt mot steinene hvor grī̄½nsken lever sitt festfrie sī̄½vnliv. Og disse enkle livsformene pī̄½ stranden (rur, alger, snegler, skjell), alltid edrue, alltid klart definerte og fullkommen nī̄½ytrale, fullkommen frie for fī̄½leser.

D OKUMENTARFILMEN beveger seg inn i et psykiatrisk sykehus; tydeligvis et oppholdsrom for pasientene: hvite veggger, noen bilder i ramme, et bord, grī̄½nne planter. En kvinne med utmagret, furete ansikt, liksom krī½llet sammen og brettet ut igjen (det skulle ikke kastes nī̄½ heller) utallige ganger (et slikt som gir en fī̄½lesen av ī̄½ se en ī̄½ttiī½rings hode pī̄½ en fī̄½rtī½ring, som om den i ansiktet registrerte smertens tid gikk asynkront i forhold til resten av henne), hun spiller trekspill, litt famlende, men nesten rent, og synger

F ORTī̄½RING | 191

[Page 192]

for de andre. En ung kvinne, viser filmen, reiser seg stillferdig og byr en medpasient opp til dans, og han heiser seg, med litt trege ataraxica-bevegelsjer, opp av lenestolen, de tar hverandre i hendene og danser, nī̄½lende, tī̄½flene subber over vinylbelegget, en slags vals, kroppene deres synes ī̄½ vī̄½kne halvt til liv, og hun smiler til ham, ikke virtuost og forfī̄½rerisk, bare sjenert, prī̄½vende, og nī̄½ virker det som de skinner mens de danser over det enorme mī̄½rket som tenker under dem, pī̄½ mī̄½rkets skjī̄½re, blanke overflatehinne.

S O M M E T I D E R forulykket de nī̄½r de falt gjennom et hull som fī̄½rte ned i hulen; i noen grotter har man funnet levninger etter dyr som styrtet gjennom en slik ī̄½pning, og siden ble fulgt av en ī̄½tseleteter, som i sin tur ikke klarte ī̄½ komme seg ut. Maten og den spisende omkom av samme sult. Jeg eter meg innpī̄½ mī̄½let. Jeg spiser, men ikke deg. Deg bare slikker jeg.

B U K E T T E N H A R I K K E L E N G E R det minste spor av grī̄½nt der den henger i en sytrī̄½d over hodet hans, av og til svakt pendlende i trekken fra et ī̄½pent vindu. De sammenbundede stilkene fremviser dels en matt brunfarve, dels en blass, nesten beingul, knokkelaktig, omrent samme valī̄½r som bladene, som er mumifisert til et slags sprī̄½tt papir, og har foldet seg innover i halvī̄½pne poser, noen ganger trekantede kremmerhusformer, med det symmetriske nervesystemet som fine hvite streker (lik fiskeskjeletter eller bladlī̄½se miniaturtrī̄½r) i relief utenpī̄½. Selv blomstene er nesten tappet for alt farvestoff, som ved en sakte dryppende lekkasje, bare langs de rynkede og tilbakevrenzte kantene kan man se en tynn stripe av koncentrert skarlagen, som, sammen med kronbladenes lagvist sirkulī̄½re og leppeaktige disposisjon (ikke ulik dynamikken i vann etter en drī½pes fall), forteller om arten

192

[Page 193]

(rosor); enkelte blomster har ogsī̄½ rester av grī̄½nnlig blekkblī½tt, og en form som ligner innsiden av et knust hvepsebol (nelliker). Og sī̄½, lik frynser av trī̄½dete rim ned langs stilkene, i lysegrī½ dotter pī̄½ bladene og baksiden av blomsterkalkene (som jo henger opp ned), nesten som om smī½ skyer pī̄½ en eller annen naiv, eventyrlig mī̄½te skulle ha festet seg til buketten: stī̄½v, svevestī̄½v som har hektet seg pī̄½ de hengende blomstermumiene, dette stī̄½vet med sitt overdī½dige dyreliv. Dyrene har buede ryggskjold med langs-gī½ende striper (som minner om linjene i fingeravtrykk), og pī̄½ de ledde, hī̄½rete beina kravler de over noe som (i ni hundre og femti gangers forstī̄½relse) gir illusjonen av en slags skog, full av rī̄½tnende blader, kvister og planterester, mose og blomster (i sī̄½ fall blomster i blomstones stī̄½v), en skog i stī̄½vets univers. Men de billeaktige krypene lever ikke av planter eller smī½insekter eller lignende, de spiser flass og hudavfall fra mennesker,

sies det, de enorme flokkene med midd, for det er millioner av dem bare i sti $\ddot{\text{o}}$ vet som har hektet seg fast til buketten, millioner som eter og formerer seg, eter og formerer seg, aldeles ubemerket, og n $\ddot{\text{o}}$ r de d $\ddot{\text{o}}$ r, gj $\ddot{\text{o}}$ r de det trolig uten i $\ddot{\text{o}}$ kjenne noen frykt, ikke engang instinktivt. Men han tenker ikke p $\ddot{\text{o}}$ disse usynlige flokkene av dyr og etter dyr, ikke p $\ddot{\text{o}}$ middenes eksistens overhodet, mens han betrakter de t $\ddot{\text{o}}$ rkede blomstene som henger ned fra taket; han tenker bare p $\ddot{\text{o}}$ henne som ga ham dem (blomstene), i anledning en fi $\ddot{\text{o}}$ dselsdag for lenge siden, roser og nelliker, han ser bare sti $\ddot{\text{o}}$ vet som et symbol p $\ddot{\text{o}}$ tid, tidens gang, han pr $\ddot{\text{o}}$ ver i $\ddot{\text{o}}$ huske n $\ddot{\text{o}}$ r det var, mens middene uavlatelig (mens han sitter der, taus, og betrakter den livli $\ddot{\text{o}}$ se buketten med et mismodig ansiktsuttrykk) fortsetter sitt mikroliv, sine mer eller mindre hektiske tokter rundt om i sti $\ddot{\text{o}}$ vverdenen, sin eting og sin formering, disse vesenene uten hjerte og lunger, uten det fjerneste begrep om fordums eller n $\ddot{\text{o}}$ v $\ddot{\text{o}}$ rende fi $\ddot{\text{o}}$ lelser, om aldring eller tid, de fortsetter i $\ddot{\text{o}}$ leve i eigheten, sti $\ddot{\text{o}}$ vmiddenes evighet, i himmelen, s $\ddot{\text{o}}$ i $\ddot{\text{o}}$ si, disse himmelske h $\ddot{\text{o}}$ rskarer.

KANSKJE BLE DE VARSLET AV EN NABO OG FLYKTET I HUI OG HAST. GJENSTI $\ddot{\text{o}}$ R, uansett, det tomme rommet, med sitt flakkende stearinlys i messingstaken p $\ddot{\text{o}}$ skapet. Gjennom sprekkene i d $\ddot{\text{o}}$ ren og de gisne vinduene (foruten

FORTI $\ddot{\text{o}}$ RING | 193

[Page 194]

ogs $\ddot{\text{o}}$, antagelig, fra tusen ubestemmelige steder, ur $\ddot{\text{o}}$ d i $\ddot{\text{o}}$ p $\ddot{\text{o}}$ vise enkeltvis) presses vannet inn av sin egen tyngde; alt lenge har det kr $\ddot{\text{o}}$ pet stille opp langs veggen. En flaske letter plutselig, legger seg diagonalt og begynner i $\ddot{\text{o}}$ flyte langsamt omkring i rommet, styrt av de svake stri $\ddot{\text{o}}$ mningene. Kj $\ddot{\text{o}}$ kkenstolene av tre skal snart slippe gulvet, liksom n $\ddot{\text{o}}$ lende, og drive rundt i vannet, saktere enn flasken, fordi de er tyngre. Litt senere p $\ddot{\text{o}}$ natt l $\ddot{\text{o}}$ sner en melkekartong og et yoghurtbeger fra bordplaten. Bestikket og asjettene ligger igjen. Endelig er i $\ddot{\text{o}}$ yebllikket der, da vannet n $\ddot{\text{o}}$ r s $\ddot{\text{o}}$ vidt over kanten av staken, og slukker den fori $\ddot{\text{o}}$ vrig nesten nedbrente lysestumpen med et lite fres. Da blir det s $\ddot{\text{o}}$ mi $\ddot{\text{o}}$ rkt i rommet at ingenting kan skildres mer.

DET VAR DISSE GIPSPLATENE, de ford $\ddot{\text{o}}$ mte gipsplatene vi grunnarbeidere mi $\ddot{\text{o}}$ tte drasse omkring i bygget, snart fra fi $\ddot{\text{o}}$ rste til tredje etasje, snart ned igjen fra tredje til andre, og s $\ddot{\text{o}}$ opp til fjerde igjen, en komplett idiot av en formann, og s $\ddot{\text{o}}$ alle restene, etterp $\ddot{\text{o}}$, alt kappet som dels mi $\ddot{\text{o}}$ tte samles sammen for h $\ddot{\text{o}}$ nd, dels feies opp, i en sky av hvitt sti $\ddot{\text{o}}$ v, selvfi $\ddot{\text{o}}$ lgelig, et sti $\ddot{\text{o}}$ v som trengte inn i hver minste hudpore og la seg i stripelang kanten av beskyttelsesmasken, slik at den ovale formen sto skisse messig avtegnet p $\ddot{\text{o}}$ ansiktet n $\ddot{\text{o}}$ r man fjernet den igjen. Vi tok en pause, han lente seg mot avfallscontaineren og fortalte, mens han rullet seg en sigarett, hvordan kvinnene i Tyskland etter krigen solgte seg, bare for en flaske brennevin. Han anstrengte seg halv hjertet for ikke i $\ddot{\text{o}}$ smile ved minnet, men lyktes ikke.

VI VEKSLET i $\ddot{\text{o}}$ YEKAST, hun i sitt fi $\ddot{\text{o}}$ lge, p $\ddot{\text{o}}$ den andre siden av kaf $\ddot{\text{o}}$ bor-det, jeg i mitt. Jeg likte henne ikke. Det var noe med nesen, eller i $\ddot{\text{o}}$ ynene, smilet, mi $\ddot{\text{o}}$ ten i $\ddot{\text{o}}$ snakke p $\ddot{\text{o}}$, hele ansiktet grenset til det i $\ddot{\text{o}}$ penlyst frekke. Antagelig likte ikke hun meg heller. Vi kunne bare ikke la v $\ddot{\text{o}}$ re i $\ddot{\text{o}}$ se p $\ddot{\text{o}}$ hverandre,

194

[Page 195]

liksom det inne i hver av oss satt en meget usympatisk blind snylter og stirret fascinert p $\ddot{\text{o}}$ sin make, skrattet og lo, grotesk forelsket, glodde skamli $\ddot{\text{o}}$ st opp gjennom ansiktene v $\ddot{\text{o}}$ re som gjennom periskop (til tross for, eller nettopp p $\ddot{\text{o}}$ grunn av sin blindhet). Heldigvis holdt jeg kjeft inntil jeg gikk. Eller var det et feiltrinn? Det er slike dilemmaer som inngir en fi $\ddot{\text{o}}$ lelsen av i $\ddot{\text{o}}$ ha et lommeruskaktig, ufullfi $\ddot{\text{o}}$ rt liv, uansett hva man gj $\ddot{\text{o}}$ r eller unnlater

ī½ gjī½ re.

D E N L A N G E L I N D E A L L ī½ E N bak smijernsporten fi½rer til en statelig, hvitmalt herregj½rd, minst to hundre ī½r gammel, og nī½r man gī½r inn i de nī½ ubebodde, glissent mī½blerte vī½relsene med sine fernisserte, rī½ykbrune aneportretter pī½ veggene, sī½ er det ikke vanskelig ī½ forestille seg hvordan man i disse salene holdt elegante og storlagne ball for de kondisjonerte, et lite kapell med strykere og trebli½sere som fremfi½rte li½ndler, mazurka, polonese og lignende, og de dansendes antagelig ikke sī½rlig li½sslupne bevegelser, en slags formell, spilleregelaktig intimitet, som dog tillot at menns og kvinners kropper rī½rte hverandre. Ogsī½ i kjī½pesenteret rett ved siden av herregj½rden, i det grovt geometriske betongbygget med reklamevimplene og fotocelledi½rene, kan man, selv i en tid med sī½kalt uformell omgangstone, se en lignende mī½te ī½ fi½re seg pī½, nī½r supermarketets kunder skyver handlevognene langsomt over gulvet, i innviklede turer fra hylle til hylle, fra disk til disk, akkompagnert av et usynlig orkester som toner dempet fra hī½ytalerne under taket.

F O R T ī½ R I N G | 195

[Page 196]

NESTEN HALVPARTEN av skallen mangler, den ligger ī½pen som en knust krukke eller en istykkerustet hermetikkboks, bokstavelig talt fylt med jord og stein istedenfor hjernemasse, som om den (kanskje heller) var en slags grotesk skyffel eller krafse, brukt under arbeidet med et eller annet meningsli½st byggverk. Pilespissen av bein sitter fremdeles fastkilt i ī½pningen mellom to nakkevirbler, og kjevene har glidd fra hverandre, slik at den dī½de, som ansiktet for lengst har forlatt, likevel synes ī½ ha et virkelig ansiktsuttrykk, som om skriket av skrek, smerte og overraskelse (flintspissens vinkel antyder at drapsmannen satt i bakholt oppe i en tett trekrones) hadde trukket seg inn i skelettet og blitt konservert der.

Likevel gir det nesten en slags fred i sinnet ī½ betrakte det stumme og ubevegelige resultatet av denne fortidige voldshandlingen, dette bildet av en smerte ingen kjenner lenger, liksom man kunne se tilbake pī½ sitt eget liv fra et punkt utenfor det, hinsides angstens for ī½ dī½ og lysten til ī½ leve, og tenke: endelig over.

DE LAVE, grī½ og brune murbygningene og de korte skyggene bak stol-perekken i uvī½rsskuret. Det virker som heten og sommersolen forsti½rrer ī½pne plasser. For den gamle kvinnen med gī½stolen er det langt til drikkefontenen midt i den folketomme skolegj½rden: stolen har fire ben, hjul foran og knotter bak, ved hī½ndtakene, og for hvert skritt, eller hvert lille forflytning pī½ mindre enn ett skritt, mī½ hun li½fste innretningen litegrann og skyve den forover idet hun beveger føten, fi½r hun kan tillate seg en pause mens hun hviler pī½ hī½ndtakene. Til min store forbli½ffelse kommer hun helt frem til fontenen, drikker av den, tī½rker seg rundt munnen med hī½ndbaken, og gi½r tilbake igjen, skritt for skritt.

196

[Page 197]

IKKE BARE ER STJERNENE organisert i galakser (det visste du), men galaksene er samlet i galakse?oper, og galakse?oper i superhoper; men ikke bare det, for en gryende viten, hevdes det, tyder pī½ at superhoperne er samlet i enda stī½rre enheter, sī½kalte superhopkomplekser. Ikke bare suger loppen blod av deg, men ogsī½ av rev og grevling, og loppen parasitteres i sin tur av en enda mindre, blodsugende midd, og hverken det eventuelle superhopkomplekset, eller loppen, eller loppens snylter kjenner din redsel for pornografin og volden du svetter ut mens du sover, utslikt av ī½ vī½re vī½ken, fi½r du vī½kner, utslikt av ī½ sove, kjenner ikke forskjellen mel-

lom drøym og viken tilstand, slipper, i motsetning til deg, i trøkket, ristende av kulde og angst, omkring blant avfallet og sylinderlevannet som uavlatelig spruter fra de drønnende trailerne fulle av for deg usynlige forbruksvarer, denne flyvende spindelveven av silje som klistrer seg til ansiktshuden om viksen, mens snijen smelter, et konstant svart yr du puster inn sammen med eksosen, men ikke nok, aldri nok til å gi i ett med de skitne snijkantene, der vanndriper mettet med kjemikalier har tatt til å funkle under visjonslen.

Men selvfinnlig, hvis du hadde røyd til å visse reilig, ville du egentlig stått ute en klar høyestnatt, kledd i en varm frakk, og betraktet stjernene, fylt av undring, verdighet og ro.

SKRIVEREN SITTER VED PULTEN med det skrjende lokket og spiser gjøsefjærspennen. Den høyrydde klumpen av lakk til brevseglet lyser mot de hvite arkene, og på et bord står timeglasset med den rennende sanden. Et metallbur oppå veggen sitter innesperret en kanarifugl eller en nattergal; den synger fortare enn pennens krasser. Og det finnes en stemme som hvisker Skynd deg å skrive, kast arkene ut i mørket, de skal blafore og bli se som skittent avispapir langs fortauene, som asken av brente brev og bokser ingen leser lenger, papiret blir revet isstykker, din livslange fortelling er lapper med ord uten mening, et hvitt konfettidryss over en eller annen Trionfo della Morte, en kortesje av herskernes blankpussedde limousiner,

FORTJERNING | 197

[Page 198]

papiret faller og faller, blir ser og hvirvler, blir til snijen som synker skriftlig over et sluknet bål av knuste knokler, forlatt for ti tusen års siden.

HAN SA: DUKK og strekk bare armen opp når du løsner den siste bolten. For hvis mobilkrana ikke holder akkurat i senter når den løsner, så skir den halvtonns seksjonen til siden og klipper deg tvers over.

På det tidspunktet var kongen, utliggeren og bakbrua (inklusive vektene) heist ned, og bare selve kranet sto amputert igjen i det grelle, militærtakte skinnet fra halogenlampene. Det var ennå lenge til dagslyset ville overfløydiggjøre dem, slik midtvinters. Fjortente tok til å bli numne av kulde i verneskogene, metallet i fagverket (som heldigvis ikke var isete; vi arbeidet som vanlig uten sikkerhetssele) sved gjennom kjeledressen. Fra der vi sto inne i resten av kranstammen, omtrent tyve meter over bakken, kunne vi ennå se hvordan stadig flere vinduer ble tent i boligblokkene på den andre siden av byen, og hvordan bålendene av billykter sågs stadig tettere på veiene der borte. Jeg tenkte på de skogkledde liene bakenfor, usynlige i februarborgenens mørke, hvor små dyr satte spor i snijen. Og på menneskene som først når vi knet, med varme kropper under dynene; de ville krumme seg litt, så vnljvt, bak den andres rygg, først de endelig sto opp.

SOM EN LYDLIGS KATASTROFE, avlest på armbrandsuret, ganske enkelt. Det er ikke nøydvendig å rammes av noe spesielt; du faller fra hverandre, faller fra deg selv, faller inn i noe annet, faller fra. Musklene, reaksjonen og kjørlighetsevnen (sier psykologene) kan du trenne opp imens, du kan løfte manualen med natt i den ene enden og dag i den andre, eller den tyngre, med sommer og vinter, løfte og løfte, inntil helsekjøshet, bålre brudene over

[Page 199]

terskelen, omgjen og omgjen, som over et vadested, først du selv blir en terskel (eller et vadested), en tredemålille hvor en annen driver på og løper

seg til vanhelse. Ja. Et bï̄nd som gīr rundt og rundt. Og i en viss forstand er det alltid bï̄ndet som vinner.

EN GRUMSETE, KLIPPESTRØND ELV, to druknede gnuer. Den enes hode ligger skjult bak en steinblokk, men beina med de lysegrønne klovende stikker ut som stokker og lager en svak skygge på det liksom marmorerte, grønne brune vannet. En sene støt stramt spent fra flanken og ned langs lårret. Pelsen på buken er vikt, stripete i et mørkst med tydelig retning, eller retninger, som jernfilspor rundt magneter. Den andre ligger delvis under vann, bare halve ryggen, halve buken, nakken, det ene øret og det ene hornet stikker opp av vannet. Hornet har form som en svanehals, med spissen som svanens nebb, så man kan tenke seg, innenfor en psykotisk evolusjonsteori, at svaner er oppstått av dyrde gnuer, at vakre hvite svaner ufeilbarlig flyr ut av visse dyrekadavre, i ly av natten, eller så lenge ingen ser på. De som elsker svaner, de som vil at noe godt alltid skal komme ut av det frastøttende, på den mørkstenen fikk de sitt, også her.

GODT òg SMØRFRYSE på kirkegården den siste dagen, i solen og lærhaugegene som var litt for fuktige til å rasle. Men dumt at hun bare hadde tatt med ett tomt syltetøyglass, ikke to, slik at det ene telyset mørktte støtbart, og, antagelig, fikk ører eller siden, ville bli slukket av vinden; dessuten var det for tidlig, dagslyset ville være i minst en time ennå, så hun mørktte nøyde seg med å tenke hvordan det ville se ut med de levende lysene (pussig uttrykk, som om flammen var et dyr) foran de to gravsteinene (men et øyeblikk klarte

FORTELLING | 199

[Page 200]

hun det virkelig, så hele kirkegården for seg, mørklaugt, bare med det antenettet av greiner og kvister over, den stappfulle, grønne avfallskassen av tre, vannposten, såvidt synlig, og alle flammene som hang stille oppover (istapper nesten alltid nedover og flammer nesten alltid oppover), eller blaflat, mer eller mindre i utakt). Hun skulle kanskje ikke tatt miniskjørtet og den litt påfallende lilla stripmepubksen, sårlig ettersom hun mørktte sitte på huk for å bre ut granbaret og tenne lysene. De gamle damene kom sakte ned gangveien ifjort mørke, lange kjoler, og mennene som støttet dem bar hvit skjorte og slips under frakken. Mandag morgen ville alle lysene ha sluknet og kirkegården ville ligge mer eller mindre øde, en ordinær høstdag.

Senere, de uforanderlige barna foran luken i kiosken, alltid like sommerte, alltid like vanskelig for dem å velge de riktige, billige nok småtingene fra de lærterike ansamlingene av varer; uten å snu seg hadde hun kjent hvordan kjolen vokste mot ryggen hennes. Etter ungdommen, en eldre mann (krysset gabardinfrakk, kortklippet hår ut av den rødflammede nakken) som skulle pante de to flaskene han hadde funnet i sylinderkassen på bussholdeplassen (hun hadde sett ham i arbeid da hun kjørte forbi). Hvis forøvnelsen kunne skrike, tenkte hun plutselig, ville det bli en uutholdelig stillhet etterpå.

B A S A L T OG STRENGT stilleben med oppslitt telefonkatalog, benprotese uten sko, parfymeflakong. Bak dette, et lys som aldri brenner ned, eller slukner bestandig, en endeløs veke trukket ut av ubegripelige floker, utslitte klær, fylleser hjertet spinner som en silkeorm sin tråd. I bakgrunnen, ikke total stillhet, men et nesten uhørbarlig gny, larmen fra mongolske horder, eller skyttere, grøntende fans i hvirvler rundt en stjerne, chatterede, markemannere, brunt og fjernt, suset fra et uinnsplitt lydbind. Når hører det som hjerteslag, flokker av hjerteslag i svak bevegelse, en uro, det kommer nærmere, blir tydelig, når er det bare ett hjerte som slår. Jeg hører hjerteslagene dine. Eller bare mine egne, resonans i en glattcelle, i et omvendt perspektiv hvor hjerteslagene overdanner stemmen. Nei, de tilhører ikke meg.

[Page 201]
IMITASJON

[Page 202]

The image appears to be a blank page with only minor dark artifacts/lines around the borders (likely scanning artifacts). The

[Page 203]

EN FILMKOMEDIE hvor handlingen utspilte seg ved kysten. Mens de høypliggende klonete forbryterne virret frem og tilbake i sine altfor vide, altfor korte, altfor trange eller altfor lange bukser, kom jeg til å se videre innover i bildet, mot landskapet i bakgrunnen: gulaktige marker, store, flate jorder, holt med grønne lærver vtrører her og der, svingete smidige veier, hjulspor etter traktor. Et enslig gjøringsbruk med hvitt viningshus og mørke njerøde uthus ved siden av den tomme riksveien. Rundryggede knauser og svaberg ut mot havet. Vind, kort gress i klippegropene. Alt virket litt for blekt og lyst, som om vi ikke var borte, men faktisk varmen er kommet. Slik snøfarven synes å henge igjen i luften. En uutdrivelig rest av dypt alvor i farsen. Landskapet hadde ikke sans for humor.

IMITATIO: MARMOR kan skjære grimaser og granitt kan vri hendene i avmakt så blodigrene reiser seg under huden: allerede før to hundre år siden lagde en skulptør et selvportrett der han ler av full hals. Voksfigurene, derimot, blir aldri kvitt sitt sykelige og livligse siørpreg. De førtides som djevlesmasker (det var slik det begynte, sies det), og ble utviklet til hele kropper mens farven skiftet fra hvitt til hudens rødlige, men det ser fortsatt ikke levende ut, det minner om de sigarettene man føler kjapt i morosakbutikker, med lysende glo og aske i enden, en blåff uten ild, uten røyk og uten lukt. Det er neppe noen trist for dem som har ført sitt portrett i voks, at imitasjonen vil stå der urokkelig oppreist og stirre med glassøyne ut i den postume virkeligheten mens de selv ligger i graven. Om noen ble stengt inne i et hus med bare voksdukker til selskap, ville han vel til slutt begynne å snakke med dem, og antagelig ende opp som sinnsforvirret. Jeg har gjort gjennom bygatene i sene nattetimer og sett slektingene deres stående spot-lightbelyst bak store speilglassruter, kaldflirende som onde rollefigurer i et

FORTELLING | 203

[Page 204]

fortvilelsens teater. Som om vi alltid var stilt foran en ubarmhjertig sekvens av voksfugger: sovende, leende, gestikulerende, byksende, sammenkrøkte av smerte eller redsel, for, ja, vi skal jages inn i dem alle etter tur, viere hver figur et sekund eller to, et minutt eller to, kanskje mer, anelsesløse om neste forutbestemte forvandling. Hvor lenge har du igjen å leve? Det kleber en skrek ved tanken på alle disse figurene, alle dine skikkelsjer, som står der og venter på deg inne i et slags mørkets og uvisshetens lager.

(Mytisk)

DET FINNES UNDERJORDISKE GANGER mellom gravkamrene. Slik mørktes de djevlefigurerne med føttene opp og hodet ned. De fleste er keivhendte. Ni år de sier ja, mener de nei, og omvendt. De gjeter skeletter av djevlesauer. De snakker om oss med sorg eller frykt i stemmen, for vi er de djevlede.

ORDET *strømm*, det er bekken som krysset stien, den dannet en kulp hvor vi sjøsatte bøylene av furubark, omhyggelig spikkede tofter, en flekket kvist til mast, seil av skrivepapir (med svake, lyseblå linjer eller ruter); det er også den dirrende, slitte svart-hvitfilmen som viste en oppsprettet frosk, og ni år